

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM HİKÂYE KİTAPLARINDA
HZ. PEYGAMBER TASAVVURUNUN İNCELENMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

KADRİYE SENA BAYRAK

BURSA-2022

T.C.

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

DİN EĞİTİMİ BİLİM DALI

**OKUL ÖNCESİ DÖNEM HİKÂYE KİTAPLARINDA
HZ. PEYGAMBER TASAVVURUNUN İNCELENMESİ
(YÜKSEK LİSANS TEZİ)**

Kadriye Sena BAYRAK

Danışman:

Prof. Dr. İsmail SAĞLAM

BURSA-2022

TEZ ONAY SAYFASI

TC

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı/ Ana sanat Dalı, Din Eğitimi Dalı'nda, 701821038 numaralı Kadriye Sena BAYRAK'ın hazırladığı “Okul Öncesi Dönem Hikâye Kitaplarında Hz. Peygamber Tasavvurunun İncelenmesi” başlıklı yüksek lisans tezi ile ilgili savunma sınavı, gün saatleri arasında yapılmıştır. Alınan cevaplar sonunda adayın başarılı olduğuna oybirliği ile karar verilmiştir.

Üye

Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı
Prof. Dr. İsmail SAĞLAM
Bursa Uludağ Üniversitesi

Üye

Prof. Dr. Hasan MEYDAN
Sakarya Üniversitesi

Üye

Doç. Dr. Mehmet ŞANVER
Bursa Uludağ Üniversitesi

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 08/11/2022

Tez Başlığı / Konusu: **Okul Öncesi Dönem Hikâye Kitaplarında Hz. Peygamber Tasavvurunun İncelenmesi**

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 163 sayfalık kısmına ilişkin, 08/11/2022 tarihinde şahsım tarafından *Turnitin* adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 9 'dur.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hâriç/ dâhil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

08 /11/2022

Adı Soyadı: Kadriye Sena BAYRAK
Öğrenci No: 701821038
Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri
Programı: Din Eğitimi
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. İsmail SAĞLAM
08/11/2022

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Okul Öncesi Dönem Hikâye Kitaplarında Hz. Peygamber Tasavvurunun İncelenmesi” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

08 /11 /2022

Adı Soyadı : Kadriye Sena BAYRAK
Öğrenci No : 701821038
Anabilim Dalı : Felsefe ve Din Bilimleri
Programı : Din Eğitimi
Tezin Türü : Yüksek Lisans

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Kadriye Sena BAYRAK
Üniversite	: Bursa Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Felsefe ve Din Bilimleri
Bilim Dalı	: Din Eğitimi
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans
Mezuniyet Tarihi	:
Tez Danışmanları	: Prof. Dr. İsmail SAĞLAM

OKUL ÖNCESİ DÖNEM HİKÂYE KİTAPLARINDA HZ. PEYGAMBER TASAVVURUNUN İNCELENMESİ

Kişilik inşasının en önemli evresi sayılan okul öncesi döneminde çocuk, dinî tasavvurlar geliştirmektedir. Bu dönemde oluşan tasavvurların sıhhatli olması kişinin dinî yaşantısına tesir eder. Ancak dinî içerikli metafizik kavramlar okul öncesi çocuğu tarafından algılanamayacağı için tasavvurların eksik oluşmasına sebep olur. Kişinin yaratıcısı ile kurduğu ilişkide somut örnek olan Hz. Peygamber, bu bakımdan ayrıca önem taşımaktadır. Hz. Peygamber hakkında çocuğa sunulan bilgilerde hikâye metodunu kullanmak tasavvurun kalıcılığını arttırmaktadır. Bu durum ise hikâye kitaplarının nitelikli olmasının önemini ortaya koyar.

Hız. Peygamber'in örnek kişiliğini, hikâye metodu ile okul öncesi dönem çocuklarına anlatmayı konu edinen çalışmamız, bu döneme yönelik kaleme alınan hikâye kitaplarının biçim, içerik, dil, üslup, resimleme ve tasavvur oluşturma durumunu incelemeye almıştır. Nitel bir araştırma olan çalışmamızda kaynak tarama, içerik ve doküman analizi yöntemleri kullanılmıştır. İncelemiş olduğumuz kitaplarda Hız. Peygamber'in ahlaki özellikleri üzerinde durulduğunu tespit edebiliriz. Ancak söz konusu kitaplarda biçim, içerik, resimleme, dil, üslup, kaynakça ve yaş gruplarını belirtme açısından eksiklik gözlemlemekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Hikâye, Hikâye Kitapları, Okul Öncesi, Tasavvur, Hız. Peygamber, Peygamber Tasavvuru

ABSTRACT

Name and Surname : Kadriye Sena BAYRAK
University : Bursa Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Philosophy and Religious Science
Branch : Religious Education
Degree Awarded : Master
Degree Date : .../.../20...
Supervisor (s) : Prof. Dr. İsmail SAĞLAM

EXAMINING THE CONCEPTION OF THE PROPHET IN THE PRE-SCHOOL STORY BOOKS

In the pre-school period, which is considered the most important stage of personality building, the child develops religious imaginations. The soundness of the imaginations formed in this period affects the religious life of the person. However, since the metaphysical concepts with religious content cannot be perceived by the preschool child, it causes the imagination to be formed incompletely. The tangible example of a person's relationship with his creator, Hz. The Prophet is also important in this respect. Hz. Using the story method in the information presented to the child about the Prophet increases the permanence of the imagination. This situation reveals the importance of the quality of story books.

Hz. Prophet our study, which is about telling the exemplary personality of the to pre-school children with the story method, has examined the form, content, language, style, illustration and creation of imagination of the story books written for this period. In our study, which is a qualitative research, resource scanning, content and document analysis methods were used. In the books we have reviewed, we can ascertain that the emphasis is on the moral characteristics of the Hz. Prophet as a hit. However, we cannot say that the same hit is in terms of form, content, illustration, language, style, bibliography and age groups in the books in question.

Keywords: Story, Story Books, Preschool, Hz. Prophet, İmagination, Prophet's Conception

TEŐEKKÖR

Arařtırma boyunca; destek, yardım, ilgi, anlayıř ve teřviklerini esirgemeyen deęerli hocam Prof. Dr. İsmail SAęLAM'a, bilimsel arařtırma sűrecinde bana yol gűsteren kardeřim Melike Serra AFŐAR'a, her zaman desteklerini hissettięim kıymetli aileme, yardımlarını esirgemeyen arkadařlarıma, her kořulda yanımda olduęunu bildięim maddi ve manevi desteęini esirgemeyen yol arkadařım, eřim Ali BAYRAK'a, varlıęıyla gűç bulduęum ve kendisini annesinin çalıřma saatlerine gűre ayarlayan canım kızım Elif BAYRAK'a sonsuz teřekkűrű borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	İİİ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU	İV
YEMİN METNİ	V
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	Vİİ
TEŞEKKÜR	Vİİİ
İÇİNDEKİLER	İX
KISALTMALAR	Xİ
TABLOLAR	Xİİ
GİRİŞ	1
A. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİ	1
B. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ.....	4
C. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	4
D. EVREN VE ÖRNEKLEM.....	6

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GELİŞİM VE TASAVVUR

1. GELİŞİM.....	9
1.1. Dinî Gelişim.....	11
1.2. Ahlak Gelişimi	16
2. TASAVVUR.....	18
2.1. Tasavvurun Oluşum ve Gelişimi	21
2.2. Dinî Tasavvur ve Peygamber Tasavvuru.....	24
2.2.1. Peygamber Tasavvuru ile Kişi Arasında Kurulan Bağ	26
2.2.2. Çocukluk Dönemi Peygamber Tasavvuru	28

İKİNCİ BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ DÖNEMİNDE ÇOCUK EDEBİYATI VE HİKÂYE

1. ÇOCUK EDEBİYATI VE DİNİ İÇERİKLİ ÇOCUK EDEBİYATI	30
2. HİKÂYE	32
2.1. Hikâyelerin Eğitim Değeri	33
2.2. Hikâyelerin Din Öğretimine Katkısı	35
2.2.1. Hikâyelerin Okul Öncesi Dönemde Peygamber Tasavvuru Oluşumuna Katkısı	37
2.2.2. Hz. Peygamberi Konu Alan Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Niteliği .	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HZ. PEYGAMBER TASAVVURU OLUŞTURULMASI AMAÇLANAN OKUL ÖNCESİ HİKÂYE KİTAPLARININ İNCELENMESİ

1. KİTAPLARIN BİÇİMSEL İNCELENMESİ.....	41
1.1. Kitaplarda Kullanılan Malzeme	42
1.2. Kitap Boyutu	43
1.3. Kitap Kapağı Kalitesi ve Ciltleme	45
1.4. Kitapta Harf Özelliği (Punto)	47
1.5. Sayfa Düzeni (Mizanpaj)	48
1.6. Resimleme	51
1.7. Kitaplarda Yaş Gruplarının Belirtilmesi	57
2. KİTAPLARIN İÇERİKSEL İNCELENMESİ	59
2.1. Dil ve Üslup	60
2.2. Tema	67
2.3. Konu-Kurgu	69
2.4. Kahraman	91
2.5. Kitaplarda Kaynakçaya Yer Verilmesi	98
2.6. Kitaplarda Hz. Peygamber Tasavvuru	100
SONUÇ.....	135
KAYNAKÇA	141

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.yer.	: Aynı yer
C.	: Cilt
c.c.	: Celle Celaluhu
ev.	: Çeviren
ed.	: Editör
s.	: Sayfa
ss.	: Sayfa sayısı
v.b.	: Ve benzeri
v.d.	: Ve diđerleri

TABLULAR

Tablo 1: İncelenen Kitap İsimleri.....	6
Tablo 2: Kitap Kâğıt Cinsi	42
Tablo 3: Kitap Boyutları	43
Tablo 4: Kitap Kapağı ve Ciltleme	45
Tablo 5: Kitap Harf Özelliği	47
Tablo 6: Sayfa Düzeni.....	49
Tablo 7: Kitaplarda Yaş Gruplarının Belirtilmesi.....	58
Tablo 8: Kitap Temaları	67
Tablo 9: Kitaplarda Etkinliklere Yer Verilmesi	89
Tablo 10: Kitaplarda ki Kahraman.....	91
Tablo 11: Kitaplarda Kaynakçaya Yer Verilmesi	98
Tablo 12: Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı Kitabında Soruların Cevapları	101
Tablo 13: Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku Kitabında Soruların Cevapları	102
Tablo 14: Küçük Sahabeler – 3 Zeyd'in Uyku Duası Kitabında Soruların Cevapları .	103
Tablo 15: Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu Kitabında Soruların Cevapları	104
Tablo 16: Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk Kitabında Soruların Cevapları	105
Tablo 17: Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi Çocuk Kitabında Soruların Cevapları .	105
Tablo 18: Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para Çocuk Kitabında Soruların Cevapları	106
Tablo 19: Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu Kitabında Soruların Cevapları	107
Tablo 20: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – İki Çiçek Hasan İle Hüseyin Kitabında Soruların Cevapları	108
Tablo 21: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Kutlu Yolcu ve Enes Kitabında Soruların Cevapları	109
Tablo 22: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Köle Zeyd Bin Harise Kitabında Soruların Cevapları	110
Tablo 23: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Yetim Kız Kitabında Soruların Cevapları	111
Tablo 24: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Mutlu Kızlar Kitabında Soruların Cevapları	112

Tablo 25: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Zeyd’in Kuşu Ebu Umeyr Kitabında Soruların Cevapları	113
Tablo 26: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Katip Zeyd Bin Sabit Kitabında Soruların Cevapları	114
Tablo 27: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Nefis Hurmalar Ve Rafi Kitabında Soruların Cevapları	114
Tablo 28: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Kızın Sevinci Kitabında Soruların Cevapları	115
Tablo 29: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Peygamberi Özleyen Çocuk Amr Bin Seleme Kitabında Soruların Cevapları.....	116
Tablo 30: Hadisleri Öğreniyorum – Sevgimizi Paylaşıyoruz Kitabında Soruların Cevapları	117
Tablo 31: Hadisleri Öğreniyorum – Doğruyu Söylüyoruz Kitabında Soruların Cevapları	118
Tablo 32: Hadisleri Öğreniyorum – Yardıma Koşuyoruz Kitabında Soruların Cevapları	119
Tablo 33: Hadisleri Öğreniyorum – Paylaşmayı Biliyoruz Kitabında Soruların Cevapları	120
Tablo 34: Hadisleri Öğreniyorum – Temizliği Önemsiyoruz Kitabında Soruların Cevapları	120
Tablo 35: Hadisleri Öğreniyorum – Sabretmeyi Öğreniyoruz Kitabında Soruların Cevapları	121
Tablo 36: Hadisleri Öğreniyorum – Gülümsemeyi Seviyoruz Kitabında Soruların Cevapları	122
Tablo 37: Hadisleri Öğreniyorum – Hastaları Unutmuyoruz Kitabında Soruların Cevapları	122
Tablo 38: Hadisleri Öğreniyorum – Hediye Hazırlıyoruz Kitabında Soruların Cevapları	123
Tablo 39: Hadisleri Öğreniyorum – Öfkemizi Yeniyoruz Kitabında Soruların Cevapları	124
Tablo 40: Gerçek Olsa Rüyalarda Soruların Cevapları.....	125
Tablo 41: Dünyanın En Güzel Kalbi Kitabında Soruların Cevapları.....	125

Tablo 42: Bu Deve Neden Kızdı? Kitabında Soruların Cevapları	126
Tablo 43: Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi Kitabında Soruların Cevapları	127
Tablo 44: Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi Kitabında Soruların Cevapları	128
Tablo 45: Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum Kitabında Soruların Cevapları	129
Tablo 46: İlk Öğretmenim Peygamberim Kitabında Soruların Cevapları	130
Tablo 47: Peygamber Efendimiz Kitabında Soruların Cevapları.....	131
Tablo 48: Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(S.A.S.) Kitabında Soruların Cevapları	132
Tablo 49: Benim Peygamberim Kitabında Soruların Cevapları	133

GİRİŞ

A. ARAŞTIRMANIN KONUSU VE PROBLEMİ

Kişi, tertemiz ve işlenmemiş bir şekilde, türlü donanımlar ile dünyaya gelir. Doğduğu andan itibaren öğrenme ve tekâmül hâlinde olan kişi, birçok alanda gelişim gösterdiği gibi dinî ve ahlaki alanda da gelişim gösterir. Bu hâl içerisinde çevresinden edindiği bilgilerle hayatını şekillendirmeye başlar. Bireyin, hayat yolunda ilerlerken başından geçen olaylara karşı sergileyeceği tavır, büyük oranda çocukluk döneminde inşa ettiği karakter belirler. Din, karakterin şekillenmesine katkı sağlayarak, insanların davranışlarına sirayet eder. Dinin amacı insanları eğitmek, menfi tüm etkenlerden kişiyi korumaktır. Dinin muhatabı olan insan sürekli olarak aklı ve nefsi ile mücadele hâlinindedir. Din bu bağlamda insana yol göstererek hayatını bir istikâmet doğrultusunda yaşamasını salık verir. Bu nedenle çocukluk döneminde din eğitiminin alt yapısının hazırlanması, kişinin ileriki hayatında karşılaşacağı zorluklarla mücadelesinde büyük katkı sağlayacaktır diyebiliriz.

Okul öncesi dönem birçok araştırmacı tarafından altın çağ olarak tanımlanmıştır. Bu şekilde tanımlanmasının sebeplerinden biri, bireyin davranışlarının birçoğunu bu dönemde kazanmasındandır. Bu dönemde kazanılmayan davranışlar ileriki yıllarda ya kazanılmaz ya da kazanmak için özel çaba sarf edilmesi gerekir. Çocuk okul öncesi dönemde kişiliğini, hayata olan bakışını ve dini yaşantısının sınırlarını belirler. Çocukların düşünme faaliyetleri, duyguları, dinî ve dünyayı algılamaları yetişkinlerden farklıdır. Bu sebeple çocuklar, dünyaya ve mefhumlara kendine has bir tavır ile bakar. Örnekleme ve deneyim ile kolaylıkla bilgi edinen çocukların ihtiyacını bilmek ve iyi tanımak, elverişli ortamlar, rol modeller ve materyaller sunmak gereklidir. Bu ihtiyaca binaen almış olduğu eğitim, kişiliğini oluşturmaya büyük oranda katkı sağlamaktadır.¹

Kişi dinî ve ahlaki davranışlar sergilemeden önce zihinsel tutumlar sergiler. Bu tutumlar davranışları, duyguları ve düşünceleri etkilemektedir. Yaşam biçimi olarak da adlandırılan bu tutumlar kişinin tüm yaşantısına sirayet eder. Kişinin yaşayışına etki eden

¹ Fatih Menderes, *Çocuğun Din Eğitimi ve Karşılaşılan Güçlükler*, İstanbul: Beyan Yayınları, 2005, s. 64.

tutumlar dinî düşüncelerini de etkilemektedir. Bu etkiler; Allah, cennet, cehennem, peygamber gibi birçok mevzuda karşımıza tasavvur olarak çıkmaktadır.

Sözlükte “ bir şeyi zihinde canlandırmak, tasarlamak”² olarak geçmekte olan tasavvur, zihin gelişimine bağlı nesne, olay, kişi, bilgi ile iletişime girildikçe zihinde üretilir ve üretilirken kullanılan bilginin olmaması hâlinde de zihinde varlığını sürdürür. Doğduğu andan itibaren gelişim gösteren kişi, duyuşal anlamda da gelişmeye devam eder. Bu gelişim esnasında da kendi tasavvurlarını oluşturmaya başlar. Okul öncesinde oluşturmaya başladığı tasavvurlar noksan olsa da gelecek yıllardaki tasavvurlarına zemin oluşturmaktadır. Bu tasavvurlar dinî ve ahlaki alanda da kendini göstermekte ve kişi dinî yaşantısını bu tasavvurlar üzerine inşa etmektedir.

Dinî yaşantıda bireyin karşılaştığı ilk kavram Tanrı kavramıdır. Bu durum ise Allah tasavvurunun önemini ortaya koymaktadır. İnanan insanlar için de yaratıcı, dinî düşüncenin özünü oluşturmaktadır. Bu bağlamda Allah tasavvuru, dinî şekillenmesinde temel kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Allah tasavvuru beraberinde Hz. Peygamber tasavvurunu getirir. Çünkü sağlıklı Allah tasavvuru, Hz. Peygamber’i doğru anlamaktan geçmektedir. Hz. Peygamber’in davranışlarını, çevresi ile ilişkisini, tutumlarını ve daha birçok özelliğini insanlara aktarmada çaba sarf etmek, inanan insanların görevlerindedir. Kur’an-ı Kerim’de Hz. Peygamber örnek olarak insanlara sunulmuştur. Özellikle okul öncesi dönemde kazanılmak istenilen ahlaki davranışlar, Hz. Peygamber’i örnek alarak kolaylıkla öğrenilebilir. Çocuk, kendine özel din anlayışını, düşünce tarzını, hayata bakışını ve inanış biçimini gördükleri ve duyduklarını taklit ile oluşturmaktadır. Bu açıdan bakıldığında taklit ile öğrenme, çocuğun kişilik gelişimine fayda sağlayan önemli unsurlardandır.

Çocuk fitraten dinî duygularla dünyaya gelmektedir. Piaget’in sınıflandırmasına göre işlem öncesinde olan okul öncesi çocuğu, soyut kavramları algılayamaz. Din ise birçok mücerret kavram içerir. Bu durum din eğitimden uzak tutma adı altında yorumlandığında, çocuğun fitratına aykırı olacak ve çocuğu kendi içinde çatışmaya düşürecektir. Yapılması gereken, “çocuğa görelilik” ilkesinden hareketle uygun metotlarla yol almak olacaktır.

² Mahmut Kaya, “Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi”, *Tasavvur*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011, c. 40, s. 126.

Çalışmamız bu sorun üzerine yoğunlaşmaktan ortaya çıkmıştır. Bu sorun bizleri, soyut olanı kavrayamayan çocuklara somut örnek olan Hz. Peygamber'i model olarak sunmanın ihtiyaçlarını gidereceği düşüncesine ulaştırmıştır.

Kişi çocukluk yıllarında Hz. Peygamber hakkında edindiği bilgiler dâhilinde kendi tasavvurunu oluşturmaktadır. Oluşturduğu bu tasavvur dini yaşayış başta olmak üzere birçok alana tesir eder. Tasavvurun şeklini ise edinilen bilgilerin niteliği belirlemektedir.

Okul öncesi dönem çocuğunun zihninde Hz. Peygamber tasavvurunun nasıl oluşturulacağı başka bir problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu minvalde çocuğun gelişim ve ihtiyacına karşılık veren hikâye ile anlatım etkili bir metot denilebilir. Hikâyelerin çocuklar üzerinde birçok olumlu etkisi bulunmaktadır. Çocuk, hikâyelerde bulunan kahramanlar ile bağ kurar. Çocuk; karakterlerin duygu, düşünce, söz, fikir ve davranışlarını kendi davranış ve değer yapısına yansıtarak bir değişim gösterir. Bu sebeple çocuğa Hz. Peygamber'i hikâyelerle anlatarak örnek göstermek tasavvur oluşturma konusunda etkili olacaktır.

Hz. Peygamber'i konu alan hikâye kitaplarının günümüzde sayısının artmış olması bu kitapların incelenmesini gerekli kılmaktadır. Çünkü olumlu Hz. Peygamber tasavvuru oluşturabilmek için nitelikli eserlere ihtiyaç duyulmaktadır.

Bu bağlamda araştırmamızın problemi, "Hz. Peygamber'i konu alan okul öncesi hikâye kitaplarının, biçim, içerik, dil ve üslup, resimleme ve tasavvur oluşturma açısından okul öncesi döneme uygun mudur?" olarak belirlenmiştir.

Araştırmamızın alt problemleri şu şekildedir:

1. İncelenecek hikâye kitaplarının biçimsel özellikleri, okul öncesi dönem çocuğu için uygun mudur?
2. Fiziki varlığı resmedilemeyen Hz. Peygamber mevcut hikâye kitaplarında nasıl hissettirilmiştir?
3. Hz. Peygamber'i konu alan hikâye kitaplarında kaynakçaya yer verilmiş midir?
4. Mevcut hikâye kitapları Hz. Peygamber tasavvuru oluşturma konusunda nasıl dil ve üslup özellikleri kullanmıştır?
5. İncelenecek hikâye kitaplarında çocuğun gelişim düzeyine uygun olmayan kavramlar bulunmakta mıdır, bulunmakta ise nasıl açıklanmıştır?

6. İncelenecek hikâye kitaplarında peygamber imajı Hz. Peygamber'in hangi özellikleriyle oluşturulmak istenmiştir?
7. İncelenecek olan hikâye kitapları, okul öncesi dönem çocuklarının zihnindeki peygamber hakkında oluşan sorulara cevap vermiş midir?

B. ARAŞTIRMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Ahlaklı bireyler yetiştirmek her ailenin ve eğitimcilerin hedefidir. Hikâye kitapları, bu hedef doğrultusunda materyal olarak kullanılır. Dinî içerikli çocuk edebiyatı adı altında bugün Hz. Peygamber'i konu alan birçok eser ve hikâye kitabı kaleme alınmaktadır. Ancak bu eserlerin nitelikli eser olup olmadığı yeterince incelenmemiştir. Kitapların, edindiği konu itibariyle titiz bir çalışma gerektirdiği ortadadır. Bu hikâye kitapları okul öncesi çocuğunun düzeyinde, güvenilir kaynaklardan ve sağlıklı bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturma hedefi ile kaleme alınmalı ve bu bağlamda eleştiriye tâbi tutulmalıdır. Yapılan bu araştırmada okul öncesi çocuğunun Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmalarının gerekliliği, Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmada hikâyelerin yeri ve önemi, son bölümde ise seçilen hikâye kitaplarının biçim, içerik, dil-üslup, resimleme ve tasavvur oluşturma açısından incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çocukluk döneminde verilecek eğitim, dinî ve ahlaki gelişimi etkilemesi ve kişinin dine karşı olan tutumunu belirlemesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma ile din ve ahlak eğitiminin fitraten gerekli olduğu vurgulanırken eğitimde önemli bir metot olan hikâyeler ile okul öncesi çocuğun dinî ve ahlaki gelişimi için tasavvur oluşturmaları gerekliliği ve Hz. Peygamber'i konu alan okul öncesi hikâye kitaplarının önemine yer verilmiştir. Son bölümde seçilen hikâye kitaplarının biçim, içerik, dil-üslup, resimleme ve tasavvur oluşturma açısından incelenerek ebeveynler, eğitimciler, yazar ve yayınevlerine yol gösterici oluşu araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

C. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmada, piyasada basımı mevcut Hz. Peygamber'i konu alan okul öncesi hikâye kitapları incelenmektedir. Çalışmamız nitel araştırma özelliği taşımaktadır. Veri toplama yöntemi olarak kaynak tarama ve doküman analizi yöntemleri kullanılarak alt yapı oluşturulmuştur. Araştırmamızın konusu olan Hz. Peygamber'i konu alan okul öncesi

basımı mevcut hikâye kitapları, 2020 yılında kitapçılardan, internet kitapçılarından, ulaşamadıklarımız ise kütüphanelerden temin edilerek incelenmiştir. Araştırmamızın teorik kavramsal çerçevesi ile alakalı kaynak taraması yapılmış olup; gelişim, dini gelişim, ahlaki gelişim, tasavvur ve çocuk edebiyatı ile ilgili temel kaynak kitapları incelenmiş; okul öncesi, eğitim ve tasavvur temalı tezlere ve bilimsel çalışmalara ulaşılmıştır. Araştırmalarda bilimsel değeri olan güncel kaynaklara ulaşılarak genel teorik çerçeve oluşturulmuştur.

Genel tarama modeli kullanılan çalışmamız üç bölümden oluşmakta olup ilk iki bölümde teorik kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve eğitim psikolojisi, din eğitimi, çocuk edebiyatı yaklaşımı ile ele alınmıştır. Üçüncü bölümde ise mevcut hikâye kitapları biçim, içerik, dil-üslup, resimleme ve tasavvur oluşturma açısından karşılaştırma yöntemi ile incelemeye tabii tutulmuştur. Okul öncesi hikâye kitaplarında bulunması gereken özelliklerin seçilen hikâye kitaplarında bulunup bulunmadığı incelenmiş, aynı zamanda içerik analizi yöntemi ile Hz. Peygamber tasavvurunun nasıl oluşturulduğu incelenmiştir.

İncelenen kitaplar biçimsel ve içeriksel olarak “Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap”³ isimli çalışmada bulunan “Okul Öncesi Dönemde Kitapların Özellikleri”⁴’ne göre incelemeye tâbi tutulmuştur. Hikâye kitapları dil ve üslup açısından Murat Tuncer’in yüksek lisans tezinde hazırlamış olduğu “Okul Öncesi Resimli Çocuk Kitaplarının Değerlendirilmesi Ölçeği”⁵ maddeleri bağlamında incelenmiştir. Bu ölçek uzman kişilerin onayından geçerek hazırlanmıştır.⁶ Hz. Peygamber’i konu alan kitaplarda kaynak belirtmek kitabın güvenilirliği açısından önemlidir.⁷ Kitaplar kaynak belirtme noktasında da incelenecektir. Hikâye kitaplarının yaş aralığının belirtilmesi araştırmamız dâhilinde ortaya çıkan bir konu olup kitaplar bu açıdan da incelemeye tâbi olacaktır. Okul öncesi dönem çocuklarının zihinlerinde peygamber ile ilgili oluşan soruları hikâye kitaplarının cevaplamasının, Hz. Peygamber tasavvurunu etkileyeceği düşünülmüştür. Bu

³ Gülseren Tür, Ayşe Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 1. bs., İstanbul: Ya-Pa, 1999.

⁴ a.g.e., s. 27.

⁵ Murat Tuncer, *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kullanılan Resimli Hikâye Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi, 2016.

⁶ a.yer.

⁷ Adem Apak, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Siyer Yazımında Kaynak Kullanımı ve Bilgi Hataları Üzerine Değerlendirme*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. 176.

bağlamda hikâye kitapları araştırılmış olup inceleme Cemil Oruç'un "Okul Öncesi Dönemde Din Eğitimi"⁸ kitabında yer alan sorular ile yapılmıştır. Sorular şu şekildedir:

- Peygamberler kimdir?
- Kimler peygamber olur?
- Peygamberler nerededir?
- Peygamberler Allah'la konuşur mu?
- Peygamberler Allah'ı görür mü?
- Peygamberler niçin vardır?
- Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?
- Peygamberler insan mıdır?

D. EVREN ve ÖRNEKLEM

Araştırmanın evreni, Hz. Peygamberi konu alan okul öncesi hikâye kitaplarından oluşmaktadır. Örneklem grubunu ise 2020 yılında basımı mevcut okul öncesi dönemde kullanılan kitapçı raflarında bulunan ve internet satışı olan Hz. Peygamber'in ahlaki, fiili, davranış özelliklerini aktararak tasavvur oluşturucu niteliğe sahip olan okul öncesi hikâye kitapları oluşturmaktadır. Örneklem oluşturulurken evreni ifade etmesine özen gösterilmiştir. Örnekleme meydana getirecek olan kitapların hikâye kitabı özelliği taşımaya da dikkat edilmiştir.

Araştırmalarımız neticesinde birçok hikâye kitabına ulaşılmıştır. Ancak konu benzerliği olan ve baskısı olmayan kitaplar araştırmamızın dışında tutulmuş olup toplam otuz sekiz adet hikâye kitabı incelemeye alınmıştır. İncelemeye konu olan kitapların listesi aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1: İncelenen Kitap İsimleri

	KİTAP ADI
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk

⁸ Cemil Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 3. İstanbul: Dem Yayınları, 2021, s. 192.

6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz
29.	Gerçek Olsa Rüyalar
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi
31.	Bu Deve Neden Kızdı?
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim
36.	Peygamber Efendimiz
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)
38.	Benim Peygamberim

İncelenen kitaplarda üç adet set bulunmaktadır. İlk set “Küçük Sahabeler”, ikinci set “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları”, üçüncü set ise “Hadisleri Öğreniyorum” setidir.

Üç sette toplam yirmi sekiz kitap bulunmaktadır. Geriye kalan on kitap ise müstakil çalışmalardır.

BİRİNCİ BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ DÖNEMDE GELİŞİM VE TASAVVUR

1. GELİŞİM

Gelişim, sayısal verilerle ortaya konmayan, içinde birçok fonksiyon ve olguları barındıran bir kavramdır. Evrende her canlı gelişim göstererek ve gelişim evrelerini yaşayarak kendi yaşam yolunu çizer. Bu evreler kimi canlıda uzun kimi canlıda kısa, kiminde olumlu kiminde ise olumsuz seyrederek kendine özgü bir yol izler. Gelişim sadece anı etkileyen bir durum değildir. Kişinin geleceğini tesir altına alır ve inşa eder.

Gelişimin eğitim bilimcileri tarafından birçok tanımı yapılmıştır. Tanımlara göre gelişim; “yaşantı, öğrenme ve olgunlaşma neticesinde kişide görülen istikrarlı değişimler;⁹ kişinin zaman mefhumu içinde, bilişsel ve fiziksel olarak büyüüp olgunlaşarak gelişmesi;¹⁰ bireyin, bedensel ve zihinsel olarak, zaman içinde, gelişip büyümesi ve olgunluk kazanma sürecidir”¹¹. Tüm bu tanımlardan hareketle gelişim; insanın anne karnından başlayarak hayatının sonuna kadar fiziksel, zihinsel, psikolojik ve davranışa yönelik yetilerinin büyüme, öğrenme, olgunlaşma ve hazırbulunuşluluk neticesinde uygun ortamlarda ortaya çıkmasıdır.

Gelişim, içerisinde birçok kavram barındırmaktadır. Bu kavramlara kısaca değinmekte fayda görmekteyiz. “Büyüme” kavramı gelişim ile çoğu kez karıştırılsa da aslında birbirinden farklıdır. Büyüme bedende meydana gelen boy, kilo, iç organların hacimlerinin artışı gibi niceliksel olarak gerçekleşen gelişmelerdir.¹² “Öğrenme” yaşantı ile elde edilen kalıcı davranışlardır. “Olgunlaşma” bireyin biyolojik ve fizyolojik açıdan yetkinliğe ulaşması, kalıtsal ve fiziksel yapısının bir ürünü olarak tanımlanır ve zamanı geldikçe ortaya çıkar. “Hazırbulunuşluluk” ise olgunlaşan ve öğrenen bireyin davranışı gerçekleştirilmeye hazır olması olarak ifade edilmektedir.¹³ Açıklanan kavramlar olmadan gelişimin gerçekleşmesi mümkün değildir. Çocuğun gelişimi ile ilgili olan bu kavramları bilmek, gerek anne-baba gerek eğitimciler adına önemlidir. Çünkü bu kavramlar çocuğun

⁹ Ziya Selçuk, *Gelişim ve Öğrenme*, 7. bs., Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2000, s. 13.

¹⁰ Paul Foulquie, *Pedagoji Sözlüğü*, çev. Cenap Karakaya, 1. bs., İstanbul: Sosyal Yayınları, 1994, s. 186.

¹¹ Cavit Binbaşoğlu, *Eğitime Giriş*, Ankara: Binbaşoğlu Yayınevi, 1988, s. 95.

¹² Selçuk, *Gelişim ve Öğrenme*, s. 24.

¹³ Ayhan Aydın, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 2. İstanbul: Alfa, 2000, ss. 6-8.

eğitiminde ve karşılaşılabilecek güçlüklerde bize anahtar olma niteliğindedir. Gelişim bu kavramlar ile var olup birçok faktörden de etkilenmektedir.

Bireyin kalıtım özellikleri, beslenme, sağlık durumu, yaşadığı bölgenin koşulları gelişimi etkileyerek şekillendirir. Bu etkilenmede iki ayrı süreç vardır ve ilki genotiptir. Genotip, bireyin anne-babasından aldığı fiziksel özelliklerin yanı sıra stres, girişkenlik vb. gibi psikolojik davranışları da aldığı tüm kişilik özellikleridir. İkincisi fenotiptir. Fenotip, bireyin daha anne karnından başlayarak doğum anı, annenin sağlık durumu gibi etkenlerle aile, okul, iş vb. toplumsal ortamlardan elde ettiği kişilik özellikleridir.¹⁴ Buradan da anlaşılacağı üzere kişi kalıtımın ve çevrenin etkisi altındadır. Kalıtım ve çevre de sürekli ilişki içerisinde birbirlerine galip gelmeden, farklı zamanlarda yükselişe çıkarak birinden ayrılmaz bir bütün olarak kendilerini göstermektedirler.

Kişi kalıtım yoluyla şahsına münhasır ve biricik olur. Kalıtım yoluyla her çocuk özel kabul edilir. Birey çevre ile yoğrulur. İnsan doğuştan birçok yetiyle donatılmıştır. Bu yetiler gelişim göstermediği takdirde açığa çıkmaz ve zamanla kaybolur. Kendini göstermesi ise uyaran almasıyla ilişkilidir. Mesela konuşma yetisi doğuştan gelen bir özellik olup çevre ile iletişime girdiğinde ortaya çıkar. Hemen hemen her bireyde bu yetiler açığa çıkarak gelişim göstermektedir. Gelişen yetiler bireylerde tıpa tıpa aynı olmamakla birlikte şahsa münhasırdır. Örneğin gelenek, görenek gibi alışkanlıklar çevrenin etkisindedir ve o çevreye muhatap tüm insanları etkilemektedir. Etkilenen insanların benzerlikleri şekil ile ilgili olup bireysel davranışa renk veren içeriktir. Yani aynı ortamda yaşayan kişiler arasında aynı şartların farklı tezahürleri bulunur.¹⁵

İnsan gelişimin daha iyi kavranması için araştırmacılar yaşamı evrelere ayırmışlardır. En yaygın sınıflama ise yaşa göre olandır. Bireyin ilk iki yılı bebeklik dönemi olarak isimlendirilir. Sonra okul öncesi dönem olarak da nitelendirilen bireyin 3-6 yaşlarına denk gelen ilk çocukluk gelir. Ardından 7-11 yaşlarında son çocukluk yaşanır.

¹⁴ İbrahim Ethem Başaran, *Eğitim Psikolojisi: Gelişim, Öğrenme ve Ortam*, 6. bs., Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005, ss. 46-52; Nuray Senemoğlu, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, 16. Ankara: Pegem Akademi, 2010, ss. 2-3.

¹⁵ Bedi Ziya Egemen, *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, 1. bs., Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 1965, ss. 51-52.

Ortaokul zamanlarına denk gelen 12-18 yaş ergenlik olarak isimlendirilir ve ergenliğin sona ermesiyle ömrünün sonuna kadar devam edecek olan yetişkinlik safhasına geçilir.¹⁶ Bu safhalarda insan en yoğun gelişimi, çocukluk yıllarında göstermektedir.¹⁷ Çocukluk yıllarının gelişim alanlarının hepsi bir bütün olarak kişiliği etkilemektedir ve asla ayrı olarak düşünülemez. Bu dönemde fiziksel, zihinsel, sosyal gelişim, dil gelişimi, ahlaki gelişim ve din gelişimi gibi birçok alan bulunmaktadır.¹⁸ Konumuzun gereği dinî gelişim ve ahlaki gelişim alanlarına değinilecektir.

1.1. Dinî Gelişim

İnsan en güzel şekilde yaratılmış bir varlıktır. Her şeyin yaratıcısı olan Allah (c.c.) kendisini tanımamızı ister. İnsanı bu sebeple boş bir şekilde yaratmamıştır. Dünyaya yeni gözlerini açmış bir birey, yaşamına dindar olarak başlamaz. Ancak o, benliğinde, hakikati kavrayacak dini bir kabiliyet ile yaratılmıştır. Bu kabiliyet kendini göstermediği, desteklenmediği takdirde kaybolur gider.¹⁹ Peygamberimizin, “Her insan fitrat üzere doğar, sonra anne babası onu Yahudi, Hristiyan, Müslüman yapar”²⁰ hadisinde insanın içindeki dini kabiliyet fitrat olarak zikredilmiş ve dini kabiliyeti, anne-babanın şekillendirdiğine vurgu yapılmıştır. Var olan kabiliyet öncelikle anne-baba sonra ise çevre ile etkileşime girerek yaş ilerledikçe olumlu ve olumsuz bir gelişim gösterir.

Fıtraten insan birçok duyguyla yaratılmıştır. Dini duygu ve düşünce de, bunlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Dini duygu, kaynağı insanın fitratına bağlı içten gelen heyecan ve duygudur. Dini duygu, temel psikolojik gereksinim olan sevgi, güven, bağlanma, merak gibi duygular üzerinde oluşan ve bu süreçte bilişsel olarak desteklenen bir duygu olup çevre ile etkileşime girmekte yani kişinin mensubu olduğu toplum ile açığa çıkmaktadır.²¹ Toplum kişiye dinî duygu aktarımı sağlarken, kişiyi ahlaki değerler konusunda da eğitir. Çocuktaki dinî duygular zaman geçtikçe Yaratıcının affını, sevgisini anlamaya öncülük eder. Çocukta var olan duygular fizyolojik ihtiyaçlar kadar önemli olup

¹⁶ Münire Erdem, Yasemin Akman, *Gelişim ve Öğrenme*, 13. Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2004, s. 41.

¹⁷ Egemen, *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, s. 58.

¹⁸ İbrahim Turan, “Bazı Batı ve Türk Çocuk Klasiklerinde Dini ve Ahlaki Değerler”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. 10, sy. 3 (2010), s. 172.

¹⁹ Egemen, *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, s. 51.

²⁰ Buhari, “Kader”, 3.

²¹ Mustafa Öcal, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Öğretim Yöntemleri*, Ensar Neşriyat, 2021.

ona kendi kimlik oluşumunda katkı sağlar.²² Çocuk zihinsel gelişimi dâhilinde dini anlamlandırmaya çalışırken duygularıyla yaşamaya çalışır. Bu doğrultuda araştırmacılar dinin, akıl ile idrak edileceğine ve duygu ile yaşanabileceğine vurgu yapmışlardır. Şu konuda da titiz davranmak gerekir ki dönem itibarıyla, duyguları ile yaşayan çocuk için dinî tecrübeler çocuğun dine bakışını oldukça etkileyecektir.²³

Çocuk muhtaç bir varlıktır. Hayat denen yolda sağlam adımlar atabilmek için ilk yıllarında bakım ve ilgi talep etmektedir. Talepleri karşısında çocuk gelişim göstermekte ve bu gelişim fitrattaki tohumları yeşertmektedir. Bu tohumlardan biri olan din, çocuğun ruhi fonksiyonlarıyla etkileşim hâlinde olup gelişimini ayrı olarak ilerletir.²⁴ Çocuk çevresinin dinîni, kendi kabiliyeti dâhilinde işler. Bu işlemi yaparken gözlenemez halde aktif olarak çalışır ve içten gelen bir dürtü ile gerçekleştirir.²⁵

Dinî kabiliyetin ortaya çıkmasındaki ilk nokta “himaye altında bulunma”²⁶ bilincidir. Bu bilinç insanın hayatı boyunca devam eder. Belirttiğimiz gibi çocuk muhtaç bir varlıktır. Kendisi fizyolojik ihtiyaçlarının giderilmesini istemekle beraber sevgi, şefkat, ilgi görme ihtiyaçlarını da talep etmektedir. Bu duyguların karşılanması ile güven duygusu oluşan çocuk, ebeveynlerinin himayesi altına girer ve kendini huzurlu hisseder. Çocuğun hissettiği tüm bu yaşayışlar dinî yaşam adı altında Allah (c.c.)’ın yardımına sığınma ve bağlanma duygusuyla benzerlik gösterir.²⁷

Dinî uyanışın tekabül ettiği yaş aralığının 3-5 yaş olduğu, yapılan araştırmalar neticesinde saptanmıştır.²⁸ Ancak dinî uyanışın tam olarak ne zaman başladığı kesin değildir. Çünkü çocuktaki dinî gelişim, onun zihinsel ve ruhi gelişimiyle paralel olarak ilerler. Dinî gelişim dinî yaşantıya teşvik ile ivme kazanır.²⁹

²² Fatih Menderes, *Çocuğun Din Eğitimi ve Karşılaşılan Güçlükler*, İstanbul: Beyan Yayınları, 2005, s. 69; Ay, *Çocuklarımıza Allah’ı Nasıl Anlatalım*, s. 75; Öcal, *Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve Öğretim Yöntemleri*, s. 63; Selçuk, *Çocuğun Eğitiminde Dini Motifler*, s. 54.

²³ Kerim Yavuz, *Çocuk ve Din*, Çocuk Vakfı Yayınları, t.y., s. 163; Menderes, *Çocuğun Din Eğitimi ve Karşılaşılan Güçlükler*, s. 77.

²⁴ Hayati Hökelekli, *Din psikolojisi*, 10. bs., Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013, s. 253.

²⁵ Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, s. 45.

²⁶ W.H. Clark, “Çocukluk Dönemi Dini”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Neda çev, Armaner, c. 24, sy. 01 (1981), s. 177.

²⁷ Hayati Hökelekli, *Din Psikolojisi*, 10. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013, s. 253.

²⁸ Neda Armaner, *Din Psikolojisine Giriş*, 1. bs., Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1980, c. 1, s. 83.

²⁹ Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, s. 41.

Her gelişimde olduğu gibi dini gelişimi de etkileyen faktörler bulunmaktadır. Belirteceğimiz faktörler birbirleriyle sürekli etkileşim halindedir.

Düzen içinde yaratılan insan doğal, evrensel, genel geçer bir gelişim göstermektedir. Tüm çocuklarda gözlenen birtakım özellikler vardır ki onda dini istidatı kuvvetlendirmede, içinde bulundurduğu tohumları yeşertmede ve dinî gelişimi harekete geçirmeye yardımcı olur.

Çocukluk dönemi özelliği olarak çocuk, kolay inanan bir varlıktır. Okul öncesi dönemde bulunan bir çocuk, nedenini araştırmaksızın ona verileni hemen kabul eder ve ona inanır. Bu durum onun zihinsel olarak soyut olanı algılayamadığından kaynaklanmaktadır. Duygularıyla hareket eden çocuk düşünme yetisiyle olayları kavrayamaz. O yüzden akıl yürütmeden olanı olduğu gibi içtenlikle inanmaya hazırdır.³⁰ Bu tabii özellik çocuğun dini gelişimine tesir eder. Aktarılmak istenen mesaj doğru kanallarla kolay bir şekilde alıcıya ulaştırılır.

Okul öncesi dönemde çocuk her şeyi bilmek ister. Bu istek onda gelişime öncülük eden kişilik özelliklerinden anlama ve merak duygusunu beraberinde getirir. Zihinsel zekânın en yoğun faaliyeti merak duygusudur. Dünyayı tanımak ve aklının öğrenme isteğini tatmin etmek için çocuğun benlik enerjisi, bilme ve inceleme merakını ortaya çıkartır.³¹ Merakı neticesinde elde ettiği deneyimleri anlamlandırmaya çalışan çocukta sonsuzluğu kavrama arzusu meydana gelir. Bu istek; çocuğu dini inanca ve Allah (c.c.)'ı kavramaya yönelten başka bir dürtüdür.³² Çocuk cevabına inanacağı sorular sorar, ondaki bu sorma özelliği dinî hayatın içine girmede destekleyici bir etkiye sahiptir.³³

Çocuk, okul öncesi dönemde dil gelişimine bağlı olarak çevrenin de etkisiyle bir din dili oluşturmaktadır. Yetişkinlerin kullandığı din dilini olduğu gibi alır ve anlamını bilmeden kullanmaya başlar. Çocuk yetişkinin dini dünyası ile iletişimi bu kelimeler ile sağlar ve

³⁰ Hökelekli, *Din psikolojisi*, s. 254; Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, s. 42.

³¹ Abdullah Şahin, Ömer Yılar, Lokman Turan (ed.), *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, 1. bs., Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2007, s. 16.

³² Hökelekli, *Din psikolojisi*, s. 254.

³³ Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, s. 42.

şuur oluşturmaya başlar. Hissetme zamanı geldiğinde ise bu yaşlarda oluşturmuş olduğu şuurun içini doldurur.³⁴

Dua ve ibadet çocuk dünyasında ilgi uyandırmaktadır. Çocuk soru cevap şeklindeki dini bilgileri kolaylıkla ezberleyebilecek kabiliyettedir. Ziyaret edilen, dinen değerli olan mekânlar çocuğun gelişimine katkı sağlar.³⁵ Bilinçli veya bilinçsiz davranışlar ve kültür aktarımlarını okul öncesi dönem çocuğu taklit eder. Yetişkinler çocuğun karşısına örnek alacağı bir model olarak çıkar ve onların davranışlarını da taklit yoluyla özdeşleştirerek dini gelişimine yön verir.³⁶ Çocukta taklit kendiliğinden gelişen bir davranış olduğu için ona örnek modeller sunmak gerekmektedir. Çocuk olumlu olumsuz ayırım yapmaya gitmeksizin taklide başvurur. Yapılan taklit sadece hareketleri etkilemeyip duygu ve heyecanlarda da varlığını hissettirmektedir.³⁷ Hz. Peygamber insanın hayatında örnek alınması istenilen ilk kişidir. Okul öncesi dönemde çocuğun dinî gelişimine katkıda bulunmak ve zihinlerinde olumlu peygamber tasavvuru oluşturmak için rol model alma özelliği çocuğa, anlatılarak sağlanmalıdır.

Çocuk, zihni ile çokça eksik akıl yürütmeler yapar. Hissedemediği, göremediği alanlarda düş kuran çocuğun hayal dünyası gerçek dünya kadar gerçektir.³⁸ Beş-altı yaşlarında çocuğun hayal dünyasında bir artış gözlemlenir. Neden-niçin gibi soruların cevaplarını hayal gücüyle destekler. Çevresini anlamlandırmaya çalışan çocuk düşünme melekesinin kuvvetlenmesiyle beraber sorular soramaya başlar ki bu durum gelişimin göstergesi olan hayal gücünü destekler. Hayal melekesi genişleyen çocuğun zihni gelişimi de olumlu olarak gelişim gösterir. Kişi içinde bulunduğu dünyayı hayal gücü ile inşa eder. Dış dünyada kendi iç dünyasının ruhsal ihtiyaçlarını karşılayamayan çocuk, hayal gücü ile kendini bulma arayışına girmektedir.³⁹ Çocuk bulunduğu çevre kadar kendi hayal dünyasında yaşar. Bu dünya onların gelişimine büyük oranda katkı sağlar. Hayal gücünün bu denli ivme kazanması dini gelişimini de desteklemektedir.⁴⁰ Çocukların hayal

³⁴ Hökelekli, *Din psikolojisi*, s. 255; Clark, “Çocukluk Dönemi Dini”, çev, Armaner s. 182.

³⁵ Ay, *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım*, s. 164.

³⁶ Bilgin, Selçuk, *Din Öğretimi - Özel Öğretim Yöntemleri*, s. 50; Armaner, *Din Psikolojisine Giriş*, c. 1, s. 82; Hökelekli, *Din psikolojisi*, s. 255.

³⁷ Neda Armaner, *Din Psikolojisine Giriş*, 1. bs., Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1980, c. 1, s. 82.

³⁸ Yurdagül Mehmedoğlu, *Ahlaki ve Dini Gelişim Çocuğum Değerlerimizi Öğreniyor*, 3. bs., İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2005, s. 35.

³⁹ Egemen, *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, s. 52.

⁴⁰ Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, s. 40.

melekesinin gelişmeye başladığı bu zamanda oyunların ve hikâyelerin gelişimlerinde yankı uyandırdığı, hayal dünyasını beslediği ve varlık dünyasına katkıda bulunduğu aşikârdır. Hikâyelerin okul öncesi dönem çocuğunun gelişimine etkisi hakkında okul öncesi döneminde hikâye bölümünde daha detaylı değinilecektir.

Çocuğun fitratına koyulmuş özellikler dini gelişimine katkı sağladığı kadar tasavvur gelişimine de destek vermektedir. Dini uyanışın başlamasıyla çocuk tasavvur üretir hale gelir. Okul öncesi dönem, çocuğu, gerek merakı gerek hayal dünyasının artış göstermesi ve gerek model alma isteği ile ondaki peygamber tasavvurunun oluşumuna doğal olarak katkı sağlar hale getirmektedir.

Çocuğun tabii özelliklerinden sonra dini gelişimini etkileyen kültürel faktör olarak karşımıza çevrenin en küçük yapı taşı olan aile çıkar. Gelişimi anlatırken çevrenin, gelişimin tüm alanlarına etki ettiğinden bahsetmiştik. Dini gelişimde de hal böyledir. İnsan ruhunun da ihtiyaçları vardır ve ruh ihtiyaçlarının teminini çevre ile karşılayarak dini gelişime destek verir.⁴¹ İnsan kalıtım özelliklerini değiştiremez ancak gidilen yolun hakikate mi götüreceği yoksa çıkmaza mı sürükleyeceğini yaratıcı kullarına bırakmıştır. İnsan ise bu seçiminden sorumludur. İnsanın iradesine bırakılan doğru yolun seçimini bulunduğu çevre etkilemektedir. Çocuğun dini gelişimine ilk ve en çok etkiyi aile gerçekleştirir. Çocuk tertemiz bir şekilde dünyaya gelir. Her işittiğini ve gördüğünü benliğine alır.⁴² Böylelikle iyi ve kötü olana eğilimi olan çocuk, çevresinden edindikleri ile bir tavır belirler. Dini gelişimde ailenin olumlu veya olumsuz tavrı çocuğun dini düşüncesini etkilemektedir. Aile çocuğun fitratındaki tohumu uyaran, dini gelişimine yön veren, şekillendiren, dini duyguyu aşıl原因 olarak karşımıza çıkar.⁴³ Yani çocuk ailesi ile dinî bağdaştırır ve özdeşirir.⁴⁴ Buradan hareketle çocuğun yetiştirilmesi, ailenin din ile olan münasebeti ve verilecek olan eğitimin dine tesiri ortaya çıkmaktadır. Eğitimin ilk başladığı yer ailedir. Her çocuk kendi ailesinin aynasıdır.

Araştırmalar incelendiğinde çocukta ilk dini gelişim belirtisi olarak Allah (c.c.) kavramını idrakte hareketlenme olduğu tespitine varılmıştır. Allah (c.c.)'ı bilme isteği beraberinde

⁴¹ Egemen, *Terbiye İlminin Problemleri ve Terbiye Felsefesi*, s. 52.

⁴² Gazali, *İhya-u Ulumi'd-Din*, çev. Ahmet Serdaroğlu, İstanbul: Bedir Yayınevi, 1975, c. III, ss. 57-59.

⁴³ Menderes, *Çocuğun Din Eğitimi ve Karşılaşılan Güçlükler*, ss. 67-68; Ay, *Çocuklarımıza Allah'ı Nasıl Anlatalım*, s. 87.

⁴⁴ Mehmedoğlu, *Ahlaki ve Dini Gelişim Çocuğum Değerlerimizi Öğreniyor*, s. 29.

Hız. Peygamber'i kavramayı getirir. Beşerî kimliği olan Hız. Peygamber'i, soyut olanı kavrayamayan ve mücerret kavramların idrakinde zorlanan okul öncesi dönem çocuğuna gelişim dönemine uygun bir şekilde sunmak ile çocukların zihinlerinde sağlıklı bir dini algı ve olumlu bir peygamber tasavvuru oluşturacağı kanaatine varılmıştır.

İnsan kişiliğinin inşası olan okul öncesi dönemde, her gelişim alanında olduğu gibi dini gelişimin de ihmali telafisi güç sorunlar ortaya çıkarır. Bu dönemde fitratta gizlenen tohumlar ortaya çıkarken, güveni ve sevgiyi merkeze koyarak, döneme uygun eğitim metotlarından beslenerek zihinlerinde güçlü ve sağlam dini tasavvurlar oluşturmak amaca hizmet edecektir. Her gelişim alanının desteklenmesi gibi dil gelişimine de katkı sağlamak ve okul öncesi dönem çocukların hayal dünyasına dokunan hikâyelerle dini şuuru sağlamak ve dolaylı yoldan dini etkili bir biçimde hissettirmek bu bağlamda kullanılması gereken bir metottur. Çocuğa verilen eğitimin içeriğinin, söylenecek sözlerin, anlatılacak hikâyelerin çocuğun dünyasındaki yerini bilmek, gelişim düzeyine uygun olarak onda kişilik oluşturmada ne kadar tesir edeceğini azımsamamak ve bu alana titizlikle eğilmek gerektiğini ortaya koyar.

1.2. Ahlak Gelişimi

Ahlak, kişinin karakter oluşturmada önemli bir rol üstlenir. Ahlak prensipleri çocuğa aktarılırken iki gaye ön plana çıkar. İlki içinde yaşadığı toplumun ahlaki kurallarını bilgi olarak kavratmak, ikincisi ise bu kuralları içselleştirerek kendi davranışı haline getirmektir. Çocuk doğduğunda ahlaki davranışlara sahip bir şekilde dünyaya gelmez. Ancak yapısında olgunlaşmayı bekleyen kodlar bulunmaktadır. Çok boyutlu bir süreçten geçen bu yapının sosyal, duygusal ve bilişsel yönleri bulunmaktadır. Ahlak, kişinin ruhu ve çevresinin etkileşimi ile meydana çıkar.⁴⁵

İnsanın hareket ve davranışlarına şekil veren ahlak, merkeze akıl ve vicdanı koyarak kendini göstermektedir. Bu açıdan din ile benzerliği bulunur. Ancak dinin varlığı ve kuralları Allah (c.c.) ile vardır. Ahlak ise içtimaidir ve var olması insanoğlunun varlığına bağlıdır.⁴⁶

⁴⁵ Bilgin, Selçuk, *Din Öğretimi - Özel Öğretim Yöntemleri*, ss. 66-68.

⁴⁶ Halim Hilmi Bilsel, *İyi Ahlak Güzel Huy*, İstanbul: Ahmet Sait Matbaası, 1976.

Ahlak gelişiminden bahsederken vicdan kavramı karşımıza çıkar. Vicdan, insan ile doğuştan var olmakla beraber ahlak duygusunun merkezini oluşturur. Ahlak her zaman vicdanla varlığını sürdürmektedir. Vicdanı bir tartıya benzetmek yerinde olacaktır. Çünkü vicdan kişinin iyiyi kötüyü, doğruyu yanlış elekten geçirerek ayırmasını sağlayan danışma merkezidir ve ahlaki harekete duygu ögesini katarak insanı ahlaki davranışa zorlayan mekanizmadır.⁴⁷

Ahlak gelişimi, bir buçuk üç yaşlarında vicdanın belirmesiyle ortaya çıkmaktadır. En önemli belirtisi ise çocukta meydana gelen suçluluk ve utanma halinin başlamasıdır.⁴⁸

Kişi yaşamının ilk yıllarında bilinçli olarak ahlaki davranış sergileyemez. Doğru-yanlış, iyi kötü düşüncelerini idrak edememekle beraber kurallara uyma mefhumu yoktur. Üç yaş ile beraber kendinden istenilen ölçüde birtakım fiillerinin yapılmaması gerektiğini idrak etmeye başlar. Ahlak eğitiminde karşımıza çıkan ödül ve cezayı davranışlarının sonunda almak veya almamak için çaba gösterir. Çocuklarda altı yaşına kadar benmerkezcilik hâkimdir. Her şeye ben gözüyle bakan çocuk dünyanın merkezine kendini koyar. Çevrenin ne düşündüğünü önemsemez, toplumsal kurallara uymaz ve onlar için kurallar kendilerine uygulanan baskıdan başka bir şey değildir. Kendisine saygı duyulmasını bekleyerek ahlaki davranışı tek boyuta indirir.⁴⁹

Ahlak gelişiminde ön plana çıkan isimler Piaget ve Kohlberg'tir. Piaget'in "The Moral Judgment of the Child"⁵⁰ eserinde bahsettiği üzere çocuk benmerkezcilikten ayrılmaya başladığında bir takım ahlaki davranışlar sergiler. Okul öncesi dönemde bulunan çocukların kuralları idrak etmeye ve bu kurallara uymaya başladığı gözlemlenir. Çocuğun bu evresinde ahlaki gerçeklik duygusu, ahlaki gelişimin ilk tezahürleridir. Bu çıkarımın tam karşısında duran Kohlberg çocukluk yıllarına karşılık gelen gelenek öncesi dönemde ahlaki gelişimin daha az olduğunu savunmaktadır. Ahlaki kurallar evrenseldir ve tüm

⁴⁷ Hökelekli, *Çocuk, Genç, Aile Psikolojisi ve Din*, s. 12; Erol Güngör, *Ahlak Psikolojisi ve Sosyal Ahlak*, 2. bs., İstanbul: Özener Matbaası, 1998, s. 65.

⁴⁸ Hökelekli, *Çocuk, Genç, Aile Psikolojisi ve Din*, s. 12.

⁴⁹ a.g.e., s. 16.

⁵⁰ Jean Piaget, *The Moral Judgment of the Child*, New York: Free Press, 1997.

insanlığı etkiler. Çocukluk döneminde karşılaşılan olumsuz olaylar ahlaki gelişime büyük zarar vermektedir.⁵¹

Ahlaki davranış kazanmada toplum ve aile mihenk taşıdır. Çocuk içinde bulunduğu toplumun fikirlerini, tavır ve tasarruflarını, gelenek ve göreneklerini, dünyayı nasıl anlamlandırdığını kendince yorumlayarak içselleştirir. Kendi zihin dünyasını bu doğrultuda inşa eder.⁵²

Çocuğun ahlaki gelişimini desteklemek adına yapılacak en güzel destek, “Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim”⁵³ diyen Hz. Muhammed’in hayatı, örnek kişilik özellikleri, yaşantısı kısacası onunla ilgili her şeyi, çocuk gelişimine uygun olarak çocuğa sunmak olacaktır. Sağlanacak olan durum ise çocuğun sağlıklı Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmasına olanak verecektir.

Neslin devamı için çocuk yetiştiren ailelerin sorumluluğu azımsanmayacak ölçüdedir. Peygamberimizin bu minvaldeki “Hiçbir anne baba çocuğuna güzel ahlaktan daha hayırlı bir miras bırakamaz”⁵⁴ hadisi, çocuğu dünya ve ahiret mutluluğuna hazırlamak için ebeveynlere öğüt ve çocuk yetiştirmede karşılaşılabilecek zorluklara karşı moral niteliğinde olmuştur.

2. TASAVVUR

Sözlükte bir şeyi zihninde canlandırmak, tasarlamak⁵⁵ anlamına gelen ve bilgiyi elde etmenin ilk basamağını oluşturan tasavvur, insanın varlık dünyasında duyular yoluyla elde ettiği ve sonucunda soyutlamalar yaptığı imajları ifade eder. Bu sayede kişi kendine özgü tasavvur dünyasını inşa etmektedir.

Tasavvur; “ruhsal güçler veya duygusal uyarılarla zihinde önceden oluşan herhangi bir nesnenin, olayın, fiilin (act) ya da bir kavramın istekli olarak yeniden özel bir şekilde

⁵¹ Jeffrey W. Trawick-Smith, *Early Childhood Development: a Multicultural Perspective*, Seventh Edition New York: Pearson Education, Inc, 2018, ss. 470-73.

⁵² Kerim Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 1. bs., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1983, s. 145.

⁵³ Muvatta, “Hüsnü’l-Huluk”, 8.

⁵⁴ Tirmizî, “Birr”, 33.

⁵⁵ Mahmut Kaya, “Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi”, *Tasavvur*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011, c. 40, s. 126.

şekillenmesi canlanması, anlam kazanması veya hatırlanması⁵⁶, zihinde önceden oluşan, idrak edilmiş olan şeylerin (obje, olay, kavram vs.) tekrar zihinde canlandırılması, yeniden anlam kazanması⁵⁷ şeklindeki tanımlardan hareketle insanın düşüncesini oluşturan ve yön veren, zihinde geçmişte elde edilmiş mevcut bilgiler ile yeni edinilen bilgilerin tekrar oluşması ve anlamlandırılması neticesinde aktif olarak devam eden bir süreçtir.

Nesne ile temas sonucu elde edilen bilgileri algı olarak tanımlayan Piaget, algı ve tasavvur veya imge hakkında ayrıma giderek tasavvuru veya imgeyi, nesnenin; yokluğu durumunda zihinde canlanması olarak ifade etmiştir. Algı, somut nesnelere sonucunda elde edilen bilgi, tasavvur ise birbiriyle bağlantılı zihinsel süreci ifade etmektedir. Tasavvurun oluşabilmesi için algılama faaliyetlerinin olması gerekmektedir. Algı neticesinde nesnenin yokluğunda zihinde canlanacak süreç, tasavvuru oluşturmaya başlar.⁵⁸

İslam düşünürlerinden İbn Sina tasavvuru detaylı bir şekilde açıklamıştır. Tasavvur hakkındaki görüşünü açıklarken insanda bir cevher bulunduğundan bahseder. Cevher, insanın organlarına dallar ve kuvveleri şeklinde dağılmıştır. İnsan duyu yoluyla deneyimlediği, hayal ettiği, arzu duyduğu ve öfkelenildiği her şeyde kendinde bulunan kuvveler bir araya gelmektedir. Bu kuvveler tekrarlandığı takdirde kişide huy ve alışkanlık hâline dönüşmektedir. Kişi, eşyaları duyu yoluyla algılar ve eşyanın kaybolması hâlinde o eşyayı benliğinde hayal edilir hâle getirir. Zihninde oluşan bu şema, duyu ile algılanabilir değildir. O sadece aklın soyutladığı, işlediği sureti temsil etmektedir. Bu durum ise insanda bulunan ikinci kuvve ile meydana gelir. Kişide bulunan bu kuvveler “mütehayyile” ve “musavvire” olarak isimlendirilmiş olup İbn Sina bu iki yetiyi hayal etme ve düşünme olarak tanımlar. Düşünmeyi ise kişinin elde ettiği tüm yapıları kopya edici ve o yapılar ile ilişkili olan her şeyi kavrama özelliği olduğu şeklinde

⁵⁶ Kerim Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 1. bs., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1983, s. 159.

⁵⁷ Hüseyin Peker, *Din Psikolojisi*, 16. bs., Çamlıca Yayınları, 2011, s. 97.

⁵⁸ Jean Piaget, Inhelder Bärbel, *The Child's Conception Of Space*, 1. bs., New York: W.W. Norton & Company, Inc., 1967, s. 17.

açıklamıştır.⁵⁹ Farabi ise insanın kendinden bir parça olan “el-mitehayyil” yetisini, kişinin tasavvur oluşturup geliştirme özelliğine sahip bir varlık şeklinde açıklamıştır.⁶⁰

Yukarıda yer verilen tanımlar neticesinde tasavvur, bilinçli bir varlık olan insanın düşünmek için semboller üretmesi ve somut olarak idrak ettiği nesnelere ve yaşananları fiziki sinyaller olmadığı zamanda zihninde canlandırabilmesidir. İnsana verilen bu özellik soyut alanda düşüncesini sürdürmesine etki eder ve böylece zihin dünyasını etki altına alarak izler bırakır ve hafızada kendi tasarımlarını ve anılar dünyasını inşa eder.⁶¹

Her bireyin zihninde gerçekleşen tasavvur kişiye özgüdür. Tasavvuru oluşturan nesnelere ait bilgiler aynı olsa bile, oluşan tasavvur kişiye ait olarak ortaya çıkar. Çünkü birey kendi zihin süzgecinden algılamış olduğu bilgiyi kişisel birikimleriyle işleme tabi tutar.⁶² Her daim düşünen ve üreten bir varlık olarak birey, nesnelere ile iletişime girdikçe düşünsel süreç olan tasavvurları aktif hale getirerek yeni bir form oluşturur.⁶³

Tasavvurun anlaşılması için “kavram” ile farkını ortaya koymak önemlidir. “Kavram” nesnelere hakkında nesnel bilgilerden oluşarak onlar hakkında fikir vererek ne olduğunu açıklar veya tanımlar.⁶⁴ Tasavvur ise yukarıda bahsettiğimiz gibi kişiye özgü olarak ve kişinin yaratıcılığı ile oluşan zihinsel faaliyetlerdir. Bu bağlamda diyebiliriz ki kavramlar doğrudan bilgi ögesi içerirken, tasavvurlar öznel olduğu için bilgi ögesiyle beraber duygu ögesini de barındırır. Tasavvurun bu iki ögeyi barındırıyor olması onun kavramlara göre daha kıymetli, öncelikli ve derin olduğunu ortaya çıkarmaktadır.⁶⁵

⁵⁹ İbn Sina, *el-İşârât ve 't-Tenbîhât*, çev. Hüseyin Gazi Topdemir, 1. bs., İstanbul: Say Yayınları, 2009, ss. 586-90.

⁶⁰ Farabi, *Fusulü 'l Medeni (Siyaset Felsefesine Dair Görüşler)*, çev. Hanifi Özcan, 1. bs., İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1987, s. 29.

⁶¹ Yılmaz Özakpınar, “Psikolojinin İnsan Tasarımı”, *İnsan İnanan Bir Varlık*, ed. ed. Sibel A. Arkonaç, İstanbul: Alfa Yayınları, 1991, s. 71; Alfred Adler, *İnsanı Tanıma Sanatı*, 17. bs., Ankara: Say Yayınları, 2017, s. 72.

⁶² Feriha Balkış Baymur, *Genel Psikoloji*, 4. bs., İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri, 1987, s. 200.

⁶³ Hacı Hacıkeleşoğlu, *Ebeveyn Tutumları ve Kişilik Özelliklerinin Tanrı Tasavvuru İle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*, (Doktora Tezi Tezi), Erzurum: Atatürk Üniversitesi, 2020, s. 31.

⁶⁴ Selçuk Budak, “Psikoloji Sözlüğü”, *Kavram*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2017, s. 420.

⁶⁵ James W. Fowler, *Stages Of Faith : The Psychology of Human Development and The Quest for Meaning*, 1. bs., New York: Harper Collins Publisher, 1955, s. 26.

2.1. Tasavvurun Oluşum ve Gelişimi

Tasavvur algılanan nesnelere soyut dünyaya intikaliyle başlamaktadır. Algılanan nesne bütün duyu organlarıyla beraber bir tasarım oluşturur. Bu soyutlama işlemi gerçekleşirken imajlar yani dış uyarıcı olmaksızın hatırlanan daha önceki bir duyu yaşantısının benzeri veya kopyası⁶⁶ oluşmaktadır. İmaj ve tasavvur değişken yapıya sahip olup nesne ile kurulan iletişimlerde yeni veya farklı bir bilgi edinirse değişkenlik gösterebilir. Ancak bahsedilen değişim sağlam yapıları bulunan tasavvurları ve imajları kolay bir değişime sürükleyemez.⁶⁷

Tasavvuru tanımlarken bilgi ögesiyle beraber duyu ögesinin de tasavvurda mevcut olduğuna değinmiştik. Çocuk dünyaya geldiği andan itibaren duyu organlarının gelişimi başlar ve yaş ilerledikçe artarak duyu gelişimi devam eder. Bu süreç devam ederken çocuktaki tasavvur gelişimi de ilerler ve çocuk kendi tasavvur dünyasını oluşturur.

Çocuk fiziksel olarak gelişim gösterirken zihinsel olarak da gelişim gösterir. Çocuğun tasavvur dünyası zihinsel gelişimiyle beraber ortaya çıkmaktadır. Tasavvurun nesnelere kurulan ilişki sonrası zihinde düşünce ve mantık yürütme süreçlerinde meydana gelen faaliyetler olduğuna değinmiştik. Çocukluk döneminde bu süreç yetişkinlerden farklı olarak birtakım evrelerden geçmektedir. Çocuklar etrafında gördüğü canlı cansız her şeyi, göremediği zamanlarda tahayyül etmeye çalışır. Bunun sonucunda çocukların zihinleri bazı tahayyüller oluşturur. Bu alanda ilk çalışmaları yapan Piaget, zihinsel gelişimde üç basamaktan bahsetmektedir. İlki özümseme (assimilation), ikincisi uyum gösterme (accommodation), sonuncusu ise dengelemedir. Özümseme, yeni bilginin zihinde şekillenmesi yani yeni durumla karşılaşan çocuğun durumu idrak etmesidir. Uyum gösterme, çocuğun özümseme yoluyla edindiği yeni bilgileri zihninde olan şemalarla değiştirerek yeni edindiklerine uyum sağlamasıdır. Bu döngü çocuğun zihninde sürekli olarak devam eder çünkü çocuk hep öğrenme hali üzerindedir. Şemalar sürekli oluş halindedir, değişir ve düzenlenir. Örneğin, hayvanat bahçesine giden ve hayatında ilk defa aslan görmüş bir çocuk onu zihnindeki kedi şemasıyla açıklar çünkü ona benzettir. Ancak onun kedi değil de aslan olduğunu anladığında zihin yeni bir şemaya ihtiyaç

⁶⁶ Selçuk Budak, "Psikoloji Sözlüğü", *İmaj*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2017, s. 383.

⁶⁷ Hakan Sari, *Dindar Bireylerin Peygamber Tasavvurlarıyla Dini Tutumları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma (Bursa Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, 2021, s. 11.

duymaya başlar ve üretir.⁶⁸ Bu bağlamda şema çocuğun zihninde meydana getirdiği ve yeni edineceği bilgileri içine koyacağı bir çerçevedir. Çocuk bu yapılar sayesinde çevresine adapte olmaktadır.⁶⁹

Zihnin ürünü olan tasavvurlardan bahsederken Piaget'in zihinsel gelişim evrelerinden bahsetmek genel bir çerçeve çizmek adına önemlidir. Piaget, zihinsel gelişim evrelerini duyuşsal ve ahlaki gelişim evreleri olarak da adlandırmıştır. Çünkü duyuşsal ve ahlaki yapı, zihinsel gelişimin bu evrelerine benzer bir şekilde gelişim gösterir.⁷⁰ Her evrenin kendine has özellikleri vardır ve bu özellikler ileriki dönemlere ışık tutar, bu durum ise çocuğun oluşturduğu tasavvura tesir etmektedir. Bu evreler birbirine görünmez bir bağ ile bağlıdır. Çocuğun yaş itibarıyla kendi döneminde olması değil, basamak basamak hepsini başarıyla atlatmış olması gerekmektedir. Şunu da zikretmekte fayda vardır. Her çocuk farklıdır ve yaş olarak o dönemin özelliğini taşımayabilir. Evrelere geçiş yaşı değişkenlik gösterebilir. Evreleri şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Duyusal-Hareket Dönemi (0-2 yaş)
2. İşlem Öncesi Dönem (2-7 yaş)
3. Somut İşlem Dönemi (7-11 yaş)
4. Soyut İşlem Dönemi (11 ve üzeri yaş)

Okul öncesi dönem ilk iki evreyi kapsamaktadır. Çalışmamız gereği ilk iki evreden bahsedilecektir.

Duyusal hareket döneminin ilk on sekiz ayında çocuk, algı ve hareketlerini duyu-hareket şemasına göre biçimlendirerek ve geliştirerek, bilgiyi elde eder hale gelir. Çocukta öğrenme ilk duyularla meydana gelir. Altıncı ayla beraber motor yetenekleri dâhil olur, iki yaş ile beraber önceden kazandığı motor hareketleri arasında kontrolü sağlamaya

⁶⁸ Maria Robinson, *Child Development 0-8 A Journey through the Early Years*, 1. bs., New York: Open University Press, 2008, ss. 124-29; Hasan Bacanlı, *Gelişim ve Öğrenme*, 2. bs., Ankara: Nobel Akademik Yayınları, 1999, s. 47.

⁶⁹ Köylü v.dğr., *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*, s. 18.

⁷⁰ Beyza Bilgin, Mualla Selçuk, *Din Öğretimi - Özel Öğretim Yöntemleri*, 1. Ankara: Akid Yayıncılık, 1991, s. 74.

başlamaktadır. Dönem sonunda basit zihinsel etkinlikler gösterebilir.⁷¹ Bu evrede çocuk fiilleri ve bu fiillerin sonuçlarını keşfeder. Keşfettikleriyle ilişki kurmayı öğrenirken nesne kalıcılığını bu evrede kazanır. Nesnenin algılamadığı zamanda da var olduğunun farkına varır.⁷²

İşlem öncesi dönemde çocuk çevresini anlamaya, uyum sağlamaya ve nesnelere ile sembolik işlevler kurmaya başlar.⁷³ Nesnelere ile karşılaşıldığında ilk zihni faaliyetler ve düşünceler meydana gelmektedir. Piaget bu dönemi tasavvur döneminin başlangıcı kabul etmiştir. Bu dönem özelliği olan keşfetme, merak duygusu, tasavvur yeteneği ile çocuk kendi dünyasında tasavvurlar üretmeye başlar.

Okul öncesi dönem olarak da isimlendirilen bu evrede çocuğun, nesnelere hakkında zihinsel tasavvur oluşturmaya başladığından söz etmiştik. Oluşturmaya başladığı tasavvurlar bütüncül tasavvurlar olmasa da düşüncelerin temelini ya da bir parçasını meydana getirebilir hâldedir. Çocuk, hayal dünyasında yer alan nesnelere ifade etmek için gayret gösterir ve bu gayret onun zihin dünyasının gelişimine katkı sağlayarak ilk tasavvurları meydana getirir. Tasavvur oluşturmada dili iletişim aracı olarak kullanan çocuk, ileriki yaşlarda ki tasavvurların tohumlarını bu evrede atmaya başlamaktadır.⁷⁴

Tasavvur oluşumuna etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Nesne ile girilen ilişki bunlardan bir tanesidir. Bu ilişkinin biçimi ve niteliği, tasavvuru doğrudan etkilemektedir. Mutlak olmayan tasavvurların bilgi faktöründeki değişimler tasavvuru da değişikliğe sürükleyebilir. Hayat boyu aktif olan tasavvurlar bilgi edinildiği takdirde değişiklik gösterebilir.

Kişinin bireysel özellikleri de tasavvuru etkilemektedir. Gürses, kalıtımın sonradan edinilen özelliklerin, kültürel özelliklerin küçük yaşlardan itibaren kişiye özgü olarak düşünmesine, idrak etmesine, karar vermesine tesirinden bahsederek kişiliğin tasavvuru şekillendirmesine vurgu yapmıştır.⁷⁵ Ancak şunu da vurgulamak gerekir ki tasavvuru

⁷¹ Yavuzer, *Çocuk Psikolojisi*, ss. 56-57.

⁷² Edward E. Smith, *Atkinson ve Hilgard Psikolojiye Giriş 14. Edisyon*, 5. bs., Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2017, ss. 74-78.

⁷³ Kerim Yavuz, *Psikanalizde İlk Dini Gelişmelerin Değeri*, 1. bs., Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1987, s. 159.

⁷⁴ Murat Yıldız, *Çocuklarda Tanrı Tasavvuru*, 1. İzmir: İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, 2007, ss. 8-9; Yavuz, *Psikanalizde İlk Dini Gelişmelerin Değeri*.

⁷⁵ İbrahim Gürses, *Dindarlık ve Kişilik*, 1. bs., Bursa: Emin Yayınları, 2010, s. 22.

şekillendirmede sadece doğuştan getirilen kişilik özellikleri değil beraberinde eğitim, kültür ve birikimler de oluşuma katkı sağlamaktadır. Tasavvura etki eden kişilik, oluşan tasavvuru öznelştirmektedir.

İnsanı şekillendiren en önemli faktörlerden biri olan çevre, tasavvurun oluşumunda kendini göstermektedir. Kişi kendini toplumun kültüründen soyutlayarak yaşayamaz. Toplumun nesnelere hakkındaki tasavvurları toplumun diğer üyeleri tarafından benimsenir. Kişi, tasavvurlarını içinde bulunduğu çevreye adapte etmeye çalışır. Çevrenin ayrılmaz parçasını oluşturan ve kişinin şekillenmesinde önemli yeri olan kültür, nesnelere hakkında bilginin kaynağı konumundadır.

2.2. Dinî Tasavvur ve Peygamber Tasavvuru

Kişi yaşamı boyunca nesnelere ile iletişime geçer, kişiler ile iletişim kurar, olaylara dâhil olur ve çeşitli durumlar içerisinde bulunur. Tüm bunları yaparken ise kendine özgü konuları olan düşünsel faaliyetler gerçekleştirir. Zihinde soyutlama işlemi neticesinde meydana gelen tasavvurların niteliğini, karşılaştığı durum, olay, nesne veya kişiler vb. ile ilişkisi sonucunda hissetmiş olduğu duygular, yargılar, değerlendirmeler veya düşünceler belirler.

Dinî tasavvur, zihinde canlanan, şekillenen din ile alakalı kavramlar, nesnelere, olaylar hakkında kişinin öznel tasarılarıdır.⁷⁶ Kişinin dine yaklaşımı, zihninde oluşturmuş olduğu bu tasavvurlar aracılığı ile olmaktadır. Kişinin dini ile ilgili sahip olduğu namaz, oruç, peygamber, cennet, cehennem vb. gibi kavramların aynı zamanda tasavvurları da bulunmaktadır. Bunlar sayesinde insan kendine bir istikamet belirler.

Kişinin doğduğu andan itibaren gelişim gösteren bir varlık olduğuna ve gelişim alanlarından geçerek bu alanların birbirinden sürekli etkilendiğine değinmiştik. Kişinin fiziksel gelişimi de zihinsel gelişimi etkileyerek onun kapasitesini belirler. Zihinde meydana gelen tasavvurun tamamen olgunlaşması, kişinin soyut düşünceye tamamen geçişi ile yani ergenlik dönemine denk düşmektedir.⁷⁷ Ancak kişi ergenlik dönemine gelinceye kadar yaşamış olduğu çocukluk döneminde biriktirdikleri ile çocukluk

⁷⁶ Peker, *Din Psikolojisi*, s. 92.

⁷⁷ Ahmet Albayrak, *Ergenlerin Dini Gelişiminde Sevgi ve Korku Motifinin Etkinliği*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, 1995, s. 28.

tasavvurları oluşturur. Yetişkin tasavvurlarını oluştururken zihin, çocukluk tasavvurlarını kullanmaktadır. Tasavvurlar kişinin tek bir döneminde oluşmayıp gelişim ve değişimini ileriki yaşlara kadar devam ettirir.

Okul öncesi dönemde oluşan tasavvurların kişinin dini yaşantısına olan etkisinden bahsetmiştik. Konu hakkında önemli tespitleri bulunan Fowler ve arkadaşlarının yapmış olduğu mülakatların analizi sonucunda imanın yedi evrede olduğunu belirtmişlerdir.⁷⁸ İkinci evreye (Sezgisel-Yansıtıcı) imana denk düşen iman, okul öncesi dönemi kapsamaktadır. Bu evrede algıların ve duyguların bir araya gelmesiyle uzun süreli iman tasavvurları oluşmaktadır. Bu tasavvurlar oluşurken çocuğun hayal dünyası semboller tarafından uyarılır. Özerklik ve denge kurma duyguları arasında benliğini yeni şekillendiren çocuk, ahlaki kurallar ve prensipler ile kutsalın farkına vararak denge kurmaya çalışmaktadır. Fowler bu dönemin önemine dikkat çekmiş ve insanın yaşadığı şeyleri inanç bağlamında yorumlamasını -gerek olumlu gerek olumsuz olsun- bu dönem ile bağdaştırmıştır.⁷⁹

İnsan, peygamber kavramındaki bilgidен faydalanarak zihninde bir tasavvur oluşturur ve bu tasavvur ile direkt bir ilişki kurar. Tasavvur oluşurken kişi edindiği bilgiye subjektiflik katarak bilgiyi işler ve kendi tasarımını oluşturur. Bu tasarımı yani tasavvurun özelliği, peygamber ile kurulan ilişkiyi belirlemektedir. Oluşan tasavvur aktif bir şekilde hayat boyu devam eder. Geliştirilen peygamber tasavvuru, kişinin dini yaşayışını ve davranışını derinden etkilemektedir. Çünkü inanan bir kişi için oluşturduğu tasavvurun nitelikleri, kişiliğini şekillendirmekte ve o doğrultuda yaşamına yön vermektedir.⁸⁰

Kişinin, kişilik özellikleri, oluşturmuş olduğu peygamber tasavvuruna da tesir eder. Yaşam serüvenine devam eden birey karşılaştığı yaşam deneyimleri ile sürekli tahayyül ve değerlendirme hali içerisindeydir. Bunun sonucunda elde ettikleri ile hayatına yön vermeye devam eder ve aktif olan peygamber tasavvuru kişinin tecrübeleriyle şekillenir.⁸¹

⁷⁸ James W. Fowler, "İman Bilincinin Evreleri", *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Ali Ulvi Mehmedoğlu, sy. 19 (2000), ss. 85-104.

⁷⁹ a.g.e., ss. 93-94.

⁸⁰ Öznur Özdoğan, "İnsan Peygamber İlişkisi", *Dini Araştırmalar*, (2004), c. 7, ss. 57-71.

⁸¹ Sari, *Dindar Bireylerin Peygamber Tasavvurlarıyla Dini Tutumları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma (Bursa Örneği)*, s. 16.

Peygamber tasavvuruna etki eden başka bir faktör ise ailedir. Dindarlığın ilk tezahürlerinin ortaya çıktığı, kişiye dini değerleri aşıl原因, dini pratiklerine öncülük eden kurumdur.⁸² Birey duygusal kişileştirmeler⁸³ ile ebeveynleri ya da onların yerine koyduğu kişiler ile duygusal bir bağ oluşturur. Bu bağ dini yaşantısındaki peygamber algısına etki ederek zihninde mevcut olan tasavvura kimlik kazandırır ve gelişimine destek verir. Aile bireyin tüm benliğine sirayet eder. Dolayısıyla kişinin sergilediği dini tutum ve algılarında da kendini hissettirmektedir.⁸⁴ Aile çocuğun zihnine dini tutum ve algılarıyla beraber kendi peygamber tasavvurunun da intikalini sağlayarak oluşumunu sağlamaktadır.

Kişinin peygamber tasavvurunda, yaşamış olduğu toplumun izleri görülmektedir. Kişinin duygu, düşünce ve tecrübelerine içinde bulunduğu çevre, arkadaş grubu kısacası toplum sirayet etmektedir.⁸⁵ Bulunduğu sosyal grup içerisinde birey çoğunluğun ya da lider vasfındaki kişinin davranışlarını ya da örnek olan davranışlarını farkında olmadan içselleştirmektedir.⁸⁶ Bu durum bireyin katılmış olduğu küçük gruplarda da kendini gösterir. Yani kişi bulunduğu çevrenin peygamber hakkında tasavvurlarını ve düşüncelerini kendi zihin dünyasına çok hızlı ve kolay bir şekilde aktarmaktadır.

2.2.1. Peygamber Tasavvuru ile Kişi Arasında Kurulan Bağ

Kişi kendini gerçekleştirme sürecinde bir amaç ve anlam arayışına girmekte ve karşılaştığı belirsizlikleri gidermek, bulunduğu çevreye adapte olmak, çevresini tanımak ve kaliteli bir yaşam sürmek istemektedir. Din insanlara yol göstermekte ve kişi bu yolda örnek alacağı insanlara ihtiyaç duymaktadır. İnanan bir insan için yolu hakkıyla yaşayan ve yaratıcının da örnek olarak insanlığa yolundan gitmesini tavsiye ettiği peygamberler,

⁸² Mehmet Birekul, "Aile Sosyolojisi Yazıları", *Aile ve Dinî Sosyalleşme*, Ed. Mustafa Aydın, İstanbul: Açılım Kitap, 2014, s. 143.

⁸³ Nils G. Holm, *Din Psikolojisine Giriş*, çev. Abdülkadir Bahadır, 3. bs., İstanbul: İnsan Yayınları, 2018, s. 88.

⁸⁴ Sümeyra Bilecik, "Anne Baba Tutumlarının Bireylerin Din Algısına Etkisi", *Değerler Eğitimi Dergisi*, (2017), c. 15, s. 8.

⁸⁵ C. Daniel Batson, Patricia Schoenrade, W. Larry Ventis, *Din ve Birey Sosyal Psikolojik Bir Yaklaşım*, 1. bs., Kayseri: Kimlik Yayınları, 2017, s. 30.

⁸⁶ Holm, *Din Psikolojisine Giriş*, s. 30.

ihtiyacı karşılamada başvurulan önemli bir kaynak ve rol modelidir. Üstelik peygamberler sadece dini yaşantıda değil, gündelik yaşantıda da kişiye örnek olmaktadır.⁸⁷

İnsanın iç dünyasında fark edemeyeceği boyutlar vardır ki onlar sadece semboller aracılığı ile ortaya çıkmaktadır. Mesela müziği oluşturan ritim ve melodi olmazsa müzik insanlar için fark edilemez olur. İşte insan için peygamberler yüksek değerleri taşıyan sembollerdir.⁸⁸ Peygamberler insanı kendine tanıtan ve yolda olan insanın elinden tutup destekleyen rehberlerdir.

Hz. Muhammed, Kur'an'ın ilk muhatabı ve onu yaşayan somut bir örnektir.⁸⁹ Müslümanlar için son peygamber olan Hz. Muhammed diğer peygamberlerden farklıdır. Çünkü günümüze ilahi mesajı bozulmadan gelen, insanlığın kurtuluşu ve zihni olgunluğa erişmesi için evrensel ilkeleri insanlığa ulaştırmış ve tüm insanlığa gönderilmiş nihai rehberdir.

İnsan, peygamberin varlığını tasarlamış olduğu dini tasavvurlar ile kendinde sürekli var eder. İnsan zihninin soyutlayarak ürettiği tasavvurlar, belirli duygular ile var olmaktadır. Kişi çeşitli faktörlerin etkisiyle oluşturduğu peygamber tasavvurunun kendinde duygu ile karşılığını bulmakta ve bunun neticesinde kişi, peygamber ile aktif bir bağ kurmaktadır.⁹⁰

Okul öncesi dönem çocuğu da dini tasavvurları, duyguları ile oluşturur ve duygusal bir bağ kurar. Birçok araştırmacı çocuğun fitratında dini inanç ve dine yönelik tohumlarının olduğunu dile getirmiştir. Fıtratta bulunan bu tohum sayesinde çocukta Allah tasavvuru oluşturmaya başlar. Oluşan Allah tasavvuru peygamber tasavvurunun da varlığına işaret eder. Çünkü çocuklara yaratıcıyı kavratmak peygamber kavramını da beraberinde getirir. Peygamber tasavvurunun küçük yaşlarda kazanılmasını sağlamak, sağlam bir kişilik için olmazsa olmazdır. Çünkü yukarıda bahsi geçen bilgiler insanın peygamberler ve özellikle de Hz. Muhammed ile kurulacak ya da var olan bağın önemini ortaya çıkarmaktadır. İnanan insanlar için peygamber tasavvuru kişiliğin inşasında mihenk taşı görevini üstlenmektedir.

⁸⁷ Özdoğan, “İnsan Peygamber İlişkisi”, s. 57; Mustafa Köylü, Cemil Oruç, *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*, 2.basım Ankara, 2020, s. 77.

⁸⁸ Özdoğan, “İnsan Peygamber İlişkisi”, s. 58.

⁸⁹ El-Ahzâb,33/21.

⁹⁰ Sari, *Dindar Bireylerin Peygamber Tasavvurlarıyla Dini Tutumları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma (Bursa Örneği)*, s. 18.

2.2.2. Çocukluk Dönemi Peygamber Tasavvuru

İnsanın sürekli olarak gelişim gösteren bir varlık olduğundan bahsetmiştik. Bireyin zihinsel olarak en hızlı gelişim gösterdiği ve öğrenme hızının pik yaptığı evre çocukluk dönemidir. Çocuk okul öncesi dönem ile beraber kendini yönetebilme, çevresi ile ilgili zihinsel şemalar oluşturabilme, kendi hakkında düşünel faaliyetler sürdürebilme yetileriyle donanır.⁹¹ Bu durum çok boyutlu, karmaşık ve dinamik bir süreç içerisinde olan çocuğun dini duygu, düşünce ve tasavvurlarını da hızla geliştirmektedir.

Çocuğun çevresi, kalıtım özellikleri, sonradan benliğine eklemiş olduğu bireysel özellikleri ve almış olduğu eğitimler tasavvur geliştirmede önemli faktörlerin başında gelmektedir. Okul öncesi döneme girilmesiyle beraber çocuğun algı dünyasında genişleme görülür. Bu genişleme ile çocuk, her alanda tasavvur geliştirdiği gibi dini alanda da tasavvur geliştirmeye başlamaktadır. Çocukluk döneminde oluşan dini tasavvurların Allah inancına kaynaklık etmesi beklenir.⁹² Okul öncesi dönem çocuklarında dini tasavvurların kesin çizgileri olmasa da bu aşamaların sağlıklı oluşu bireyin dini yaşantısına yön vermektedir.⁹³

Çocukta oluşması istenen dini tasavvurların başında peygamber tasavvuru gelmektedir. Çocuk tabiatı gereği meraklıdır ve bu merak onu dini kavramları anlamlandırma ve onlar hakkında sorular sormaya sevk eder. Harms'ın "peri masalı"⁹⁴ olarak adlandırdığı dönemde çocuk, bilişsel olarak tam bir olgunluğa erişemediği için soyut kavramları algılayamaz. Başta Hz. Muhammed olmak üzere peygamberler, insanlar için somut bir örnektir. Çocuk her zaman deneyimleyeceği şeylerin hakkında düşünce geliştirir. Peygamber tasavvuru da küçük zihinlerde kolaylıkla yer eder. Tüm kaynaklardan önce ve süratli bir şekilde tasarımlara dâhil olur ve çocukta derin izler bırakır. O yüzden soyut olanı kavrayamayan çocuklara daha kolay kavrayacakları, dini tam anlamıyla yaşayan, beşer ve rol model olacak olan Hz. Peygamber'in tasavvurunu onların dünyalarına sunmak hem zihinlerinde oluşan sorulara cevap olacak hem de sağlam dini alt yapı oluşturmalarına katkı sağlayacaktır.

⁹¹ Senemoğlu, *Gelişim, öğrenme ve öğretim*, ss. 32-38.

⁹² Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, s. 184.

⁹³ Armaner, *Din Psikolojisine Giriş*, c. 1, s. 82.

⁹⁴ Ernest Harms, "The Development of Religious Experience in Children", *The American Journal of Sociology*, c. 50, sy. 2 (1944), s. 115, doi:10.1086/219518.

Peygamber kavramı çocuk için üzeri örtülü bir kavramdır. Bu dönemde sözcük dağarcığı yeni yeni gelişen çocuklar dini kavramları tam olarak algılayamazlar. Peygamber kavramının doğru bir şekilde aktarımı çocukta sağlıklı bir tasavvurun kapılarını aralar. Okul öncesi dönemde çocukların dini tasavvurları çevreden deneyimledikleri izlenimler ile oluşmakta ve yapılan rasyonel açıklamaların faydasız olduğu gözlenmektedir. Bu yüzden okul öncesi çocuklara peygamber hakkında bilgi verilirken tasavvurun sıhhati açısından gelişimine uygun, anlayacağı kelimeler ve ifadeler kullanmak önem arz eder. Zihinlerindeki peygamber tasavvurunu şekillendirirken Kur'an-ı Kerim'de de insanları eğitmede kullandığı bir metot olan kıssa (hikâye) ile eğitim metodunu kullanmak etkili bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikâyelerin peygamber tasavvuruna olan katkısı ikinci bölümde tekrar ele alınacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

OKUL ÖNCESİ DÖNEMİNDE ÇOCUK EDEBİYATI VE HİKÂYE

1. ÇOCUK EDEBİYATI VE DİNÎ İÇERİKLİ ÇOCUK EDEBİYATI

On sekiz yaş altı kişiler için kaleme alınmış, çocuğu merkeze alan ve çocuğun psikolojisine göre düzenlenen edebiyat türüdür. Bununla birlikte işinde uzman kişilerin sanat anlayışı ile içindeki çocuğu anlattığı, çocukları kuşatan, genel edebiyatın çocuklara göre olan hâlidir. Çocuk edebiyatı tanımlarında farklılık olsa da muhatapları ortak payda da birleştiren tariflere göre; “Temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve “çocuk gerçekliği”ni yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde “çocuğa görelilik” içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır.”⁹⁵ veya “çocukluk çağında bulunan kimselerin hayal, duygu ve düşüncelerine hitap eden sözlü ve yazılı bütün eserler”⁹⁶ olarak açıklanır.

Kısacası çocuk edebiyatı tek modeli olmayan, toplumdan topluma farklılık gösteren, temelinde çocuk olan, çocuğun duygu, düşünce ve hayal dünyasını önemseyen, dilde çocuğa göreliliği, içerikte ise yalınlığı gözetken, okuma alışkanlığı kazandırırken edebiyat, sanat ve estetik yönünden gelişim sağlayan, çocuğu yetişkinliğe hazırlayan bir edebiyattır.⁹⁷

Çocukta zekâ, yargılama, problem çözme, hayal gücü gibi becerilerin aktifleşmesine edebiyat büyük oranda katkı sağlar. Okul öncesi dönemde soyut düşüncenin gelişmesine yardımcı olan edebiyat, zihinsel bir faaliyet olan tasavvuru oluşturmasına ve olgunlaştırmasına destek vererek zihinsel gelişime katkıda bulunur.

Çocuk hayal dünyasının zenginliğinden yetişkinlerin göremediklerini görür, düşünemediklerini düşünür. Çocukların renkleri, ışıkları, kokuları nasıl algıladıklarını bilip, çocukmuş gibi edebiyatlarına bu perspektiften bakıp eser üretmek, hayatı boyunca

⁹⁵ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı*, 1. bs., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016, s. 24.

⁹⁶ A. Ferhan Oğuzkan, *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 1. Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1977, s. 12.

⁹⁷ Meriç Güven, “TYB Akademi”, *Türkiye Yazarlar Birliği*, (2022), c. 1, s. 14.

unutamayacağı hazların, duyguların ve tasavvurların oluşumuna imkân verir. Bunun tersinin de olacağı unutulmaması gereken önemli bir konudur. Bu yüzden çocuk edebiyatı titizlik gerektiren bir alandır. Yazılan metinlerde “çocuğa görelik” gözetilmelidir. Kendi kurmuş olduğu dünyasında başrol hep kendisidir. Mevcut durum; sosyalleştikçe, çevresi ile iletişime geçtikçe, duygusal ve bilişsel gelişimin de artmasıyla değişir. Yetişkinlerden farklı bir yolda yürüyen çocuğu anlamak zordur. Çocuk edebiyatı ile ilgili eserler yazan yazarların, bu yolcuğu bilmesi önem arz eder.

İnterdisipliner edebiyat olan çocuk edebiyatı, çocuklara bulunduğu dönem itibariyle zihinsel ve duyuşsal olarak eğitim psikolojisinden, metinlerin pedagojik özellikleri bakımından eğitim bilimlerinden, sanatsal ve estetik olarak ise Türk dili ve edebiyatından yararlanmaktadır. Bu bağlamda eserleri ele alacak kişinin nitelikli alan bilgisine sahip olması önem arz eder.

Şirin; çocuk edebiyatının, genel edebiyatın tüm edebi ve estetik özelliklerini barındırması gerektiğine vurgu yapmaktadır. Böylesine bir edebiyat, okul öncesi dönemde dil gelişimine destek verdiği gibi en renkli ve en hareketli zamanlarını yaşayan çocuğun birtakım ihtiyaçlarını gidermesine de katkı sağlar. Mesela, sunulan rol modellerle özdeşim kurarak taklit etme ihtiyacını karşılayan çocuğa hem olumlu modeller sunulurken istenilen davranış kazandırılabilir hem de olumsuz örneklerden uzaklaştırarak onlarla özdeşim kurması engellenebilir. Bununla beraber karşılaşmış olduğu karakterlerin özelliklerini kendi özelliklerine benzeterek kişilik özelliklerinin farkına varabilir.⁹⁸

Her edebiyatta olduğu gibi çocuk edebiyatı da bulunduğu toplumun toplumsal ve kültürel normlarını taşımaktadır. Edebi ürünler kahramanları ile toplumun kabul görmüş veya görmemiş inançlarını okuyucuya model olarak sunar. Böylelikle edebi ürünler toplumun değerlerini kişiye özümseterek davranışlarına intikalini sağlamaktadır.⁹⁹

⁹⁸ Canan Aslan, *Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006, ss. 44-55.

⁹⁹ Sedat Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, 4. İzmir: Tudem, 2008, s. 65.

Dini içerikli çocuk edebiyatı, çocuğun gelişim dönemlerini dikkate alarak çocukta var olan dini duygu ve düşünceye katkı sağlamak ve geliştirmek, dine olan meyillerini arttırıp, uyandırmak ve dini-ahlaki davranışlarını olumlu yönde değiştirmek veya kazandırmak amacı ile ortaya konan yazılı veya sözlü edebi ürünlerdir.¹⁰⁰

Günümüzde dini içerikli çocuk edebiyatı içerik, tür, nicelik ve nitelik bakımından çeşitlilik kazanmıştır. Özellikle değerler eğitimi ve siyer alanında birçok eser kaleme alınmıştır. Ancak Şirin, var olan dini içerikli çocuk edebiyatı ürünlerini edebi yönünden şikâyet etmektedir. Bu ürünlerin çocuk gerçeğinden uzak olduğunu söylemekte, sebebini ise çocukları ilgilendiren dini içerikli edebiyat geleneğinin olamamasına bağlamaktadır.¹⁰¹

Kişi duyduklarından, deneyimledikleri ve gördüklerinden etkilenerak zihninde tasavvur oluşturur ve dini yaşantısına şekil verir. Çocuklara okunan veya okutulan edebi türler zihin dünyasına etki etmekte, bu durum ise edebiyatın etkileyici bir unsur olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Günümüz dini içerikli eserlerde dini hassasiyet ve pedagojik ilkeler dikkate alınarak ortaya çıkan eserler olduğu gibi tersi durum da söz konusudur.

Türk edebiyatında ya da dünya edebiyatında, çocuk edebiyatında dini öğretilerin şiir, masal, hikâye, fabl vb. gibi edebi türler ile birlikte sunulduğunu söyleyebiliriz.¹⁰² Konumuz gereği sadece çocuk edebiyatı türü olan hikâyeden bahsedilecektir.

2. HİKÂYE

Edebiyatın bir türü olan ve gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü¹⁰³ şeklinde tanımlanan hikâye Arapça bir kelimedir. Türkçedeki kıssa ve öykü kelimeleri de bu anlamda kullanılır. Hikâyeler tarih, din, edebiyat, teoloji gibi birçok alanda anlamları iletmek için işlevselliğini sürdürmektedir.¹⁰⁴ Her yaş grubuna anlatılabilen veya

¹⁰⁰ Melek Demirdöğen, Ayşe FARSAKOĞLU Eroğlu, “İslami Çocuk Edebiyatı”, *Turkish Studies - Language and Literature*, c. 16, sy. 1 (2021), s. 188.

¹⁰¹ Mustafa Ruhi Şirin, *Çocuğa Adanmış Konuşmalar 1*, t.y., s. 28.

¹⁰² “Hece Aylık Edebiyat Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı(104-105)”, *Kolektif*, (2005), s. 314.

¹⁰³ “Türkçe Sözlük”, *Hikâye*, 532 Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, c. 1, s. 532.

¹⁰⁴ Muhiddin Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 21, sy. 21 (2006), s. 237.

okutulabilen bir tür olan hikâye psikolojik, sosyolojik ve biyolojik özellikler taşır. Bu özellikler muhatap kitleye göre değişkenlik göstermektedir.

Okulöncesi dönemde sözlü öğretim yolu olan hikâyeler çocuğun bütün gelişim alanlarına katkı sağlamakla beraber; dil gelişimini destekler.¹⁰⁵ “Hikâyeler en etkili anlatım biçimlerindedir. Hikâye tekniği sayesinde en zor konular kolayca anlatılır, hatırdaki kalacak bir etkiye kavuşur”¹⁰⁶ tanımından da hareketle hikâyeler eğitimde en etkili yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.1. Hikâyelerin Eğitim Değeri

Hikâye ile eğitim birçok amaca hizmet eder. Eğitimde yöntemlerin yerinde kullanılması öğrenimi kolaylaştırmaktadır. İdraki zor olan teorik anlatılar ve konunun soyut veya kapalı olması, konunun benimsenmesini zorlaştırarak etkisini azaltır. Etkisi azalan konunun ise yaşanabilirliği azalır. Bu durumda verilen örnekler konunun kavranmasını kolaylaştırır. Hikâyeler ise örnek olayların tasviridir.¹⁰⁷ Bu yüzden eğitimde örnek vermek belki de araçların en başarılısı ve en etkilisidir. Hikâye kavranması en zor olan konuları kolayca kavratır, konuyu monotonluktan kurtarır ve hatırdaki kalıcı hale getirir. Aynı zamanda kişiyi dinlendirir ve konuya dikkatleri toplar.¹⁰⁸ Hikâye anlatımı kolaydır ve tasvir imkânı sağladığından anlatılanı güçlü ve etkili kılar.¹⁰⁹ Kısacası insan hikâye ve hayal ürünü olan her şeye tutkuludur.¹¹⁰

Okumuşlar, hikâyenin anlam itibarıyla başka bir eğitim metodu olan empatiyi çağrıştırdığına vurgu yapar. Empati, kişinin kendisini başkasının yerine koyarak onun duygularını, isteklerini, düşüncelerini ve eylemlerini anlayabilme yeteneğidir.¹¹¹ Hikâyede mevcut olan estetik heyecanı, kişi kendi ile özdeşirse dünyasında yer eder.

¹⁰⁵ İsmail Sağlam, “Okulöncesi Eğitimde Sözlü Öğretim Etkinlikleri ve Din Eğitimi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 10, sy. 1 (2001), ss. 195-208.

¹⁰⁶ Beyza Bilgin, “Ahlâk Terbiyesinde Dini Hikâyeler”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, (1994), s. 51.

¹⁰⁷ Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye”, s. 241.

¹⁰⁸ Bilgin, “Ahlâk Terbiyesinde Dini Hikâyeler”, s. 51.

¹⁰⁹ Mehmet Faruk Bayraktar, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, 2. bs., İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1987, s. 49.

¹¹⁰ Ahmet Cevat(Emre), *Çocuklara Hikâye Anlatmak Sanatı*, çev. Ferit Ragıp Tuncor, 1. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000, s. 14.

¹¹¹ Üstün Dökmen, *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2009, s. 134.

Hikâyede bulunan kahramanlar ile kurulan empati sayesinde yaşamına yön verir ve kendine model seçer. Bu empati sayesinde hikâye eğitimde etkili bir araç olmuştur.¹¹²

İnsan zihni anlatılan hikâyelerin izini taşır. Karmaşık ve anlaşılması güç konulara açıklık getirir. İnsan nasıl ezberlemek istediği formüllerin kitaptaki şeklini düşünüp aklına getiriyorsa hikâyeye de konular hakkında kişiye somut tablolar çizerek zihinlere işlemektedir¹¹³. Hikâyeye bireyi düşünmeye sevk ederek zihinsel gelişimi destekler. Hikâyeye ile deneyimleyemediklerini deneme imkânı bulan birey farklı alanlarda da düşünce geliştirerek tasavvur oluşturmaktadır.

Okul öncesi dönem çocuğu, soyut olanı ve ifadesi güç konuları, dinlemekten zevk aldığı hikâyeler ile rahatlıkla kavrayabilir. Hikâyeye ile çocuk metnin dünyasında kahramanlarla yaşamaya başlar. Kahramanlar gibi düşünür, onlar gibi hisseder ve kendini onların yerine koyar. Bu bağlamda hikâyede örnek kişileri sevdirmeye ve onları taklide meyil ettirmeye mevcuttur. Kişi hikâyeye dinlerken kendi sınırlarını aşar ve çeşitli mekân, olay, karakter içinde kendini bulur. Bunları deneyimleyen çocukta ufkunun genişlemesi, mantıklı düşünme, disipline olma, öğretici ile bağ kurma, dikkat toplama ve hayal dünyasında hareketlenme görülmektedir. Bunların yanında hikâyeye, çocuğa hayatında karşılaşılabileceği olaylar hakkında önceden deneyim sağlayarak bir çizgi belirler.¹¹⁴

Çocukta yedi yaşına kadar taklit ve özdeşim hâkimdir. Taklit ile çocuk, çevresinden algıladıklarını davranışlarına yansıtarak uygulamaya çalışır. Özdeşim ise çocuğun fark etmeden davranışları taklit etmesidir. Çocuk özdeşim kurduğu kişiye duygusal bağ ile bağlanır ve hikâyedeki karakterleri taklit ederek özümser. Hikâyeye, çocuğa kazandırılmak istenen davranışlara ve tutumlara tesir ederek öğrenmeyi aktif hale getirir.

İnsan psikolojisine de tesiri bulunan hikâyelerin ümit verici özelliği bulunmaktadır. Hikâyeler sayesinde birey karşılaştığı olaylara geniş perspektiften bakar. Kişiye sakinlik veren hikâyeler gerilimi ortadan kaldırır. Hikâyeler aracılığı ile yeni bilgiler edinen birey bu bilgileri yaşamına aktarır. Kısaca kişi hayatında karşılaştığı durumlarda hikâyeden

¹¹² Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâyeye”, s. 240.

¹¹³ Adem Akıncı, “Kur’an’daki Kıssalar ve Din Öğretimindeki Yeri”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 13, sy.13 (2004), s. 53.

¹¹⁴ Ahmet Cevat(Emre), *Çocuklara Hikâyeye Anlatmak Sanatı*, ss. 14-17.

elde ettiği bilgileri uygulama imkânı bulur.¹¹⁵ Bunlarla beraber hayata başkalarının gözünden bakabilmeye de yardımcı olan hikâyeler karşı tarafın duygularını hissetmeye imkân sağlar. Hikâyelerdeki karakterlerin davranış sonuçlarında kendine dersler çıkartarak yaşamına yön verir.¹¹⁶

2.2. Hikâyelerin Din Öğretimine Katkısı

İnsan tabiatı gereği hikâye ile eğitime ihtiyaç duyar. Çünkü insan geçmişte yaşadıkları ile tecrübe sahibi olur. Nasıl ki uzun bir atlama yapmak için geriden hız alınmıyorsa, insanın da geçmişı aynı bu şekilde güç kaynağıdır. Kur'an'ı Kerim'in ve hadislerin de eğitim metodu olan kıssa, geçmişten ibret alınması için insanlara aktarılmış hikâyelerdir.¹¹⁷

Hikâyeler akla ve duygulara yön vererek duyguları etki altına alır. Bu sayede sadece akıl değil, duygulara da etki eder. Hikâye metodu, eğitimi kolaylaştırır, dikkatleri toplar, konuya renk katar bu sebeple asırlar boyu İslam'da eğitim metodu olarak kullanılmıştır.¹¹⁸

Çocuklar hikâyelere yetişkinlerden daha fazla ilgi duyar. “Çocuğun masallara ve menkıbelere karşı içinde büyük ilgi duyduğu sıralarda, inanma ile ilgili masallar, hikâyeler ve menkıbeler, çocuğun dinî hayâl gücünü ve manevî duygusunu uyandırdığı gibi, eşyanın içinde ve ötesinde gizli kuvvetlerin olduğu düşüncesinin de gelişmesini sağlar.”¹¹⁹ Yavuz'un ifadesiyle hikâyeler eğitimin, özelde ise din ve ahlak öğretimin vazgeçilmez bir metodu olarak karşımıza çıkmaktadır. O halde bu metottan istifade edilmeli ve dini tasavvur oluşturmada kullanılmalıdır.

Din mücerret kavramlar içerir ve bu kavramları okul öncesi çocuğunun idrak etmesi mümkün değildir. Fıtratına uygun yaşamak ve topluma uyum sağlamak adına kişiden ahlaki kurallara uyması beklenir. Dinin neredeyse hepsini ahlak oluşturur. Din öğretimi gerçekleşirken çocuğun soyut kavramlarında sloganik bir anlayış gelişir. Bu kavramlar

¹¹⁵ Bayraktar Bayraklı, *İslamda Eğitim: Batı Eğitim Sistemleri ile Mukayeseli*, İstanbul: Dergah Yayınları, 1980, s. 201.

¹¹⁶ Bilgin, Selçuk, *Din Öğretimi - Özel Öğretim Yöntemleri*, s. 150.

¹¹⁷ Bayraktar, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, s. 48.

¹¹⁸ Adem Akıncı, *Din Eğitiminde Etkili Bir Yöntem: Hikâye*, 1. bs., İstanbul: Feza Gazetecilik Aş, 2001, s. 49.

¹¹⁹ Kerim Yavuz, *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 1. bs., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1983, s. 40; Sağlam, “Okulöncesi Eğitimde Sözlü Öğretim Etkinlikleri ve Din Eğitimi”, ss. 198-208.

onların ileri yaşlarında belirecek olan bazı sorularının cevapları olup yaş itibariyle bu kavramları algılayamazlar. Bu kavramlar yerine gelişimine uygun ahlaki kurallar öğretmek verilen din eğitimine nitelik kazandıracaktır.¹²⁰ Verilen ahlaki eğitimde hikâye metodu ile tasavvurlar oluşturmak hem kalıcılığı artıracak hem de çocuklarda sağlam ahlaki gelişim sağlayacaktır.

İnsan tabiatı gereği somut olanı anlamaya meyillidir, soyut konular çabuk unutulur, üstelik soyut olan zihni yorar. Hikâyeler ise soyut olan kavramları somutlaştırarak idraki kolaylaştırır.¹²¹ Bunun sonucunda ise verilmek istenen kalıcı hale gelir ve unutulmaz. Dindeki mücerret kavramları kavrayamayan çocuğa somutlaştırma, hikâye yolu ile yapılarak anlatılmak istenen aktarılır. Bununla birlikte okul öncesi çocuğun, din ile alakalı düşünce ve tasavvurları, hayal ile beslenmelidir. Hikâyeler ise çocuğun hayal dünyasına dokunarak gelişmekte olan dinine ve tasavvurlarına katkı sağlar.

Dini idrak, kişinin dil kabiliyetine bağlıdır. Hikâyeler ise kişinin din dilini oluşturmaya katkı sağlar. Dini kavramlar genellikle soyut olduğu için çocuğun kavraması zordur. Çocuk dini kavramları, tasavvurları, deneyimlerini ifade etme ihtiyacı hisseder ve dile aktarım sağlar. Fakat çocuk soyut kavramları somutlaştırırken yanlış anlamlandırabilir. Bu faaliyetin doğru gerçekleşmesi için hikâyeler önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.¹²²

Okul öncesi dönemde çocuk duyguları ile tasarılar oluşturur. Tasarılar meydana gelirken zihne aşırı yüklenme yapmaktan kaçınmak gerekir. Oluşturulmak isteneni duygusal olarak kavratmak, tasavvurların sağlıklı oluşmasına zemin hazırlar. Bu işlemi yapmak kolaydır çünkü tasavvurların duygusal olarak da karşılığı bulunmaktadır.¹²³ Bu bağlamda çocuğun dikkatini çekecek bir konu, nesne veya olay ile hikâye anlatımı duyuları aktif hale getirebilir ve dini öğrenimin gerçekleşmesine katkı sağlayabilir.

¹²⁰ Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye”, s. 245.

¹²¹ Mehmet Şanver, *Kur'an'da Tebliğ ve Eğitim Psikolojisi*, 1. İstanbul: Pınar Yayınları, 2001, s. 187.

¹²² Akıncı, *Din Eğitiminde Etkili Bir Yöntem: Hikâye*, s. 54.

¹²³ Peker, *Din Psikolojisi*, s. 97.

2.2.1. Hikâyelerin Okul Öncesi Dönemde Peygamber Tasavvuru Oluşumuna Katkısı

İnsanın yaratıcısını daha fazla sevmesi, bilmesi ve tanınmasının yolu Hz. Peygamberi bilmekten geçmektedir.

Kur'an bizlere kıssa metodu ile başta Hz. Peygamber'i, sonra diğer peygamberleri model olarak sunmuştur. Eğitimciler olarak bizlerin de Kur'an-ı Kerim'in eğitim yöntemi olan kıssa metodu ile peygamber tasavvuru oluşturmanın önemini üzerinde çaba sarf etmemiz gerekmektedir.

Çocuk, bebeklik ve ergenlik arasında kalan "küçük yaştaki kız veya erkek" olarak tanımlanmaktadır. Çocuklar küçük insanlardır ve her insan bu evrelerden geçerek yetişkinliğe erer. Birey çocuklukta kişiliğini ilmek ilmek işlemektedir. Kendine has dönemsel özelliği olan ve bu dönemler dikkate alındığında sağlam kişilik ve karakter oluşturan insanın çocukluğu, benlik ve kişilik inşasında en kritik dönemdir. Çünkü insan fiziki ve ruhi açıdan bu dönemde gelişim gösterir.¹²⁴

Çocukluk dönemi çok boyutlu, iç içe geçmiş ve dinamik bir süreç olarak varlığını sürdürürken dine ait duygu ve düşüncelerde bu sürece dâhil olur.¹²⁵ Çocuk dini duygu ve düşüncelerini, mensubu olduğu toplumun dini ve ahlaki tutumu ile geliştirmektedir. Bilhassa zihinsel ve dilsel gelişiminde göstermiş olduğu gelişmeler ile dış dünyadan algıladıklarını harmanlayarak tasarılar oluşturur. Tasavvur oluşturmada aktif hale gelen çocuk hayal gücünün artışı ile tasavvur dünyasını zenginleştirir.¹²⁶ Yaş ilerledikçe bu tasavvurlarda niteliksel ve niceliksel olarak artış gözlemlenir.

Çocuğun yaratıcısı hakkındaki tasavvurları ondaki dini gelişimi şekillendirir.¹²⁷ Allah tasavvurundan sonra oluşması istenen önemli tasavvurların başında peygamber tasavvuru gelmektedir. Çünkü peygamber inancını pekiştirmek Allah'a olan samimiyeti arttırmaktadır. Kur'an'da anlatılan peygamberlerin hayat hikâyesi yaratıcı ve kul

¹²⁴ Adem Apak, "Hz. Peygamber'in Çocuklarla İlişkileri Üzerine Tespit ve Değerlendirmeler", *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 19, sy. 1 (2010), s. 44.

¹²⁵ Aslihan Atik, "Erken Çocuklukta Peygamber Tasavvuru ve Din Eğitimi: Fenomenolojik Bir Araştırma", *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, sy. 12 (2021), s. 247, doi:10.53112/tudear.1000477.

¹²⁶ Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 2021, s. 193; Atik, "Erken Çocuklukta Peygamber Tasavvuru ve Din Eğitimi", s. 247.

¹²⁷ Yıldız, *Çocuklarda Tanrı Tasavvuru*, s. 10.

ilişkinin somut örnekleridir. Somut örnekleri çocukların idrak etmesi daha kolaydır. Bu yüzden okul öncesi dönemde peygamberlerin küçük zihinlerde anlam bulmasını sağlamak önem arz eder.¹²⁸ Ayrıca tüm peygamberler önemli ve yüce şahsiyetler olduklarından dolayı onlar hakkındaki her şeyi eğitim aracı olarak çocuklara aktarmak gereklidir.¹²⁹

Okul öncesi dönem çocuğunun gelişimi gereği soyut konuları kavrayamayacağından bahsetmiştik. Somut olanı daha kolay anlayan ve onun dâhilindeki bilgileri daha kolay kavrayan çocukların peygamber hakkındaki tasavvurlarının niteliği çoğu zaman duygusal ve masalsıdır. Çocuk gözlemleyemediği her şeyi sanki masalmış gibi dinler. Peygamber tasavvuru oluşturulurken basitten başlanması uygun olur. Tasavvur yetisinin giderek hız kazandığı ve taklit edeceği modeller aradığı dönem çocuğuna rol model olarak Hz. Peygamber'i sunmak önemlidir.¹³⁰ Dönem itibariyle dini içeriklere merakı artan çocuğun peygamber hikâyelerine de ilgisi artmıştır. Peygamberin “Çocuğu olan onunla çocuklaşsın”¹³¹ hadisinden de hareketle, rol modeli sunarken çocuğa görelilik eğitim ilkesini göz ardı etmemek gerekir. O yüzden oluşturulmak istenen peygamber tasavvurunu dinlemekten zevk aldığı ve ilgi duyduğu hikâyeler ile sunmak unutamayacakları peygamber tasavvuru oluşturacak bu ise amaca hizmet edecektir. Unutulmamalıdır ki peygamberleri konu alan hikâyeler çocuğun dini tasavvurlarını ve zihinsel gelişimlerini ciddi oranda destekleyecektir.¹³²

Hayatında peygamber yer etmiş bir çocukta iman, ahlak ve ibadet gibi konuların öğretimi daha kolay ve daha kalıcı olacaktır.¹³³ Peygamberi ideal şahsiyet olarak içselleştirmiş bir çocuk başta kendisi sonra da toplum için faydalı olacaktır.

Kişinin severek ve keyif alarak gerçekleştirdiği her şey benliğinde daha kalıcı olur. Okul öncesi dönem çocuğunun yaş itibariyle hikâyelere olan meylini kullanarak olumlu bir peygamber tasavvuru oluşturmak hem kolay hem de eğlenceli bir yöntemdir. Oluşan bu tasavvur ise bilinçaltına işleyerek gelecek yıllarına taşıyacağı sağlam peygamber algısına ve zor durumlarla karşılaştığında kullanacağı çıkış yolu oluşturarak gençlik ve yetişkinlik

¹²⁸ Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 2021, s. 192.

¹²⁹ Halis Ayhan, *Din Eğitimi ve Öğretimi*, 1. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1985, s. 118.

¹³⁰ Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 2021, s. 193.

¹³¹ Deylemî, 3/513

¹³² Muallim Naci, *Medrese Hatıraları*, Hece Yayınları, 2007, s. 85.

¹³³ Ayhan, *Din eğitimi ve öğretimi*, s. 117.

dönemi davranışlarına şekil verecektir. Bu da İslam'ın inanan bir insandan beklediği bir davranıştır.

2.2.2. Hz. Peygamberi Konu Alan Okul Öncesi Hikâye Kitaplarının Niteliği

İslamiyet'i hakkıyla idrak etmenin yolu Hz. Peygamber'i tanımaktan geçer. İnanan kişiye dini en güzel Hz. Peygamber anlatmıştır. O en güzel ve en hakiki örnektir. İnsan fitraten birçok şeye ihtiyaç duyar. Bu ihtiyaçların cevabını en güzel veren de yine odur. Çocuklara Hz. Peygamberi anlatmanın yolu ise onların idrak dünyasına hitap etmek ve yaşlarına uygun olarak Hz. Peygamberi sunmaktır.

Çocuklara yönelik Hz. Peygamberi konu alan hikâye kitapları çocukta peygamber tasavvurunu, dolaylı olarak da Allah tasavvurunu etkiler. Bu tasavvurlar üzerine kişi dini yaşayışını şekillendirir. Bu yüzden hikâye kitaplarındaki bilgiler ve bu bilgileri sunuş şekli oluşan tasavvurların niteliğine ciddi oranda tesir eder.

Hikâye kitapları hazırlanırken psikolojik, pedagojik, dini ve edebi gibi birçok faktör hikâye kitaplarına etki etmektedir.¹³⁴ Kanaatimizce kitaba etki eden faktörlerin uzman görüşler tarafından incelemeye tâbi tutulması konunun ciddiyeti adına gereklidir.

Kişinin dışarıdan aldığı uyarılar kendine bir şeyler tetikler. Bu uyarılar kişinin duyu organlarına tesir ederek harekete geçirir. Duyu organlarından algıladığımız uyarılar ile duyular meydana gelir ve daha önce edinilen bilgiler ile harmanlayarak tasarılar yani tasavvurlar oluşur. Tasavvurların oluşurken duygular ile var olduğunu zikretmiştik. Hikâye kitapları ile Hz. Peygamberi anlatırken çocuğa uyarılar göndeririz. Duygularıyla tasavvur oluşturabilen okul öncesi çocuğu bu uyarıları algılayarak Hz. Peygamber hakkında düşünür ve Hz. Peygamber ile duygusal bir bağ oluşturur. Bu minvalde hikâye kitaplarında çocuğun algı dünyasına girecek niteliklerin bulunması önem arz eder. Çünkü duygulara hitap edilirse alışkanlık ve davranış değişikliği meydana gelir. Aksi halde maksat hâsıl olmayabilir.¹³⁵

¹³⁴ Fatma Şengül, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", *Çocuklara Yönelik Siyer Yazımında Psikolojik ve Pedagojik Faktörler*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. 205.

¹³⁵ Alpaslan Durmuş, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", *Hz. Peygamber'le İlgili Çocuk Kitaplarında Duyuşsal Boyut*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. 193.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

HZ. PEYGAMBER TASAVVURU OLUŞTURULMASI AMAÇLANAN OKUL ÖNCESİ HİKÂYE KİTAPLARININ İNCELENMESİ

Kişi, alışkanlık ve davranışları, toplumsal ve ahlaki değerleri, çocukluğunda kazanmaktadır. Hz. Peygamber’i konu alan hikâye kitapları çocuk zihninde peygamber tasavvuru oluşumuna katkı sağlar. Çocuklara hikâye kitaplarıyla Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulabilmesi için hikâye kitaplarının bazı temel ilkelere sahip olması gereklidir. Her yönden nitelikli olan bir kitap Hz. Peygamber tasavvurunun nitelikli olmasına katkı sağlayacaktır. Okul öncesi dönem çocuğuna yazılan kitapların, kapağından içeriğine kadar her şey çocuğa göre tasarlanmalı ve ilgi çekici olmasına önem gösterilmelidir.¹³⁶

Hikâye kitaplarında Hz. Peygamber ile ilgili olan şeylerin, hangi sebeple ve hangi nedenle okul öncesi çocuğuna verileceği önem arz eder. Bu dönemde “en güzel örnek” noktasından bahsederek çocuklara yaklaşmak etkili olur. Hz. Peygamber’in örnekliği, ahlaki ve toplumsal değerleri, davranış ve alışkanlık değiştirmede etkili olmaktadır. Hz. Peygamber’in kaideleri, davranışları ve değerleri ile günümüz çocuklarına hitap eden içerikler hazırlanmalıdır.¹³⁷

“Erken Çocuklukta Peygamber Tasavvuru ve Din Eğitimi: Fenomenolojik Bir Araştırma”¹³⁸ isimli makalede okul öncesi dönemde çocukların Hz. Peygamber hakkında yeterince bilgi sahibi olmadıkları ve bu minvalde peygamber tasavvuru oluşturamadıkları verisine ulaşılmıştır. Bu durum zihnen yeterli olmadıklarından kaynaklı değil, eğitimlerinde yeterince Hz. Peygamber ile ilgili bilgilere ulaşamadıklarından kaynaklanır. Buradan hareketle okul öncesi dönemde Hz peygamber tasavvuru oluşumuna eğiliminin gerekliliği ortaya çıkar. Çünkü kişi çocukluk döneminde oluşturduğu Hz. Peygamber tasavvurunu gelecek yıllarına taşır. Bu yolda çocukların dikkatini çeken hikâyeler eğitimcilerin karşısına yararlı bir metot olarak çıkmaktadır.

¹³⁶ Şahin, Yılar, Turan, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, s. 53.

¹³⁷ Sevde Sevan Usak, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Siyerin Çocuk Dilinde İnşası*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013.

¹³⁸ Atik, “Erken Çocuklukta Peygamber Tasavvuru ve Din Eğitimi”, ss. 245-82.

Hikâyelerin bu amaca hizmet etmesi nitelikli hikâyeler ile gerçekleşeceği için hikâyeye unsurlarına riayet etmek önem arz eder. Araştırmamız, mevcut hikâyeye kitaplarını bu minvalde inceleyecek ve hazırlanan okul öncesi dönem kitaplarının eksikliklerini ortaya koyarak incelenen konunun önemini vurgulayacaktır. Araştırmamıza konu olan kitaplar “biçimsel ve içeriksel” olmak üzere iki başlıkta incelemeye tâbi tutulacaktır. İçeriksel başlık altında kitaplarda oluşturulan Hz. Peygamber tasavvuru da incelenecektir. Biçimsel ve içeriksel olarak kitaplar incelenirken Okul Öncesinde Çocuk, Edebiyat ve Kitap¹³⁹ isimli eser de Okul Öncesi Dönemde Kitapların Özellikleri¹⁴⁰ başlığına göre incelemeye tâbi tutulmuştur.

Araştırma kapsamına aldığımız otuz sekiz kitabın biçimsel olarak incelemesi yapılacaktır. İncelenen kitaplarda üç adet set bulunmakta olup set kitapları bazı yerlerde grup hâlinde incelemeye alınacaktır. Çünkü set kitaplarının fiziki özellikleri benzerlik göstermektedir.

1. KİTAPLARIN BİÇİMSEL İNCELENMESİ

Okul öncesi için hazırlanan kitapların biçimsel yönü içerik ile örtüşmeli ve içerik kadar titizlikle hazırlanması gerekmektedir. Kitapların çocuklara tesir etmesi ve amaçlanan hedefe ulaşması için biçimsel özelliklerin nitelikli olması önem arz eder.¹⁴¹ Bu bağlamda biçimsel özellikleri dikkatle hazırlanan kitaplar çocuk üzerinde hedeflenen Hz. Peygamber tasavvuru oluşumuna olumlu yönde tesir edecektir.

Teze araştırma konusu edilen kitapların, biçimsel olarak incelemesi yapılacaktır. Biçimsel incelemede, kitaplarda kullanılan malzeme, kitap boyutu, kitapta kapak ve ciltleme, kitaplarda harf özelliği, kitapta sayfa düzenlemesi (mizanpaj) gibi hususlar incelenecektir. Ayrıca hikâyeye kitaplarında belirtilen hedef kitlenin yaş grubunu dikkate alınacaktır. Bunun sebebi ise her yaş grubunun dini algılayış şekillerinin farklı olmasıdır.¹⁴²

¹³⁹ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*.

¹⁴⁰ a.g.e., s. 27.

¹⁴¹ Nurdoğan Çakmakçı, *Çocuk Kitaplarında Oyun Ögesi Ve Okul Öncesi Eğitim Amaçlı Etkileşimli Çocuk Kitabı Tasarım Çalışması*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2011, s. 30.

¹⁴² BİSAV Çocuk Edebiyatı Atölyesi (ed.), “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Cumhuriyet Dönemi Çocuk Siyerleri: Biçim ve İçerik Açısından İnceleme*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, ss. 253-54.

1.1. Kitaplarda Kullanılan Malzeme

Okul öncesi dönem çocuğunu muhatap alan kitapların kâğıdı birinci hamurdan, en az ise ikinci hamurdan olmasına özen gösterilmelidir. Kaliteli olan sayfalar, baskının ve resimlerin kolay algılanmasını sağlar. Kitap sayfaları kuşe kâğıt olmamalıdır. Çünkü kâğıdın parlak olması ışığı yansıtır, parlamaya sebebiyet verir ve gözü yorar.¹⁴³ İncelediğimiz kitapların kâğıt cinsi aşağıdaki gibidir.

Tablo 2: Kitap Kâğıt Cinsi

	KİTAP ADI	KÂĞIT CİNSİ
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt

¹⁴³ A. Ferhan Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, 11. Ankara: Anı Yayıncılık, 2021, s. 368; Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 35 36; Ramazan Nas, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 3. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2014, s. 60; Şahin, Yılar, Turan, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, s. 53.

25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
29.	Gerçek Olsa Rüyalar	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
36.	Peygamber Efendimiz	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt
38.	Benim Peygamberim	1. Hamur Mat Kuşe Kâğıt

İncelenen hikâye kitaplarının kâğıtları ikisi hâriç 1. hamur mat kuşe kâğıt olduğu tespit edilerek okul öncesi çocuğu için uygun bulunmuştur. Araştırmalarımız, okul öncesi kitaplarında kuşe kâğıdının parlama yapmasından dolayı kullanılmaması gerektiğini ortaya koyar. Ancak kitapların çoğunda kuşe kâğıt kullanıldığı tespitine varılmıştır. Kuşe kâğıtların mat olanlarının bulunduğu ve okul öncesi çocuk kitaplarına elverişli olduğu tespit edilmiştir.

1.2. Kitap Boyutu

Çeşitli boyutlardaki kitaplar çocukların ilgisini çekmektedir. Farklı boyutlardaki kitaplardan yararlanmak, çocukların ilgisini çekmek adına önemlidir. Okul öncesi kitaplar, ebeveynler veya eğitimciler tarafından çocuğa okunacağı için, rahatlıkla okumaya, tutmaya, taşımaya ve görmeye elverişli olmalıdır.¹⁴⁴ İncelediğimiz kitapların kitap boyutları aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: Kitap Boyutları

	KİTAP ADI	KİTAP BOYUTLARI
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	20x20

¹⁴⁴ Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 367; Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 37.

2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	20x20
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	20x20
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	20x20
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	20x20
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	20x20
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	20x20
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	20x20
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	24x26
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	24x26
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	24x26
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	24x26
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	24x26
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	24x26
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	24x26
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	24x26
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	24x26
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	24x26
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	20x26
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	20x26
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	20x26
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	20x26
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	20x26
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	20x26
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	20x26
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	20x26
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	20x26
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	20x26
29.	Gerçek Olsa Rüyalarda	22x24
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	23x25
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	22x24
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	22x20
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	22x20
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	20x26
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	17,5x22,5
36.	Peygamber Efendimiz	17x22
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)	21,5x26,5

38.	Benim Peygamberim	21x29
-----	-------------------	-------

Toplam otuz sekiz kitabımızın hemen hemen hepsinin boyutlarının farklı olduğu (seri kitapları hâriç) incelememiz sonucunda ortaya çıkmıştır. Boyut farklılığının fazla olması, okul öncesi dönem çocuğunun dikkatini daha fazla çekmesinden dolayı, tercih edilmelerini arttıracak yorumu yapılabilmektedir.

1.3. Kitap Kapağı Kalitesi ve Ciltleme

Kitap kapaklarının özellikleri, kitapların içeriği kadar önemlidir. Okuma bilmeyen okul öncesi dönem çocuğu için kitap hakkında ilk düşünce kapağa göre oluşmaktadır. Okul öncesi dönem çocuğunun kitabı yıpratarak kullandığı bir gerçektir. Kitabın iç sayfalarının hasar görmemesi ve kolay kullanılması için, kitap kapağı kalın ve dayanıklı malzemeden üretilmelidir. Kitabın ciltlenmesinde dikiş bez veya ip olmalı ve formalama yöntemi uygulanıp tutkalla desteklenmelidir.¹⁴⁵ İncelediğimiz kitapların kitap kapağı kalitesi ve ciltlemesi aşağıdaki gibidir.

Tablo 4: Kitap Kapağı ve Ciltleme

	KİTAP ADI	KAPAK CİNSİ	CİLT
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş

¹⁴⁵ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, ss. 37-38; Şahin, Yılar, Turan, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, s. 53.

14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
29.	Gerçek Olsa Rüyalar	İnce Karton Kapak	İp Dikiş ve Tutkal
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	İnce Karton Kapak	İp Dikiş ve Tutkal
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	İnce Karton Kapak	İp Dikiş ve Tutkal
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	İnce Karton Kapak	Tel Dikiş
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	Kalın Kapak	İp Dikiş ve Tutkal
36.	Peygamber Efendimiz	Kalın Kapak	İp Dikiş ve Tutkal
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	Kalın Kapak	İp Dikiş ve Tutkal
38.	Benim Peygamberim	İnce Karton Kapak	İp Dikiş ve Tutkal

İncelenen hikâye kitaplarındaki baskı ve ciltleme özellikleri yukarıda verilmiş olup, otuz beş kitabın dış kapaklarında ince karton kullanılmıştır. Bu durum ise, kitapların okul öncesi döneme uygun olmadığını göstermektedir. Otuz bir kitapta ise tel dikiş kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu durum ise, kapakların kolay yıpranmasına sebebiyet verebilir. Çabuk yıpranan kitaplar zamanla okur tarafından tercih edilemez hâle gelecektir. Bu sebeple, hikâye kitapları ile oluşturulmak istenen Hz. Peygamber tasavvurunun da olumsuz etkilenmesi muhtemeldir. Tarafımızca sayfa sayıları az olan kitapların, ciltlenmesine ve kapak kalınlıklarına özen gösterilmediği tespitine varılmıştır.

1.4. Kitapta Harf Özelliği (Punto)

Okul öncesi dönem çocuğu okuma bilmesede, kitaplarda metin bulunması okurluk kazanması adına önemli görülmektedir. Okul öncesi dönem hikâye kitaplarında harflerin on altı - yirmi punto arasında olması önerilmiştir.¹⁴⁶ İncelediğimiz kitapların harf puntoları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 5: Kitap Harf Özelliği

	KİTAP ADI	PUNTO
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	18 punto
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	18 punto
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	18 punto
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	18 punto
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	18 punto
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	18 punto
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	18 punto
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	18 punto
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	16 punto
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	16 punto
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	16 punto
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	16 punto
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	16 punto
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	16 punto
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	16 punto
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	16 punto
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	16 punto

¹⁴⁶ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 38.

18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	16 punto
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	16 punto
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	16 punto
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	16 punto
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	16 punto
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	16 punto
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	16 punto
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	16 punto
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	16 punto
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	16 punto
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	16 punto
29.	Gerçek Olsa Rüyalar	16 punto
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	18 punto
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	16 punto
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	18 punto
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	18 punto
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	16 punto
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	16 punto
36.	Peygamber Efendimiz	16 punto
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	14 punto
38.	Benim Peygamberim	14 punto

İncelediğimiz kitapların on bir tanesi on sekiz punto, yirmi beş tanesi on altı punto, iki tanesi on dört punto ve bir tanesi on iki punto olarak gözlemlenmiştir. İnceleme neticesinde elde edilen veriler, okul öncesi çocuk kitapları için uygun bulunmuştur.

1.5. Sayfa Düzeni (Mizanpaj)

Sayfa düzeni, okul öncesi dönem çocuğu için önemli kuralların başında gelmektedir. Kenar boşlukları “çok” olarak ayarlanmalı, yazılar ise “çok aralıklı” satırlar şeklinde ayarlanmalıdır. Kitap metninin ve metne ait olan resmin aynı sayfada olması gerekmektedir. Bu durumun, görsel ve işitsel algılamayı desteklediği düşünülmektedir. Bir sayfada en fazla bir metin tercih edilmesi uygun olur. Çocuk, okuma bilmiyor olsa da

kitapta metin bulunması onu, okunan bir şeylerin olduğunun idrakine sürükler.¹⁴⁷ İncelediğimiz kitapların sayfa düzeni (mizanpaj) aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 6: Sayfa Düzeni

	KİTAP ADI	KENAR BOŞLUĞU	SATIR ARALIĞI	METİN-RESİM UYUMU	SAYFA BAŞINA DÜŞEN METİN SAYISI
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	Çok	Çok Aralıklı	Uygun	1
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla

¹⁴⁷ a.g.e., ss. 38-39; Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 368; Şahin, Yılar, Turan, *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, s. 53.

14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	Çok Değil	Çok aralıklı değil	Uygun Değil	1'den fazla
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
29.	Gerçek Olsa Rüyalar	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla

31.	Bu Deve Neden Kızdı?	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	Çok değil	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
36.	Peygamber Efendimiz	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	Çok	Çok aralıklı	Uygun	1'den fazla
38.	Benim Peygamberim	Çok değil	Çok aralıklı değil	Uygun	1'den fazla

Yapılan incelemede, aktarılmak istenen konunun kısa olduğu kitaplarda metin uzunluğunun ideal olduğu gözlenmiştir. Ancak, Hz. Peygamber'in hayatını konu alan kitapların uzun olduğu ve bunun başucu kitabı formatında yazıldığı görülmüştür. Bu kitaplar ebeveyn veya eğitimci tarafından peyderpey okunacağı için sorun teşkil etmeyeceği yorumu yapılmıştır. Buna rağmen yine de aşırı uzun metinlerin, okul öncesi dönem çocuk kitapları için tercih edilmemesi gerektiği söylenebilmektedir.

1.6. Resimleme

Okul öncesi döneme hitap eden hikâye kitaplarında resimleme, okuma yazma bilmeyen muhataplar için çok önemli bir husustur. Resimler, metinlerin ayrı parçası olarak düşünülmemeli, hikâyenin parçası olarak çizgiye alınmalıdır. Çocuk, hikâye ile resmi aynı anda özümsemelidir.¹⁴⁸

Metindeki sözel anlatım, resimle anlatım ve her ikisi ile birlikte meydana gelen anlatım, çocuk dili, estetik kalite ve fitrata uygunluk ile sağlanırsa nitelikli ürünler ortaya

¹⁴⁸ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 29.

çıkacaktır.¹⁴⁹ Nitelikli ürünlerin ortaya çıkması ise çocuk zihninde oluşan Hz. Peygamber tasavvuruna olumlu yönde ivme kazandıracaktır.

Metin ve resim uyum içinde olmalıdır.¹⁵⁰ Çocuğun metinde bahsi geçen öğeleri görmesi görsel ve işitsel bağlantıyı oluşturmasına katkı sağlar.¹⁵¹ Metinde geçen mekân ve karakterler metne göre şekillenmelidir.¹⁵² Hikâyede geçen kahramanların resme aktarılması resimlemede farklı unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Metinde anlatılan kahramanların duygu durumları resim ile doğru orantılı olarak resmedilmelidir. Kahramanlar ve öğeler gerçeğe aykırı özellikler ile kaleme alınmamalıdır.¹⁵³ Okul öncesi hikâye kitaplarındaki resimlerin renkleri de önemli görülen bir diğer husustur.¹⁵⁴ İlgi çekici, canlı, renkli, siyah beyazın az kullanıldığı, estetik olarak göze hitap eden ve beş duyuyu harekete geçiren gerçeklik ile örtüşen renklendirmeler tercih edilmelidir.¹⁵⁵

Fiziki varlığı kaleme alınmayan Hz. Peygamber’i konu alan kitaplardaki resimler daha da titizlikle hazırlanmalıdır. Bu bağlamda Hz. Peygamber’i konu alan hikâye kitaplarının resimleme aşamasında iki önemli konu karşımıza çıkar. İlki, doğrudan resmedemeyecekleri şahısları muhataplara ima yoluyla hissettirmek; ikincisi, Hz. Peygamber’i simgeleyen sembollerin Hz. Peygamber’in yanlış olarak tasavvur edilmesini engellemektir.¹⁵⁶ Ressam bu hususlara dikkat ederek çizimini yapmalıdır.

Araştırmamıza konu olan hikâye kitapları yukarıda zikredilenler ışığında incelemeye tâbi tutulmuş olup sonuçları aşağıda aktarılmıştır.

• Küçük Sahabiler Serisi

Hz. Peygamber’in çocuk arkadaşlarını anlatan serinin kitap kapağındaki resimler, anlatılan hikâyenin ana karakterleridir. Kapak resimleri ana konuya çağrışım yapmaktadır.

¹⁴⁹ Elif Konar Özkan, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Çocuklara Yönelik Dini Yayıncılıkta Dil, Üslup ve Estetik Sorunları*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. 252.

¹⁵⁰ Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, s. 181.

¹⁵¹ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 30.

¹⁵² Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, s. 63.

¹⁵³ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 32.

¹⁵⁴ a.g.e., s. 33; Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 63; Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, s. 182.

¹⁵⁵ Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, s. 182; Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 33; Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 63.

¹⁵⁶ BİSAV Çocuk Edebiyatı Atölyesi, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, ss. 256-57.

Kitabın sayfalarındaki resimler, metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir. Karakterlerin kıyafet çizimleri hikâyenin anlatıldığı döneme uygun olarak resmedilmiştir. Hikâyenin geçtiği mekânlar, geçmiş zamanda geçen hikâyenin dönemine uygun resmedilmiştir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri gerçekçi olup, okul öncesi dönem çocuğuna hitap etmektedir.

Hz. Peygamber'in fiziki varlığı, serinin tüm kitaplarında karakterlerin yüz ifadeleri ile hissettirilmeye çalışılmıştır. Serinin yedinci kitabının ilk sayfasında Hz. Peygamber'in pazardan gömlek aldığı anlatılmıştır. Ancak resimde, satıcının elinde de gömlek olmasından dolayı Hz. Peygamber'in resmedildiği yanlışlığına düşülebilir. Bu gibi durumlarda resimlere çok dikkat edilmelidir.

• **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Serisi**

Hz. Peygamber'in çocuk arkadaşlarını anlatan serinin kitap kapağındaki resimler, anlatılan hikâyenin ana karakterleridir. Kapak resimleri ana konuya çağrışım yapmaktadır. Aynı zamanda kapakta Hz. Peygamber'i simgeleyen gül ve ışık parıltısına yer verilmiştir.

Sayfada bulunan metinler ile resmedilenler genellikle uyumludur. Fakat serinin bazı kitaplarında resim ve metin arasında uyumsuzluk tespit edilmiştir.

Karakterlerin kıyafet çizimleri hikâyenin anlatıldığı döneme uygun olarak resmedilmiştir. Aynı zamanda hikâyenin geçtiği mekânlar da, döneme uygun resmedilmiştir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterlerin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirilmesinde canlı renkler kullanılmıştır. Ancak bazı yerlerde gerçeklikle örtüşmeyen renklendirmeler yapılmıştır.¹⁵⁷

Hz. Peygamber'in varlığı serinin tüm kitaplarında gül, parıltı veya gül ile parıltı aynı anda kullanılarak resmedilmiştir.

¹⁵⁷ Nehir Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016; Nehir Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016; Nehir Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hürmeler ve Rafi*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

- **Hadislerle Öğreniyorum Serisi**

Hz. Peygamber'in hadisleri doğrultusunda hikâye oluşturulan serinin kitap kapaklarındaki resimler, anlatılan hikâyenin ana karakterleridir. Kapak resimleri ise ana konuya çağrışım yapmaktadır.

Kitabın sayfalarındaki resimler metinler ile uyumlu olup, metni pekiştirmektedir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterlerin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri gerçekçi, renkli ve dikkat çekici olup okul öncesi çocuğuna hitap etmektedir.

Serinin kitapları kurgulanmış hikâyelerden oluştuğu için Hz. Peygamber'in fiziki varlığı resmedilmeye ihtiyaç duyulmamıştır.

- **Gerçek Olsa Rüyalar**

Hz. Peygamber'in özelliklerine değinen bu kitabın, adı ile kapak resmi uyumludur.

Kitabın sayfalarındaki resimler metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri sade ve anlaşılır olup, okul öncesi çocuğuna hitap etmektedir.

Hz. Peygamber'in varlığı birkaç sayfada çocukların bakışı ve gül yapraklarıyla hissettirilmiş ancak resmine yer verilmemiştir. Hz. Peygamber'in resmedilmeyişi kitabın son sayfasındaki yazı ile okurlara açıklanmıştır.

- **Bu Deve Neden Kızdı?**

Hz. Peygamber döneminde geçen bir olayı konu olan hikâye kitabının, kapak resmi ile anlatılan konu uyumludur.

Kitabın sayfalarındaki resimler, metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir.

Hikâyenin geçtiği dönem gerçeğe uygun olup, okul öncesi çocuğunun dikkatini çekecek tarzda resmedilmiştir. Hikâyenin ana karakteri olan devenin çizimi, metnin anlatımıyla birbirini tamamlayarak duyguyu okura hissettirmektedir. Resimlerin renklendirmesi gerçekçi olup, aynı zamanda okul öncesi çocuğuna hitap ettiği gözlemlenmiştir.

Sayfalarda ki metinler ile resimler arasında uyum sağlanmıştır.

Kitapta, Hz. Peygamber'in fiziki varlığı, ana karakter olan devenin davranışları ve yüz ifadeleriyle okura hissettirilmeye çalışılmıştır.

- **Dünyanın En Güzel Kalbi**

Kitabın kapağındaki resim ile hikâyenin adı ve içeriği bir bütünlük içindedir.

Metinler ile resimler aynı sayfada bulunup birbirini tamamlar niteliktedir. Resimler metinde anlatılanları pekiştirmeye yardımcı olmaktadır.

Hz. Peygamber'in fizikî varlığı resmedilmemiştir.

- **Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi, Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi**

Hz. Peygamber'in hadisleri doğrultusunda oluşturulan bu iki hikâye kitabının kapaklarındaki resimler, anlatılan hikâyelerin ana karakterleridir. Kapak resimleri ana konuya çağrışım yapmaktadır.

Kitabın sayfalarındaki resimler, metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri gerçekçi, renkli ve dikkat çekici olup okul öncesi çocuğuna hitap etmektedir.

Hz. Peygamber'in fizikî varlığı resmedilmemiştir.

- **Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum**

Hikâye kitabının kapağındaki resimde, anlatılan hikâyedeki ana karaktere ve hikâyenin geçtiği mekâna yer verilmiştir.

Kitabın sayfalarındaki resimler ile metinler bazı sayfalarda uyumlu olup, bazı sayfada uyumlu değildir. Uyumlu olmayan sayfalardaki resimler, metnin anlatmak istediğini pekiştirmemektedir.

Kitaptaki karakterlerin duyguları resme aktarılmamış olup hemen hemen her sayfada karakterlerin yüz ifadeleri aynıdır. Resimlerin renklendirilmesinde canlı renkler kullanılmış fakat bazı yerlerde gerçeklikle örtüşmeyen renklendirmeler yapılmıştır. Resimlerde çizilen hayvanların bazılarının boyutları oldukça büyük olup gerçeklikle

örtüşmemektedir. Çizilen resimlerin birkaçı farklı sayfalarda tekrara düşmüştür. Kitaptaki anne karakterinin yüz hatlarının çizimi abartılı bulunmuştur.

Hz. Peygamber'in fiziki varlığı resmedilmemiştir.

- **İlk Öğretmenim Peygamberim**

Kitap kapağının resmini, kitabın ana karakterleri oluşturmaktadır.

Kitabın sayfalarındaki resimler, metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterlerin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri gerçekçi, renkli ve dikkat çekici olup, okul öncesi çocuğuna hitap etmektedir. Fakat bazı yerlerde resim ile metin örtüşmemektedir. Örneğin; metinde bulutların yağmur taşıdığı söylenmiş ancak görselde yağmura dair görsel gözlemlenmemiştir.

Hz. Peygamber'in fizikî varlığı resmedilmemiştir.

- **Peygamber Efendimiz**

Hz. Peygamber'in hayatını konu alan kitabın kapağı, Hz. Peygamber'in hicret sonrası Medineliler tarafından karşılanması şeklinde resmedilerek tasarlanmıştır.

Kitabın sayfalarındaki resimler, metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir. Karakterlerin kıyafet çizimleri, hikâyenin anlatıldığı döneme uygun olarak resmedilmiştir. Hikâyenin geçtiği mekânlar da döneme uygun resmedilmiştir. Metindeki karakterlerin duygu durumu, resmedilen karakterin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri gerçekçi olup, okul öncesi çocuğuna hitap etmektedir.

Hz. Peygamber'in varlığı, karakterlerin yüz ifadeleri ile hissettirilmeye çalışılmıştır.

- **Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)**

Hz. Peygamber'in hayatını konu alan kitabın kapağında Müslümanlar ve Müslümanların kutsalı olan Kâbe resmedilmiş, aynı zamanda parıltı kullanılarak Hz. Peygamber'in varlığı hissettirilmeye çalışılmıştır.

Kitabın sayfalarındaki resimler, metinler ile uyumlu olup metni pekiştirmektedir. Karakterlerin kıyafet çizimleri hikâyenin anlatıldığı döneme uygun olarak resmedilmiştir. Hikâyenin geçtiği mekânlar da döneme uygun resmedilmiştir. Metindeki karakterlerin

duygu durumu, resmedilen karakterin yüz ifadeleri ile örtüşmektedir. Resimlerin renklendirmeleri gerçekçi ve okul öncesi çocuğuna hitap etmektedir.

Hz. Peygamber'in fiziki varlığı kitapta parıltı olarak resmedilmiştir.

- **Benim Peygamberim**

Hz. Peygamber'in hayatını konu alan kitabın kapağında Müslümanların kutsal olan Kâbe'nin resmi kullanılmıştır. Kitabın kapağında sadece Kâbe resminin bulunması ve renklendirmenin siyah olması, okul öncesi dönem çocuğuna yönelik yapılması gereken kitap kapağı tasarımı açısından dikkat çekici bulunmamıştır.

Resimlerin, metin içeriğini ifade etmekte yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Resimler karakalemle, karakterler ve mekânlar ise genel hatlarıyla detaya yer verilmeden çizilmiştir. Renklendirme çok sade olup, okul öncesi dönem çocuğunun dikkatini çekmeyecek şekilde yapılmıştır.

Hz. Peygamber'in fiziki varlığı resmedilmemiştir.

İncelenen kitapların genelinde resimleme konusunda bir sorun olmadığı yorumu yapılmıştır. Ancak "Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları" ve "Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum" kitaplarında resim konusunda sıkıntılar bulunmuş olup yukarıda zikredilmiştir. "Benim Peygamberim" adlı kitapta ise resimlemeye gereken özen gösterilmediği yorumu yapılmıştır.

Hz. Peygamber'in fiziki varlığı ya karakterlerin yüz ifadeleriyle ya da parıltı, gül gibi sembollerle ifade edilmiştir. On beş kitapta Hz. Peygamber'in fiziki varlığı hissettirilmeye çalışılmamıştır. Yirmi iki hikâye kitabının resimlerinde ise Hz. Peygamber'in varlığı resmedilirken aşırıya kaçılmamış, Peygamberin Çocuk Arkadaşları serisindeki parıltı ve gül sembolleri abartılı olduğu yorumu yapılmıştır.

1.7. Kitaplarda Yaş Gruplarının Belirtilmesi

Hikâye kitaplarının içeriğinin belirlenmesinde diğer bir husus ise yaş kriterinin ortaya konmasıdır. Yaş aralığı belirtilen kitapların, çocuklar, aile fertleri ya da eğitimciler tarafından seçilmesi doğru olur. Aksi hâlde dinleyici ya da okurun seviyesine uygun,

doğru ve gerekli mesaj iletmede kitaplar amacına ulaşmaz. Bu durum ise oluşturulmak istenilen Hz. Peygamber tasavvurunu olumsuz yönde etkileyecektir.¹⁵⁸

İncelenen hikâye kitaplarında hangi yaş gruplarına yönelik yazıldığının belirtilip belirtilmemesi aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Kitaplarda Yaş Gruplarının Belirtilmesi

	KİTAP ADI	YAŞ ARALIĞININ BELİRTİLMESİ
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	Var
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	Var
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	Var
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	Var
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	Var
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	Var
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	Var
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	Var
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	Yok
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	Yok
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	Yok
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	Yok
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	Yok
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	Yok
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	Yok
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	Yok
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	Yok
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	Yok
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	Var
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	Var
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	Var
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	Var
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	Var
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	Var
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	Var
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	Var

¹⁵⁸ Şengül, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", s. 211.

27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	Var
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	Var
29.	Gerçek Olsa Rüyalar	Yok
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	Yok
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	Yok
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	Yok
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	Yok
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	Var
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	Var
36.	Peygamber Efendimiz	Var
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	Var
38.	Benim Peygamberim	Yok

İncelenen kitapların yirmi iki tanesinde yaş grubunun belirtildiği tespit edilmiştir. Çocukluk döneminin gelişim evrelerine, her evrenin kendine has özellikleri olduğuna ve bu evrelerin Hz. Peygamber tasavvuruna etki edeceğine değinmiştik. Bu sebeple, hikâye kitaplarında yaş gruplarının belirtilmesi ve bunun sonucunda çocuğun yaşına uygun kitap seçimi yapılması, Hz. Peygamber tasavvurunun istenilen şekilde oluşmasına katkı sağlar.

2. KİTAPLARIN İÇERİKSEL İNCELENMESİ

Bişimsel olarak bir eser ne kadar kusursuz olursa olsun içerik olarak noksan veya başarısız ise çocuklara tesir etmesi beklenemez.¹⁵⁹ Çocuğa dair kaleme alınan eserler dil ve anlatım, tema, konu, kahramanlar bağlamında bütünlük oluşturur.¹⁶⁰ İçerik olarak incelenecek olan Hz. Peygamber'i konu alan hikâye kitapları sırasıyla dil, üslup, tema, konu-kurgu ve kahramanlar açısından incelenecektir. Etkinlik içeren hikâye kitapları okul öncesi çocuklarını eğlendirirken aktarılmak istenilen bilgiyi de daha kalıcı hâle getirmektedir.¹⁶¹ Bu yüzden incelenecek olan kitaplar, okul öncesi dönem çocuğuna uygunluk açısından kurgu, karakter başlığı altında etkinlik barındırması bakımından incelemeye tâbi tutulacaktır.

¹⁵⁹ Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 370.

¹⁶⁰ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 40.

¹⁶¹ Sevan Usak, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", 2013, s. 187.

Hikâye kitaplarında Hz. Peygamber ile ilgili aktarılan bilgilerin doğru ve kullanılan kaynakların güvenilir olması gerekmektedir. Hz. Peygamber’i konu alan kitaplarda kaynakçaya yer verilmesi müphemliği ortadan kaldıracığı için nitelikli eserlerin oluşmasına imkân sağlayacaktır.¹⁶² Bu sebeple araştırmamızda incelenecek olan kitaplar kaynakça barındırıp barındırmaması açısından ele alınacaktır. Son olarak hikâye kitaplarında, Hz. Peygamber’in hangi özellikleri ile nasıl bir tasavvur oluşturulduğu ve okul öncesi dönem çocuğunun zihninde peygamber hakkında beliren sorulara¹⁶³ kitapların cevap verip vermemesi açısından incelenmesi yapılacaktır.

2.1. Dil ve Üslup

Çocuklar doğdukları toplumun dilini yavaş yavaş öğrendikleri gibi, mensubu olacakları dinin inceliklerini de zaman içerisinde kelimeler aracılığıyla öğrenirler. Bununla birlikte çevrelerinden algıladıklarıyla kendi ruhi yapılarını da şekillendirirler.¹⁶⁴ Çocukta meydana gelen dilsel gelişim çocuk edebiyatında dikkat edilmesi gereken bir unsurdur. Dinî çocuk yayıncılığı yapanların da bu hususa dikkat edip, çocuk gerçeğini kavrayarak hareket etmeleri gerekmektedir.¹⁶⁵

Dil ve üslubun nitelikli olmaması hâlinde hikâyeler çocuğa “sıkıcı” gelecek ve anlatılmak istenilen aktarılamayacaktır. Okul öncesi dönemde Hz. Peygamber’i konu alan hikâye kitaplarının üslûbu net olmalı ve gerçekleri ifade etmelidir.¹⁶⁶ Hikâyelerde kullanılan dil çocuk seviyesine uygun olmalıdır.¹⁶⁷

Kitaplarda kullanılan dilin çocuksu oluşu, kitabın muhatabı olan çocuklar tarafından itici bulunmaktadır. Bu durumu ortadan kaldırıp metni çocuk dilini kullanarak yazmak önem arz eder. Çocuklar öğüt ve nasihatten hoşlanmazlar, hikâye kitaplarında bu tavırdan kaçınmak gerekir.¹⁶⁸ Okul öncesi dönem hikâye kitapları çok kelimeli olmamalıdır.

¹⁶² Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye”, s. 249; Apak, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, s. 176.

¹⁶³ Cemil Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 3. İstanbul: Dem Yayınları, 2021, s. 192.

¹⁶⁴ Kerim Yavuz, *Çocuk ve Din*, Çocuk Vakfı Yayınları, t.y., ss. 186-87.

¹⁶⁵ Konar Özkan, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, ss. 247-48.

¹⁶⁶ Özkan Öze, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, Meridyen Kitaplığı, t.y., s. 276.

¹⁶⁷ Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye”, s. 252.

¹⁶⁸ Sevan Usak, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, 2013, s. 190.

Ebeveynler ya da eğitimciler tarafından çocuğa okunacak olan kitapta genel bilgiler verilmeli, dil basit ve yalın olmalıdır.¹⁶⁹

Kitaplarda Hz. Peygamber ile ilgili dinî kavramların bulunması, çocukların zihinlerinde yer etmeleri açısından önem arz eder. Ancak bu kavramlar bazı çocuklar için anlamlı olabildiği gibi bazıları için anlamsız olabilir. Hikâye kitabı yazılırken çocukların kavramlarla ilk defa karşılaştığını düşünerek kaleme alınması gerekmektedir.¹⁷⁰

İncelenen hikâye kitapları Murat Tuncer'in yüksek lisans tezinde hazırlamış olduğu "Okul Öncesi Resimli Çocuk Kitaplarının Değerlendirilmesi Ölçeği"¹⁷¹ dil ve üslup maddeleri bağlamında incelemeye alınmıştır. Bununla beraber dinî içerikli kavramların anlamlarına yer verilip verilmediği de araştırılmış, sonuçlar aşağıda verilmiştir.

• Küçük Sahabiler Serisi

Serinin tüm kitapları incelendiğinde anlamlı ve kurallı cümleler kullanıldığı gözlemlenmiştir. Kitapların bazı yerlerinde cümlelere "ve" ve "çünkü" ile başlanmış, uygun olmayan yerlere üç nokta ve ünlem konulmuştur. Bazı yerlerde ise noktalama işareti eksikliği gözlemlenmiştir. Kitapta yer alan "Aleykümselam" ifadesi ayrı yazılmıştır. Ancak TDK'ye göre bitişik yazılması gerekmektedir. Kitaplarda okul öncesi dönem çocuğuna uygun yalın ve sade bir dil kullanılmıştır. Eserlerde geçen önemli sözler ya da Hz. Peygamber'in hadisleri farklı yazı tipleri ile vurgulanmamış fakat tırnak içerisinde gösterilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi yapılmamıştır. Devrik cümleler kullanılmamış, argo sözcüklere yer verilmemiştir.

Serinin ana başlığında da geçen "Sahabi" kavramı serinin tüm kitaplarında geçmektedir. Ancak bu kavram serinin sadece altıncı kitabında açıklanmıştır. Tüm kitaplarda geçen "Peygamber" kavramı açıklanmamıştır. Aynı zamanda serinin dördüncü kitabında geçen "Cennet" kavramı da açıklanmamıştır.

¹⁶⁹ Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, ss. 368-70.

¹⁷⁰ Sevan Usak, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", 2013, s. 190.

¹⁷¹ Tuncer, *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kullanılan Resimli Hikâye Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi*.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları**

Serinin tüm kitaplarında anlamlı ve kurallı cümleler kurulmakla birlikte bazı yerlerde yazım yanlışları ve bağlaç kullanımda yanlışlıklar bulunmaktadır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi yapılmıştır. Kitaplarda kullanılan dilin, çoğu yerde abartılı olduğu gözlemlenmiştir. Örnek olarak serinin beşinci kitabındaki “Çünkü ahirette kız çocukları onları cehennemden koruyan bir perde olurlar.” cümlesi okul öncesi dönem çocuğunun kavrayabileceği düzeyde değildir. Bazı yerlerde bilgiler detaylı anlatılmış olup okul öncesi dönem çocuğunun aklını karıştırabilecek tarzdadır. Örneğin; serinin üçüncü kitabında anlatılan köle kavramı detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Deyimlere ve mecaz anlamlara kitapta sık sık yer verilmiştir. Kitaplarda mış’lı geçmiş zaman kullanılmış fakat ara ara okura hitap eden cümlelerle akış bozulmuştur. Hz. Peygamber’in sözleri aynen ve konuşma metni içerisinde aktarılmıştır. On kitaptan oluşan seride okul öncesi çocuğunun anlamını bilmeyeceği ve açıklamasının da verilmediği birden çok kavram bulunmaktadır. Örneğin; meşid, hicret, secde, binek, elçi, İslam, sûre, ayet, kâfile, resul, yetim, kutlu ocak vb.

- **Hadislerle Öğreniyorum Serisi**

Serinin tüm kitaplarında anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Serinin tüm kitaplarında yazım kurallarına uyulmuştur. Kitaplarda kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitaplarda vurgulanmak istenilen cümleler ve Hz. Peygamber’in hadisleri farklı renk ve kalın punto ile belirtilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmıştır. Serinin tüm kitaplarında yazım yanlışları bulunmamaktadır. Argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta geçen “hadis, güreş, sallallahu aleyhi ve sellem” kavramları ayrı ayrı her kitapta açıklanmıştır. “Müslüman, şükür, abdest” gibi kavramlar açıklanmamıştır.

- **Gerçek Olsa Rüyalar**

Hikâye kitabında anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Kitabın her sayfasında mevcut olan metinlerin İngilizce anlamlarına yer verilmiştir. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Kitaplarda kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitapta kullanılan önemli cümleler farklı yazı tipi ile

belirtilmemiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Kitapta yazım yanlış olmayıp argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta geçen “gütmek” fiilinin anlamı açıklanmamıştır.

- **Bu Deve Neden Kızdı?**

Hikâye kitabında anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Kitabın her sayfasında mevcut olan metinlerin İngilizce anlamlarına yer verilmiştir. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Kitaplarda kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitapta kullanılan önemli kelimeler, cümleler ve Hz. Peygamber’in hadisi farklı yazı tipi ile belirtilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Kitapta yazım yanlış olmayıp argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta kullanılan “kervan, Peygamber ve hörgüç” kelimelerinin anlamları açıklanmamıştır. Kitapta geçen “çöl” kelimesinin anlamı açıklanmıştır.

- **Dünyanın En Güzel Kalbi**

Hikâye kitabında anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Kitabın her sayfasında mevcut olan metinlerin İngilizce anlamlarına yer verilmiştir. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Kitaplarda kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitapta kullanılan önemli cümleler farklı yazı tipi ile belirtilmemiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Kitapta yazım yanlış olmayıp argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta kullanılan “Peygamber, cennet, Kur’an-ı Kerim, Kâbe, sadık, hicret, ezan” gibi kavramların anlamı açıklanmamıştır.

- **Benim Peygamber’im Hayvanları Çok Severdi, Benim Peygamber’im Doğayı Çok Severdi**

İki hikâye kitabında da anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Kitaplarda kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitapta kullanılan önemli cümleler, hayvan isimleri ve Hz. Peygamber’in konuşmaları farklı renkte belirtilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Kitapta argo kelimelere yer verilmemiştir. Bazı kelimeler çocuklara yönelik kaleme alınmıştır. Örneğin; bebek köpekçik, heeeepsi vb.

Kitapta geçen “Peygamber, tefekkür, tasarruf” kavramları açıklanmamıştır.

- **Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum**

Hikâye kitabında da anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur ancak, birkaç yerde cümlelere bağlaç ile başlanmıştır. Kitapta kullanılan üslup çoğu yerde okul öncesi döneme uygun bulunmamıştır. Olumsuz örnekleme yer verilmiştir. Kitapta kullanılan konuşma metinleri ve ana karakterin iç muhakemesi koyu renkle belirtilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Kitapta argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta “Rab, sonsuz, Cennet Sarayı, ibadet, nimet” gibi kavramlar açıklanmamıştır. Kitapta verilen şiirin içinde de okul öncesi dönem çocuğunun anlayamayacağı birçok kavram mevcuttur. Örneğin; kadir, vazife, din, vicdan, kanun, Kur’an. Aynı zamanda kitapta “Peygamber, elçi” kavramları açıklanmıştır. Elçi kavramı açıklanırken diğer peygamberlere atıfta bulunulmuştur.

- **İlk Öğretmenim Peygamberim**

Kitapta anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Yazım kurallarına uyulmuştur. Kitapta kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Eserde kullanılan önemli cümleler farklı renkte belirtilmiştir. Hz. Peygamber’e ait olan cümleler tırnak içerisinde belirtilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitaplarda kullanılan kavramların çoğu kitabın sonundaki sözlükte açıklanarak verilmiştir. Aynı zamanda kitabın çoğu başlığı altında geçen “sünnet” kelimesi hikâye içinde açıklanmıştır. “Bismillahirrahmanirrahim, elhamdülillah âla külli hâl” gibi Arapça ifadelerin anlamları açıklanmıştır.

- **Peygamber Efendimiz**

Kitapta anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Kitapta kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitapta kullanılan önemli kelimeler, cümleler büyük harfle veya koyu renkle belirtilmiştir. Hz. Peygamber’e ait olan cümleler konuşma çizgisi ile

belirtilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmıştır. Kitapta argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta geçen “Kâbe, mabet, İslam, hendek, tüccar, emin, tapmak, sahabi, elçi, Cebrail, hicret” gibi kavramlar, metin içinde verildikten sonra anlamları açıklanmıştır. “Hendek” kelimesinin açıklanması özellikle resim ile pekiştirilmiştir. “Öksüz ve yetim” kavramlarının anlamları açıkça verilmemiş ancak metnin içeriğinden çıkarım yapılabileceği yorumu yapılmıştır. “Ayet” kavramının anlamı direkt ayet verilerek açıklanmış olup kelime anlamına yer verilmemiştir. “Peygamber, ibadet, mescit, kervan, mucize, cennet, melek, namaz, iman, muhacir, ilah, hac, kabir, defnetmek” gibi kavramların açıklanmasına yer verilmemiştir. Kitapta “put” kavramı yerine “heykel” kavramı tercih edilmiştir. Kanaatimizce bu tercihin sebebi okul öncesi çocuğunun zihninde daha kolay anlaşılmasını sağlamaktır. Kitapta kavram hâricinde kişilerin adı zikredildikten sonra kim oldukları açıklanmıştır. Örneğin, “Yemen ülkesinin Ebrehe adında bir valisi vardı.”

- **Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)**

Eserde anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Ancak “Selamünaleyküm” ifadesi ayrı yazılmıştır. Kullanılan üslup abartıdan uzak, dili yalın ve masalsidir. Hz. Peygamber’in hayatının masalsi bir dille anlatılması okul öncesi dönem çocuğu için dikkat çekici bulunmuştur. Kullanılan önemli kelimeler, cümleler koyu renkle belirtilmiş ve büyük puntuyla yazılmıştır. Hz. Peygamber’e ait olan cümleler ise tırnak içerisinde, koyu renk ve büyük puntuyla verilmiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Argo kelimelere yer verilmemiştir.

Kitapta geçen “muhacir, güzel huylu, bereket, hac yapmak, panayır, Mekke, güvercin, deve, hörgüç, Medine, hicret, ensar, emin” kavramlar, kitabın başında bulunan ve okunmadan yapılması istenilen etkinlikte açıklanmıştır. “Hendek” kavramı metin içerisinde açıklanmıştır. “Kur’an” kavramı geçtiği ilk yerde açıklanmayıp birkaç sayfa sonra geçen yerde metin içerisinde açıklanmıştır. “Peygamber, Kâbe, sütanne, tüccar, Müslüman, müezzin, kul, elçi, İslam, Resul, din, mescit, Cuma namazı, kâinat, yetim, avlu, iman, ayet, ümmet, ezan, imam, put, Kureyşliler, Allahümme salli ala seyyidina Muhammed” kavramları açıklanmamıştır. Aynı zamanda metninde isimleri geçen kişiler

hakkında da bilgi verilmiştir. Örneğin; Kâbe'nin reisi, Hz. Muhammed'in dedesi Abdumuttalip'in ta kendisiydi!

• Benim Peygamberim

Anlamlı ve kurallı cümleler kullanılmıştır. Kitabın bir sayfasında konuşma çizgisi bazı sayfalarda ise virgül eksikliği tespit edilmiş, bunların hâricinde noktalama işareti eksikliği gözlemlenmemiştir. Kitapta yazım kurallarına uyulmuştur. Kullanılan üslup abartıdan uzak ve dili yalındır. Kitapta kullanılan önemli cümleler farklı yazı tipi ile belirtilmemiştir. Satır sonlarında sözcük bölmesi kullanılmamıştır. Yazım yanlış olmayıp argo kelimelere yer verilmemiştir.

Eserde geçen “Mekke, ümmet, Kâbe, sütanne, emin, besmele, tâhire, Cebrâil, siddik, ezan, ensar, muhacir, Mescid-i Nebevî, erdemliler topluluğu” gibi kavramlar metin içerisinde açıklanmıştır. “Öksüz ve yetim” kavramlarının anlamları net olmamakla birlikte metnin içeriğinden çıkarım yapılabileceği yorumu yapılmıştır. “Peygamber, ibadet, miğfer, rahmet, âlem, melek, İslam, ilâh, din, siyer, Müslüman, Elhamdülillah, boykot, hac” kavramların anlamlarına kitapta yer verilmemiştir.

İncelenen kitapların bazılarında noktalama hataları ve yazım yanlışlarının olduğu gözlemlenmiştir. Genel olarak sade, akıcı ve çocuğa göre bir üslup tercih edildiği kanısına varılmıştır. “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisinde akışı bozan birçok cümle ve okul öncesi çocuklarının kavramada zorlanacağı cümleler tespit edilmiştir. İncelenen kitapların genelinde yabancı kavramlara yer verilmiştir. Bazı kavramlar metin içerisinde açıklanmaya çalışılsa da açıklanmayan kavramların sayısı oldukça fazladır. Kitaplarda kavramların açıklanması ve ya açıklanmaması gibi ikilemlere düştüğü gözlemlenmiştir. Bu durum ise kitabı hazırlayanların kavramları açıklama noktasında titiz davranmadıklarını göstermektedir.

Hikâye kitaplarında geçen yabancı kavramların okul öncesi dönem çocuğunu tarafından duyulması, bu kavramlara aşinalık kazanması ve öğrenmesi adına önem arz eder.¹⁷² Okul öncesi dönem çocuğuna okuyucu tarafından kitapta geçen kavramların o esnada

¹⁷² İsmail Sağlam, *İslam ve Batı Eğitimde Okul Öncesi Eğitimi*, 3. bs., Bursa: Emin Yayınları, 2019, s. 44; Ömer Özyılmaz, *Erzurumlu İbrahim Hakkı'ya Göre Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi, 1990, s. 92.

açıklanması ve bu kavramların yazar tarafından eserde verilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde yanlış bilgi aktarımı olabilir.

2.2. Tema

Eserde bulunan ana fikir çevresinde gelişen görüş ve düşüncelere tema denir. Çocuk için kaleme alınan eserlerde bir mesaj ve bir temanın olması önem arz eder. Eserde iletilmek istenilen mesajlar, belli tutum ve davranışlar hedefe alınarak oluşturulmalıdır. Okul öncesi dönem için hazırlanan kitaplarda tema tek, anlaşılır, basit ve yalın olmalıdır.¹⁷³ Temalar açık ve belirgin olmalı çocuğun ruh hâline ve duygularına hitap etmelidir.¹⁷⁴ İncelenen kitapların temaları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 8: Kitap Temaları

	KİTAP ADI	TEMA
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	Sır Tutmanın Önemi
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	Hz. Peygamber'in Güzel Kokması
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	Hz. Peygamber'in Çocuk Sevgisi
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	Hz. Peygamber'in Çocuk Sevgisi ve Hayvan Sevgisi
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	Başkasına ait olan bir mala zarar vermemek
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	Sorumluluk Sahibi Olmak
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	Yardımseverlik
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	Yardımseverlik ve Arkadaşlık
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	Aile Sevgisi
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	Hz. Peygamber Sevgisi, Sır Tutmanın Önemi, Sorumluluk Sahibi Olma, İbadet
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	Hz. Peygamber Sevgisi
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	Hz. Peygamber'in Çocuk Sevgisi
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	Paylaşmak, Kız Çocuk Sevgisi, Adil Olmak
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	Hz. Peygamber'in Çocuk Sevgisi ve Hayvan Sevgisi

¹⁷³ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 40.

¹⁷⁴ Ramazan Nas, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 3. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2014, s. 63.

15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kâtip Zeyd bin Sabit	Okuma-Yazmanın Önemi
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	Başkasına ait olan bir mala zarar vermemek
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	Paylaşmanın Önemi, Yardımseverlik, Çocuklara Güzel Davranma
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	Özlem, Hz. Peygamber Sevgisi
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	Güzel Söz Söylemek
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	Doğruluk
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	Yardımlaşma
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	Paylaşmanın Önemi
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	Temizliğin Önemi
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	Sabretmek
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	Güler Yüzlü Olmak
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	Hastaları Ziyaret Etmek
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	Hediyeleşmek
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	Öfkeyi Kontrol Etmek
29.	Gerçek Olsa Rüyalarda	Hz. Peygamber Sevgisi, Güler Yüzlü Olmak, Güzel Konuşmak, Hz. Peygamber'in Güzel Kokması, Hayvan Sevgisi, Doğa Sevgisi, Hastaları Ziyaret Etmek, Paylaşmak, Çalışmanın Önemi, Güvenilir Olmak, Çocuk Sevgisi
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	Sevgi
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	Hayvan Sevgisi
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	Doğa Sevgisi
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	Hayvan Sevgisi
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	Doğa Sevgisi, Hayvan Sevgisi, Hz. Peygamber Sevgisi
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	Temizlik Adabı, Teşekkür Etmek, İsraf Etmemek, Şükretmek, Sorumluluk Sahibi Olmak, Güzel Kokmak, Yapılan İş Güzel Yapmak, Yüksek Sesle Konuşmamak, Güzel Giyinmek
36.	Peygamber Efendimiz	Hz. Peygamber'in Hayatı

37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	Hiz. Peygamber'in Hayatı
38.	Benim Peygamberim	Hiz. Peygamber'in Hayatı

İncelenen kitapların yirmi dokuz tanesinde tek tema bulunmaktadır. Verileri yukarıdaki tabloda mevcuttur. Geri kalan dokuz kitapta ise birden fazla temaya yer verilmiştir. Okul öncesi hikâye kitaplarında birden çok temanın kullanılması verilmek istenilen mesajın etkisini azaltabilir. Kullanılan temalar Hiz. Peygamber'in söz, fiil ve davranışlarından hareketle oluşturulmuş olduğu gözlemlenmiştir.

2.3. Konu-Kurgu

Kitabı meydana getiren fiil, olay ya da düşünceye konu denir.¹⁷⁵ Okul öncesi hikâye kitaplarında arkadaşlık, doğa, hayvan sevgisi gibi konulara yer verilmelidir. Okul öncesi dönem somut olan ile soyut olanı ayırt edemeyeceğinden kitaplar çocukların algı seviyelerine göre kaleme alınmalıdır. Tema ile konu birbirine bağlantılı bir şekilde işlenmelidir. Konular çocukların hayal dünyasına hitap etmeli ona bir renk ve kişilik kazandıran cinsten olmalıdır. Kitabın konusu evrensel özellikleri barındırmalı, yaşadığı toplumun gelenek göreneklerine ve ahlaki kurallarına riayet etmelidir.¹⁷⁶

Konu çok iyi kurgulanmalıdır. İyi kurgulanmamış bir hikâye kitabı çocuğun dikkatini çekmeyeceğinden aktarılmak istenilen bilgi ve mesaj alıcıya ulaşmayacaktır. Okul öncesi dönem çocuğunun merakını tetikleyici bir kurgu tercih edilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde merak uyandırmayan kitaplar, çocuğun sıkılmasına sebebiyet verir. Kaleme alınan hikâyeler mutlu sonla bitmeli, üzücü ve korkutucu olaylar ölçülü ve abartıya kaçmadan ele alınmalıdır.¹⁷⁷ İyilik, acıma, yardımlaşma gibi ahlaki değerleri çocuk, hikâye kitaplarından öğrenmeli, kitaplar bu şekilde kurgulanmalıdır.¹⁷⁸ Usak, "Siyerin Çocuk Dilinde İnşası" adlı konuşmasında kurgunun günümüzü konu alarak gerçekleştirilmesinin Hiz. Peygamber'i rehber edinme yolunda önemli bir unsur olduğunu zikretmektedir.¹⁷⁹

¹⁷⁵ "Türkçe Sözlük", *Konu*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, c. 1.

¹⁷⁶ Nas, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 2014, s. 63; Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 371.

¹⁷⁷ Nas, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 2014, s. 63.

¹⁷⁸ Oğuzkan, *Çocuk Edebiyatı*, s. 54.

¹⁷⁹ Sevede Sevan Usak, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", *Siyerin Çocuk Dilinde İnşası*, İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. 190.

Zira salt bilgiye dayanarak aktarılan yazılar çocukların dünyalarında yer etmemekte ve heyecanlarını cezbetmemektedir.

İncelenen kitapların konusu ve kurgusu aşağıda verilmiştir. Okul öncesi hikâye kitaplarının etkinlikler ile kurgulanıp pekiştirilmesi yine bu başlık altında ayrı bir tabloda incelenecektir. Etkinliklere yer verilen kitaplarda etkinliğin nasıl sunulduğu da araştırılacaktır.

- **Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı**

Kitap küçük sahabilere biri olan Enes'i konu edinmektedir. Hz. Peygamber tarafından Enes'e verilen sırrın, onun tarafından korunup annesine bile söylenmediğini konu edinmektedir.

Serinin birinci kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar vardır. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı olduğu için günümüzden örneklere rastlanmamıştır. Hikâyede anlatılmak istenilen sır saklamanın önemidir ancak kitap sadece Hz. Peygamber'in sırrının saklanması gerektiğini vurgulamıştır. Kitapta geçen: "Enes annesinden hiçbir şeyi saklamazdı. Ama Peygamberimizin sırrını söylemedi. Çünkü bu Peygamberimizin sırrıydı! Başka birisinin değil..."¹⁸⁰ Bu cümlelerden sonra çocuğun aklında sadece Hz. Peygamber'in sırrının saklanması gerektiği anlaşılmaktadır. Çocuğun gündelik hayatında Hz. Peygamber'in yerine koyacağı birisi olmadığından, kitapta aktarılmak istenilen "sır saklama" mesajı alıcıya ulaşamamaktadır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

- **Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku**

Küçük sahabilere biri olan Cabir arkadaşları ile sokakta oynar. O esnada Hz. Peygamber'in gelmesiyle etrafa güzel bir koku yayılır. Kokunun nereden geldiğini merak eden Cabir, hikâyenin sonunda Hz. Peygamber'den geldiğini anlar ve Hz. Peygamber'e karşı olan hayranlığı artar.

Serinin ikinci kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar vardır. Örneğin; "Cabir

¹⁸⁰ Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-1 Enes'in Bir Sırrı*, 28. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021, s. 7.

şaşırdı ve etrafına bakındı. Bu güzel koku acaba nereden geliyordu?” Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır ve: “Cabir bu kokuyu hayatı boyunca hiç unutmadı. Ve ne zaman bir gül koklarsa Peygamberimizi hatırladı.”¹⁸¹ Cümlesi Hz. Peygamber hakkında tasavvur oluşturmaya katkı sağlamaktadır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

• **Küçük Sahabeler-3 Zeyd’in Uyku Duası**

Küçük sahabilere biri olan Zeyd geceleri uyuyamamaktadır. Zeyd, bu derdini Hz. Peygamber’e anlatır. Hz. Peygamber ona geceleri yatmadan önce bir dua etmesini söyler. Bunun sonucunda Hz. Peygamber’in söylediği duayı eden Zeyd, geceleri uykuya dalmakta zorluk çekmez.

Serinin üçüncü kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Zeyd’in uyku problemi çekmesi merak unsuru olabilir ancak meraklarını giderici bir cevaba rastlanmamıştır. Kitapta yer verilen Hz. Peygamber’in duası, uyku problemi çeken okurlara bir çözüm yolu sunabilir. Ancak duayı okuduktan sonra okuyucu etkisini göremezse çocuk umutsuzluğa düşebilir. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

• **Küçük Sahabeler-4 Umeyr’in Yavru Kuşu**

Küçük sahabilere biri olan Umeyr’in yavru bir kuşu vardır. Çok sevdiği yavru kuşu ölen Umeyr’in üzgün olduğunu gören Hz. Peygamber Umeyr’i teselli eder. Hz. Peygamber’in tesellisi ile Umeyr’in üzüntüsü azalır ve yüzü gülmeye başlar.

Serinin dördüncü kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar vardır. Örneğin; “Şu işe bakın!”¹⁸² Kitap okunduktan sonra okul öncesi dönem çocuğu hayvanların öldüğünde cennete gittiğini düşünüp teselli bulabilir. Örneğin; “Hem zaten Umeyr’in yavru kuşu Cennete uçacaktır.”¹⁸³ Üzücü olay olarak Umeyr’in kuşunun ölmesi söylenebilir. Korkutucu olaya rastlanmamıştır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

¹⁸¹ Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-2 Güzel Bir Koku*, 27. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021, s. 10.

¹⁸² Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-4 Umeyr’in Yavru Kuşu*, 26. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021, s. 4.

¹⁸³ a.g.e., s. 10.

- **Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk**

Küçük bir sahabi bir gün ağaca taş atar. Bunu gören bahçe sahibi kızarak çocuğu Hz. Peygamber'e götürür. Hz. Peygamber çocuğu dinleyerek nedenini sorar. Çocuk ise acıktığını söyler. Ardından Hz. Peygamber ona ağaca taş atmak yerine yere düşen hurmaları yemesini söyler ve ona dualar eder. Çocuk ise yaptığından pişman olmuştur.

Serinin beşinci kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar vardır. Örneğin; “Ama o hiç kızgın görünmüyordu. Acaba sonradan mı kızacaktı. Peki neden böyle gülümsüyordu?”¹⁸⁴ Ağaçlara taş atmamak gerektiği sonucuna varan çocuklar için güzel bir örnek teşkil etmektedir. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

- **Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi**

Küçük sahabilerden biri olan Enes'e bir gün Hz. Peygamber bir görev vermektedir. Ardından görevini unutan ve oyuna dalan Enes'in yanına gelen Hz. Peygamber, Enes'e tatlı bir dille görevini tekrar hatırlatır. Bunun sonucunda Enes görevini yerine getirir.

Serinin altıncı kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar vardır. Örneğin; “Bir ara, mis kokulu serin bir elin, ensesine dokunduğunu fark etti. Döndü baktı, bir de ne görsün?”¹⁸⁵ Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

- **Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para**

Hız. Peygamber elindeki on gümüş para ile pazara gider ve gömlek alır. Ardından gömleği beğenen fakir bir adama gömleği hediye eder. Tekrar kendine gömlek alan Hz. Peygamber, yolda karşılaştığı kızın üzgün olduğunu görerek nedenini sorar. Kız, parasını kaybettiğini ve eve geç kaldığı için üzgün olduğunu dile getirir. Bunun ardından Hz. Peygamber elinde kalan parayı kıza verir ve kızını evine götürür. Böylelikle artık kız mutlu olur ve ona kimse kızmaz.

¹⁸⁴ Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk*, 20. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021, s. 6.

¹⁸⁵ Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-6 Enes'in Görevi*, 20. bs., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021, s. 5.

Serinin yedinci kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar olmadığı gözlemlenmiştir. Günümüz çocuklarına cömertliğe teşvik vardır. Üzücü olay olarak kızın parasını kaybetmesi ve ailesine mahcup oluşu işlenmiştir. Korkutucu olay bulunmamaktadır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

- **Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu**

Ümmü Süleym anne, Hz. Peygamber'e hediye vermek ister. Ancak Hz. Peygamber'e verecek değerli bir hediye bulamaz. Oğlu Enes'i Hz. Peygamber'in yanına götürür. Enes okuma yazmayı bilen zeki bir çocuktur. Annesi yardım etmek üzere Enes'i Hz. Peygamber'in yanına verir. Hz. Peygamber'in yanında on yıl kalan Enes, çok mutlu zamanlar geçirir. Hz. Peygamber bu süreçte Enes'e daima iyi davranmıştır.

Serinin son kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Örneğin; "Ama Ümmü Süleym anne ona ne hediye verecekti?"¹⁸⁶ Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

Serinin tüm kitaplarında olay hakkında detaylı bilgi verilmekten kaçınılmıştır. Bu durum ise okul öncesi çocuğunun zihnini karıştırmamak ve konuyu kavramaları adına önemli bulunmuştur.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları-1 İki Çiçek Hasan ile Hüseyin**

Hz. Peygamber'in torunlarıyla olan ilişkisini konu alan kitapta birden çok olay aktarılmıştır. İlk olayda Hz. Peygamber torunlarının isteği ile Hasan ile Hüseyin'in evinde kalır. Gece olunca Hasan'ın su istemesi üzerine su ikram eden Hz. Peygamber, Hüseyin'in kalkmasıyla ona da su verir. İkinci olayda namaz kıldırın Hz. Peygamber'in secdede iken torunlarının sırtına binip secde süresini uzatmasını konu edinmiştir. Üçüncü olayda deve isteyen torunlarına parası olmadığını söyleyerek sırtına bindirdiğini konu edinmiştir. Son olayda ise ortadan kaybolan torunlarını dağda bir yılan ile karşı karşıya

¹⁸⁶ Özkan Öze, *Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu*, 20. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021, s. 3.

bulmuş ve endişelenmiştir. Torunlarını oradan uzaklaştırmış ve evine götürmüş olan Hz. Peygamber onlara öğüt vermiş ve kızmamıştır.

Serinin son kitabında kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Kitapta ana kahramanlarla ilgili birden çok olaylara yer verilmiştir. Ancak olaylar kendi içinde başlıklara ayrılmamıştır. Olaylar arasında birden geçiş yapılmıştır. Olaylar içinde de kopukluklar gözlemlenmiştir. Merak unsuru barındırmamaktadır. Günümüzden adalet, sabır, hatalarından ders çıkartıp büyüklerin sözünü dinleme hakkında örneklemeler yapılmıştır. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

• **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları-2 Kutlu Yolcu**

Enes bin Malik'in Hz. Peygamber ile alakalı hatıralarını konu edinen kitapta, Enes'in annesi Hz. Peygamber'e hediye vermek ister. Ancak Hz. Peygamber'e verecek değerli bir hediye bulamaz. Oğlu Enes'i Hz. Peygamber'in yanına götürür. Enes okuma yazmayı bilen zeki bir çocuktur. Annesi yardım etmek üzere Enes'i Hz. Peygamber'in yanına verir. Hz. Peygamber'in yanında on yıl kalan Enes, çok mutlu zamanlar geçirir. Hz. Peygamber bu süreçte Enes'e daima iyi davranmıştır. Kitapta geçen ikinci olayda Enes'e bir gün Hz. Peygamber bir görev vermektedir. Ardından görevini unutan ve oyun oynamaya dalan Enes'e Hz. Peygamber tatlı bir dille görevini tekrar hatırlatır. Bunun sonucunda Enes görevini yerine getirir. Diğer bir olay ise Hz. Peygamber tarafından Enes'e verilen sırrın Enes tarafından korunup annesine bile söylenilmemesini konu edinmektedir.

Enes bin Malik'in Hz. Peygamber ile alakalı hatıralarını konu edinen bu kitapta beş ayrı olay geçtiği gözlemlenmiştir. Ancak olaylar kendi içinde başlıklara ayrılmamıştır. Olaylar arasında birden geçiş yapılmıştır. Olaylar içinde de kopukluklar gözlemlenmiştir. Örneğin; "Peygamberimizin görünmesiyle çocuklar sevinç içinde şarkı söylemeye ve şiirler okumaya başlamışlar. Söyledikleri şarkıların sözleri öyle güzelmiş ki biz de bugün söylüyoruz." "Bizde bugün söylüyoruz."¹⁸⁷ ifadesi ile hikâyede aniden zaman geçişi olmuş bu durum ise kurguda kopukluk meydana getirmiştir. Merak unsuru gözlemlenmemiştir. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Hikâye mutlu son ile bitmektedir.

¹⁸⁷ Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes*, 2016, s. 6.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları-3 Küçük Köle**

Kitap, köle pazarında satılan ve ailesinden ayrı kalan Zeyd bin Harise'nin Hz. Hatice'nin kardeşi tarafından alınmasını konu edinmiştir. Kitap ana kahraman hakkında iki olaydan bahsetmektedir. Hz. Peygamber'in ailesine dâhil olan Zeyd onların yanında mutlu bir yaşam sürmüştür. Zeyd'in ailesi onu merak etmiş ve yanına gelerek Hz. Peygamber'den Zeyd'i geri almak istemişlerdir. Zeyd'in tercihi Hz. Peygamber olmuştur. İlk iman edenlerden olan Zeyd, Hz. Peygamber'in Taif yolculuğunda ona eşlik etmiştir. Bu yolculukta Hz. Peygamber'i korumuştur.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmamaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Okul öncesi dönem çocuğunun günümüz ile bağlantı kurmakta zorluk çekeceği köle ticareti hakkında fazlaca bilgiye yer verilmiştir. Zeyd'in köle durumunda olması ağır işlenmiş ve bu bağlamda üzücü olaya yer verilmiştir. Korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları-4 Yetim Kız**

Hz. Peygamber bir bayram sabahı çocuklarla bayramlaşmak üzere sokağa çıkmıştır. Bayramlaşma esnasında köşede ağlayan yetim bir kızla karşılaşır. Onunla konuştuğundan sonra bu yetim kızını evlat edinmiştir. Bunun sonucunda kız, Hz. Peygamber'in ailesi tarafından hoş karşılanmış ve mutlu bir hayat sürmüştür.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Örneğin; yetime sahip çıkmak vb. Konu hakkında fazla bilgiye yer verilmiştir. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmıştır. Örneğin; “Fakat o da ne!”¹⁸⁸ Üzücü unsurlara yer verilmiştir. Korkutucu olaya rastlanmamıştır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

¹⁸⁸ *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016, s. 7.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları-5 Mutlu Kızlar**

Kitap Hz. Peygamber'in kız çocuklarına verdiği önemi konu edinmiştir. Kitap İslâmiyet'ten önce erkek çocuklarının kız çocuklarından üstün olması ile ilgili dört olayı konu edinmiştir. Beşinci olayda ise Hz. Aişe'nin elinde olan bir hurmayı iki kız çocuğuna pay etmesini anlatmıştır.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmiş olup olaylar arasında ani geçişler yapılmıştır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmıştır. Örneğin; “Acaba bu güzel yüzük kimin olacakmış?”¹⁸⁹ Kız çocuklarının erkek çocuklarından üstün tutulması konuları ile üzücü olaya yer verilmiştir. Hikâyenin içinde birden anlatılan zamandan çıkılıp okura seslenilmiştir. Örneğin; “Peygamberimizin dört güzel kızı varmış. Adlarını sayalım mı?”¹⁹⁰ Korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Hikâye mutlu son ile bitmiştir.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – 6 Zeyd'in Kuşu**

Kitap Ebu Umeyr'in yavru kuşunu konu edinmiştir. Çok sevdiği yavru kuşu ölen Umeyr'in üzgün olduğunu gören Hz. Peygamber Umeyr'i teselli eder. Hz. Peygamber'in tesellisi ile Umeyr'in üzüntüsü azalır ve yüzü gülmeye başlar.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmamıştır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü olay olarak Umeyr'in kuşunun ölmesi söylenebilir. Korkutucu olaya rastlanmamıştır. Hikâyenin sonu mutlu son ile bitmiştir.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – 7 Küçük Kâtip**

Zeyd bin Sabit okuma yazmayı esirlerden öğrenen zeki bir çocuktur. Zeyd, Hz. Peygamber'in kâtipliğini yapmaktadır. Bir gün hendek kazarken uyuyakalır. Amcalar

¹⁸⁹ Nehir Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016, s. 17.

¹⁹⁰ a.g.e., s. 4.

kazma küreğini saklayarak Zeyd'e şaka yaparlar. Hz. Peygamber bu iki amcaya yaptıkları şakadan dolayı uyarıda bulunur.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Fakat hikâyenin içinde birden anlatılan zamandan çıkılıp okura seslenilmiştir. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmıştır. Örneğin; “Zeyd artık durur mu!”¹⁹¹ Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Kitapta üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Kitap mutlu son ile bitmiştir.

• **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – 8 Nefis Hurmalar**

Rafi bir gün ağaca taş atar. Bunu gören bahçe sahibi kızarak çocuğu Hz. Peygamber'e götürür. Hz. Peygamber çocuğu dinleyerek nedenini sorar. Çocuk ise acıktığını söyler. Ardından Hz. Peygamber ona ağaca taş atmak yerine yer düşen hurmaları yemesini söyler ve ona dualar eder. Çocuk ise yaptığından pişman olmuştur.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmıştır. Örneğin; “Başını çevirip bakmış. O da ne! Çatık kaşlı bir amca kendisine doğru geliyormuş.”¹⁹² Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Kitapta üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Kitap mutlu son ile bitmiştir.

• **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – 9 Küçük Kızın Sevinci**

Hz. Peygamber elindeki on gümüş parası ile pazara gider ve gömlek alır. Ardından gömleği beğenen fakir bir adama gömleği hediye eder. Tekrar kendine gömlek alan Hz. Peygamber, yolda karşılaştığı kızın üzgün olduğunu görerek nedenini sorar. Kız parasını kaybettiği ve eve geç kaldığı için üzgün olduğunu dile getirir. Bunun ardından Hz. Peygamber elinde kalan parayı kıza verir ve kızını evine götürür. Böylelikle artık kız mutlu olur ve ona kimse kızmaz.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmamıştır. Hikâyede çocuk

¹⁹¹ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016, s. 14.

¹⁹² Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi*, 2016, s. 5.

okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Üzücü olay olarak kızın parasını kaybetmesi ve ailesine mahcup oluşu işlenmiştir. Korkutucu olaylar bulunmamaktadır. Geçmişte yaşanan bir olay anlatımı vardır. Hikâyenin sonu mutlu son ile bitmiştir.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları –10 Peygamberi Özleyen Çocuk**

Amr bin Seleme Hz. Peygamber’i daha önce hiç görmeden, çok seven bir çocuktur. Bir gün bir kabileyle Hz. Peygamber’in yanına gitmek ister ancak onu almazlar. Giden kafilenin dönmesiyle kableden Hz. Peygamber’in selamını alan çocuk, çok mutlu olmuş ve Kur’an’ı çok kısa bir sürede öğrenmiştir. Yeni bir kabileyle Hz. Peygamber’in yanına giden Amr bin Seleme Hz. Peygamber’i görünce çok mutlu olmuştur. Hz. Peygamber Amr bin Seleme’den Kur’an okumasını istemiştir. Çocuğun Kur’an okumasını çok beğenen Hz. Peygamber ona Kur’an okumaya devam etmesini tavsiye etmiştir.

Kitapta kurgu gerçek olay üzerinden tasarlanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Merak uyandıracak unsurlara rastlanmıştır. Örneğin; “Azmin elinden ne kurtulur!”¹⁹³ Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Kitapta üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Kitap mutlu son ile bitmiştir.

- **Hadislerle Öğreniyorum – Sevgimizi Paylaşıyoruz**

Hız. Peygamber’i çok seven Zeynep ve Tarık’ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hız. Peygamber gibi Allah’ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, “Biriniz kardeşini seviyorsa bunu kendisine söylesin.”¹⁹⁴ çıkmıştı. Bu hadis doğrultusunda Zeynep, başta ailesi olmak üzere çevresindeki insanlara onlara sevdiğini söylemişti. Kitabın sonunda iki kardeş aralarında Hız. Peygamber’i de çok sevdiklerini konuşarak ve Allah’a şükrederek uykuya dalmışlardı.

¹⁹³ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016, s. 9.

¹⁹⁴ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 7.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

• **Hadislerle Öğreniyorum – Doğruyu Söylüyoruz**

Hz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, "Doğruluk, iyiliğe götürür."¹⁹⁵ çıkmıştı. Bu hadisin çıkması üzerine Tarık kendi yaptığı bir hatayı ailesine dürüstlikle itiraf etmişti. Kendilerine her zaman dürüst olacaklarına dair söz vermişlerdi.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

• **Hadislerle Öğreniyorum – Yardıma Koşuyoruz**

Hz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. "Allah, yardım isteyenine yardımına koşulmasını sever."¹⁹⁶ Haftanın hadisi olarak çıkmıştı. Tarık ile Zeynep yaşlı bir amcanın poşet taşımaya ve köpeği kaybolan bir kızın köpeğini bulmasına yardım etmişlerdi. Kitabın sonunda anneleri ile birlikte yardımsever çocuklar kulübünü tekrar kurmaya karar vermektedirler.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına

¹⁹⁵ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 9.

¹⁹⁶ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 11.

olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Hadislerle Öğreniyorum – Paylaşmayı Biliyoruz**

Hiz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hiz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, "Veren el, alan elden üstündür."¹⁹⁷ çıkması üzerine Zeynep okuldaki bir arkadaşının eşyasını unutması sonucu onunla eşyasını paylaşmıştır. Aynı zamanda Zeynep ve Tarık okullarının düzenlediği kardeş okul kampanyasına kitap göndermiştir.

Yazar, Hiz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Hadislerle Öğreniyorum – Temizliği Önemsiyoruz**

Hiz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hiz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, "Allah temizdir, temizliği sever."¹⁹⁸ çıkmıştı. Tarık ve Zeynep atölyesi kirlenen dedelerine yardımda bulunarak atölyeyi birlikte temizlemişlerdi. Kitabın sonunda çocuklar temizliklerine daha çok dikkat etmeye başlamışlar ve bunun için onlara örnek olan Hiz. Peygamber'e teşekkür etmişlerdir.

Yazar, Hiz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına

¹⁹⁷ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 11.

¹⁹⁸ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 13.

olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Hadislerle Öğreniyorum – Sabretmeyi Öğreniyoruz**

Hz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, “Sevmediklerinize sabretmedikçe sevdiklerinize kavuşamazsınız.”¹⁹⁹ çıkmıştı.

İki kardeş daha önce babalarından evlerinin bahçesinde oynamak için bir oyun evi istemişlerdi. Oyun evini yapmaya başlayan babaları Zeynep ve Tarık'tan kendisine yardım etmelerini istemişti. Babalarına bir müddet yardım ettikten sonra sıkılmaya ve yorulmaya başlayan çocuklar işi bırakmayı düşündüklerinde, haftanın hadisini hatırlayarak Hz. Peygamber gibi sabırlı olmaları gerektiğini birbirlerine söylediler. Sabrın meyvesi olarak oyun evlerini babalarıyla beraber tamamlama mutluluğunu yaşadılar.

Yazar, çocukların gerçek hayatlarından kesitleri, Hz. Peygamber'in sünneti ile buluşturarak hikâyesini kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Hadislerle Öğreniyorum – Gülümsemeyi Seviyoruz**

Hz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, “Gülümsemek sadakadır.”²⁰⁰ çıkmıştı. Aynadan kendilerine bakarak gülmenin somurtmaktan daha güzel olduğunu anlamışlardı. O gün herkese gülümseyerek insanları gülümsetebileceklerinin ve onları mutlu edebileceklerinin farkına varmışlardı.

¹⁹⁹ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 21.

²⁰⁰ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 9.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

• **Hadislerle Öğreniyorum – Hastaları Unutmuyoruz**

Tarık hasta olduğu için haftanın hadisini Zeynep tek başına çekmiştir. Haftanın hadisi olarak, “Hastaları ziyaret ediniz.”²⁰¹ çıkmıştı. Tarık'ı ziyarete akrabaları gelmişti. Fakat arkadaşları gelmemişti. Bu durum onu üzmüştü. Zeynep ise durumu fark edip Tarık'ın arkadaşlarına haber vermişti. Ziyarete gelen arkadaşlarını gören Tarık çok mutlu olmuştu.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

• **Hadislerle Öğreniyorum – Hediye Hazırlıyoruz**

Hz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, “Hediyeleşin ki birbirinize sevginiz artsın.”²⁰² çıkmıştı. Tarık ile Zeynep haftanın hadisini okuduktan sonra ailesine sürpriz yapmaya karar verirler. Aile albümü hazırlayan çocuklar ailelerini çok mutlu ederek hadisin önemini kavramış oldular.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına

²⁰¹ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 13.

²⁰² Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 11.

olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Hadislerle Öğreniyorum – Öfkemizi Yeniyoruz**

Hz. Peygamber'i çok seven Zeynep ve Tarık'ın evlerinde bir hadis kutusu vardır. Her hafta bu hadis kutusundan bir hadis çekerek onu kendi hayatlarına uygulamaya çalışırlardı. Böylece Hz. Peygamber gibi Allah'ın sevdiği bir insan olmayı hedeflemişlerdi. Haftanın hadisi olarak, "Gerçek güçlü olan, güreşte rakibini yenen değil, öfke anında kendine sahip olandır."²⁰³ çıkmıştı. Zeynep ve Tarık'ı ziyarete gelen amcaları onlara hediye olarak oyuncak bebek ve helikopter almıştı. Zeynep Tarık'ın helikopteri ile oynarken kırmıştı. Bu duruma öfkelenen Tarık Zeynep'in oyuncağını saklar. Bir süre sonra hatasını anlayan Tarık bebeği kardeşine geri verir.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Gerçek Olsa Rüyalar**

Kitapta başlıca Hz. Peygamber'in güzelliği, daima güler yüzlü oluşu, güzel konuşması, güzel kokması, tüm varlıkları sevmesi, hastaları ziyaret etmesi, çalışma sorumluluğu, güvenilir olması, çocuklarla dost olması gibi konular işlenmiştir.

Yazar, Hz. Peygamber'in genel özellikleri, davranış ve fiillerini hikâyeleştirerek çocuk ağız ile kaleme almıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmamaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları ögeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır.

- **Dünyanın En Güzel Kalbi**

Kitap, Hz. Peygamber'in kalbinde yer eden Süreyya yıldızını, çocuklarını, babasını, annesini, dedesini, Ebu Talib'i, eşini, küçük Zeyd'i, Hz. Ali'yi, Kur'an'ı Kerim'i,

²⁰³ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 11.

Kabe'yi, Hz. Ebu Bekir'i, Hz. Hamza'yı, Hz. Ömer'i, devesini, Sevr mağarasını, Ebu Eyyüb el-Ensari'yi, Hz. Enes'i, Hz. Bilal'i, torunlarını, Hz. Osman'ı, Uhud dağı, Allah'ı ve herkesi sevmesini konu edinmiştir.

Kitabın kurgusunda olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlara yer verilmiştir. Örneğin; “peki senin kalbinde kimler var?”²⁰⁴ Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara rastlanmamıştır.

- **Bu Deve Neden Kızdı?**

Hz. Peygamber'in doğduğu yılları betimleme yaparak anlatan kitap, onun deve ile olan diyalogunu konu edinmiştir. Hâl ve tavırlarından kızgın olduğu anlaşılan deve, Hz. Peygamber karşılaşır ve sıkıntısını anlatır. Deve ile konuşan Hz. Peygamber, devenin sahibini çağırarak deveye güzel davranmasını söyler.

Yazar, Hz. Peygamber'in deve ile olan konuşmasını hikâyeleştirerek kaleme almıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü olay olarak devenin ağlaması olayı bulunmaktadır. Korkutucu olaylara rastlanmamıştır. Olay gerçek bir olaydan esinlenerek kurgulanmıştır ancak kitapta gerçek olay olduğuna dair bir kaynakça belirtilmemiştir. Tarafımızca olay araştırılıp kaynaklarda yer ettiği verisine ulaşılmıştır. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

- **Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi**

Hz. Peygamber'in doğa sevgisini konu edinen kitapta onun sevdiği şeyler sırasıyla kaleme alınmıştır. Her şeye karşı nazik oluşu, fidanlar dikmesi, arkadaşlarının ona benzemeye çalışması anlatılmıştır. Bir gün Hz. Peygamber'in elindeki sopa ile ağaç dallarına vuran adamı görmesi ve onu tatlı bir dille uyarması ile ilgili olan hadis, hikâyeleştirilerek anlatıma dâhil edilmiştir. Hikâye çocuğun ağzından Hz. Peygamber'i örnek alarak onun gibi olmak istemesiyle bitmektedir.

²⁰⁴ Semra Alkan, Elif Santur, Hülya Ünal, *Dünyanın En Güzel Kalbi*, 4. İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2018, s. 41.

Yazar, Hz. Peygamber'in doğa sevgisini bir çocuğun ağzından aktararak kaleme alıp, kurgulanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Örneğin; “İnsan; ağacı, çiçeği sever de dağı bile sever mi? Benim Peygamber'im Uhud Dağı'nı da severdi.”²⁰⁵ Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir. Olay gerçek bir olaydan esinlenerek kurgulanmıştır.

• **Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi**

Hz. Peygamber'in hayvan sevgisini konu edinmiştir. Kitapta hayvanlara güzel isimlerle seslenilmesi, onların aç ve güçsüz kalmamaları gerektiği, sık sık dinlendirilmeleri ve onlara nazik davranılması gerektiği anlatılmıştır. Bir gün atlar ile yolculuk yapan Hz. Peygamber ve arkadaşları yol kenarında anne köpek ve yavrularını görür. Hz. Peygamber arkadaşı olan Cuayl'ı onları koruması için görevlendirir. Arkadaşı ise atlılar geçene kadar köpekleri korur. Hikâye çocuğun ağzından Hz. Peygamber'i örnek alarak onun gibi olmak istemesiyle bitmektedir.

Yazar, Hz. Peygamber'in hayvan sevgisini bir çocuğun ağzından aktararak kaleme alıp kurgulanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsur bulunmamaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir. Olay gerçek bir olaydan esinlenerek kurgulanmıştır.

• **Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum**

Ailesi ile birlikte pikniğe giden Hilmi gördüğü arıları, kelebekleri, koyunları, akarsuyu, çalışan arıları yani çevresinde gözlemledikleri varlıkların görevlerini şaşırmadan yaptıklarını düşünür. İnsanların da kendi görevlerini gereği gibi yapıp yapmadıklarını düşünmeye başlar. İnsanın hayvanlara göre daha güçlü olduğunu, iyiliklerle beraber kötülüklerde yapabileceğini böylelikle insanların bir öğretmene ihtiyacı olduğunu kanısına varır. Ardından düşündüklerini anne babasına anlatmak ister. Babası ise Hilmi'ye hak verir ve insanların zaten bir öğretmeni olduğunu ve bu öğretmenin adına Peygamber denildiğini söylemektedir. Peygamberler hakkında detaylı bir açıklama ve

²⁰⁵ Merve Gülcemal, *Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi*, 1. bs., İstanbul: Cezve Çocuk, 2022, s. 1.

örnekleme yapar. Ardından babası Hilmi'ye Hz. Peygamber'in güzel davranışlarını anlatarak tavsiye verir. Hilmi bu konuşama neticesinde İbrahim Alaaddin Gövsa'nın şiirini okur ve tefekkür ederek ailesiyle evlerine geri döner.

Yazar, Hilmi karakterinin ağzından Hz. Peygamber'i örnek almamız gerektiğini anlatarak kurgulanmıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsur bulunmaktadır. Örneğin; “Sonra yere baktı Hilmi. Bir de ne görsün!”²⁰⁶ Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Ancak Hilmi karakterinin derin düşünceleri, kitapta detaylı bir şekilde anlatılarak kurgulandığından okul öncesi dönem çocuğunun zihnini karıştırabilir. Bu durum ise kitabın çocuğa vermek istediği mesajı tam olarak iletememesine sebebiyet verebilir. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitap mutlu son ile bitmektedir.

• İlk Öğretmenim Peygamberim

İlk Öğretmenim, Badem sokağında yaşayan oyuncak dükkânı sahibi Hasan Bey ve mahallenin çocukları olan Tekin, Esin ve Metin adlı karakterlerin günlük yaşamında Hz. Peygamber'in sünnetlerini “yaşayan sünnetler projesi” adı altında uygulamaya başlamalarını konu alan bir hikâye kitabıdır. Hz. Peygamber'in süt içme, diş sağlığı, besmele çekme, teşekkür etme, temizlik, kapıda bekleme adabı, israf etmeme, şükretme, sorumluluk sahibi olma, güzel kokma, yapılan işi güzel yapma, yüksek sesle konuşmama, güzel giyinme konulu sünnetlerine değinmektedir.

Yazar, Hz. Peygamber'in sünnetleri ışığında çocukların hayatlarından kesitleri hikâyeleştirerek kurgulamıştır. Olay akışında kopukluk gözlemlenmemiştir. Kitapta merak uyandıran unsurlar bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Üzücü ve korkutucu olaylara yer verilmemiştir. Kitapta konulara göre ayrı başlıklar verilmiş olup her konu mutlu son ile bitmektedir.

²⁰⁶ Ömer Baldık, Çiğdem Özmen, *Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum*, 16. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020, s. 7.

- **Peygamber Efendimiz**

Kitap, Hz. Peygamber'in doğumundan ölümüne kadar olan tarihi olayları kronolojik olarak kaleme almıştır.

Gerçek olaylar üzere kurgulananmış ve bilgiler verilirken akışta herhangi bir kopukluğa rastlanmamıştır. Kitapta merak unsurları bulunmaktadır. Örneğin; “Peygamberimiz nerede miydi? En sadık dostu Ebu Bekir ile yola çıkmıştı. Nereye mi? Elbette Medine'ye!”²⁰⁷ Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Kitapta üzücü olaylara rastlanmıştır. Örneğin; Hz. Peygamber'in babasının, annesinin, dedesinin, kendisinin ölümü vb. Korkutucu bir olaya rastlanmamıştır. Kitap tarihi bir kişiliği kaleme aldığı için sonunda Hz. Peygamber'in vefatı olayı bulunmaktadır. Ancak hikâyenin sonu ölümle bitmesine rağmen çocuklar üzerinde olumsuz bir etki bırakacak tarzda olmadığı gözlemlenmiştir.

- **Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)**

Deve ve ak güvercinin tanıtılmasıyla başlayan hikâye yine onların ağzından Hz. Peygamber'in hayatını konu edinmiştir.

Hz. Peygamber'in doğumundan ölümüne kadar olan tarihi olayları kronolojik olarak devenin ve ak güvercinin ağzından anlatılarak kurgulanmıştır. Kitap anlatılırken bilgiler sanki o anda yaşanıyor gibi şimdiki zamanla verilmiştir. Akışta herhangi bir kopukluğa rastlanmamıştır. Kitapta merak unsurları bulunmaktadır. Hikâyede çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeler mevcuttur. Kitapta üzücü olaylara rastlanmıştır. Örneğin; Hz. Peygamber'in babasının, annesinin, dedesinin, kendisinin ölümü vb. Korkutucu olaya ise rastlanmamıştır. Kitap tarihi bir kişiliği kaleme aldığı için sonunda Hz. Peygamber'in vefatı olayı bulunmaktadır. Ancak hikâyenin sonu ölümle bitmesine rağmen çocuklar üzerinde olumsuz bir etki bırakacak tarzda olmadığı gözlemlenmiştir.

²⁰⁷ Özkan Öze, *Peygamber Efendimiz*, 12. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2018, s. 27.

- **Benim Peygamberim**

Ayşe Ninenin torunlarına gündelik yaşam içinde Hz. Peygamber'in hayatını anlatmasını konu alır. Ayşe Nine Hz. Peygamber'in sünnetlerini uygulamaya çalışan biridir. Kitap Ayşe Ninenin torunlarına öğüdü ile son bulmaktadır.

Kitap, Hz. Peygamber'in doğumundan ölümüne kadar olan tarihi olayları kronolojik bir şekilde Ayşe Ninenin ağzından hikâyeleştirilerek kurgulanmıştır. Ayşe Nine, her bölümün sonunda anlattığı olayı bir yerde kesip, daha sonra anlatmaya devam edeceğini söylemesi ile okuyucuda merak uyandırmıştır. Akışta herhangi bir kopukluğa rastlanmamıştır. Kitap, başlıklara ayrılarak kaleme almıştır. Kitap, çocuk okurların kendi hayatları adına olumlu çıkarım yapacakları öğeleri barındırır. Kitapta üzücü olaylara rastlanmıştır. Örneğin; Hz. Peygamber'in babasının, annesinin, dedesinin, kendisinin ölümü vb. Korkutucu olaya ise rastlanmamıştır. Kitap tarihi bir kişiliği kaleme aldığı için sonunda Hz. Peygamber'in vefatı olayı bulunmaktadır. Ancak hikâyenin sonu ölümle bitmesine rağmen çocuklar üzerinde olumsuz bir etki bırakacak tarzda olmadığı gözlemlenmiştir.

Okul öncesi çocuğu deneyimlediği kadarını öğrenir. Etkinlikler çocuğa dinlediği hikâyeyi deneyimleme ve pekiştirme imkânı sunarak bilgi edinimini kolaylaştırır. Hikâye sonunda verilecek olan bilmece, oyun vb. etkinlikler ile kurgulanmış bir kitap okul öncesi çocuğunun dikkatini çekerek Hz. Peygamber tasavvurunu destekleyecektir.²⁰⁸ Nitekim Millî Eğitim Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde yayımlanan okul öncesi eğitim programları ve öğretici kitaplarında²⁰⁹ genellikle anlatılan konudan sonra etkinliklere yer verilerek konunun pekiştirildiği gözlemlenmiştir. Bu önemli iki kurumun izlemiş oldukları metot durumun önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmamıza dâhil edilen kitaplarda etkinlik olup olmaması bakımından tablo oluşturulmuş olup tablolar aşağıda verilmiştir.

²⁰⁸ Sevan Usak, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", 2013, s. 187.

²⁰⁹ Nebiha Çelik, Özer Daşcan (ed.), *Son Değişiklerle Okul Öncesi Eğitim Programı ve Etkinlik Kitabı*, 2. Ankara: Anı Yayıncılık, 2013; İsmail Sağlam, Bilal Yorulmaz, Fatma Kotan (ed.), *Kur'an Kursları Öğretici Kitabı*, 8. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2019.

Tablo 9: Kitaplarda Etkinliklere Yer Verilmesi

	KİTAP ADI	ETKİNLİKLERE YER VERİLMESİ
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	Yok
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	Yok
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	Yok
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	Yok
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	Yok
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	Yok
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	Yok
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	Yok
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	Var
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	Var
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	Var
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	Var
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	Var
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	Var
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	Var
16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	Var
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	Var
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	Var
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	Var
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	Var
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	Var
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	Var
23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	Var
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	Var
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	Var
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	Var
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	Var
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	Var
29.	Gerçek Olsa Rüyalarda	Yok
30.	Dünyanın En Güzel Kalbi	Yok
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	Yok
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	Yok

33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	Yok
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	Yok
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	Var
36.	Peygamber Efendimiz	Yok
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)	Var
38.	Benim Peygamberim	Yok

İncelediğimiz kitapların yirmi dört adedinde etkinliklere yer verildiği saptanmıştır. Etkinlik bulunan kitapların etkinlik içeriği şu şekildedir:

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Serisi**

Serinin tüm kitaplarının sonunda sorular aracılığı ile kitaptaki bilgiler pekiştirilmek istenmiştir.

- **Hadisleri Öğreniyorum Serisi**

Serinin tüm kitaplarının son sayfasında işlenen konu ile alakalı el becerisini de geliştirecek etkinliğe yer verilmiştir.

- **Bu Deve Neden Kızdı?**

Kitabın son sayfasında çocukların dikkatini çekecek, işlenen hikâyenin konusu olan develer hakkında eğitici bilgiler verilmiştir.

- **İlk Öğretmenim Peygamberim**

Konu başlıklarına ayrılıp kaleme alınan bu hikâye kitabında etkinlikler başlık sonunda verilmiştir.

- **Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)**

Kitapta iki adet etkinliğe yer vermiştir. İlk etkinlik, kitapta geçen kelime ve kavramların öğrenilmesine yönelik olup, kelime kartları şeklinde tasarlanmıştır. İkinci etkinlik ise konu ile alakalı kitap ayraç yapma şeklindedir. Ayrıca yazar etkinliklerin yapılışını kitabın ilk sayfalarında ayrıntılı olarak anlatmıştır.

- **Benim Peygamberim**

Kitabın son sayfalarında Hz. Peygamber'in örnek davranışları hadisler ışığında hikâyeleştirilerek anlatılmış ve çocuklara bu davranışlar teşvik edilmiştir.

2.4. Kahraman

Okul öncesi dönem çocuğu, kişilik gelişimi itibari ile muhatap oldukları çevreyi kendisine rol model kabul edecekleri bir dönemdedir. Bu sebeple kitaplardaki karakterler iyi özelliklere sahip olmalıdır.²¹⁰ Sever, karakteri “Sanatçının yarattığı; duygu, düşünce ve tutku yönleriyle geliştirdiği, gerçek yaşamdan da esinlenerek deneyimiyle, birikimiyle, kendine özgü duyarlılığı ile biçimlendirdiği bir kişiliktir.”²¹¹ şeklinde tanımlamıştır. Karakterlere atanacak olan roller olağanüstü özelliklere sahip olmayan, mantıken idrak edilmesi kolay olacak eylemler şeklinde tasarlanmalıdır. Kötü ve olumsuz karakterlerin fiilleri ise tasviri özendirmeden uzak, ders çıkartılması mümkün şekilde ve detaya inilmeden anlatılması gerekmektedir.²¹² Okul öncesi dönem çocuğunu hedef alan hikâye kitaplarında karakter sayısı az, en fazla dört tane olmalı ve Hz. Peygamber ile alakalı nesnelere de karakter olarak kullanılabilirliği göz ardı edilmemelidir.²¹³

Çocuk, hikâye kitaplarında geçen karakterlerin özellikleri ile de zihninde bir tasavvur oluşturur. Araştırmamız tasavvur yönünden incelenen kitaplarda karakterlerin sayısı, ana karakter ve ana karakterin özelliği bağlamında incelenmiş olup aşağıdaki tabloda bilgiler verilmiştir.

Tablo 10: Kitaplardaki Kahraman

	KİTAP ADI	KARAKTER SAYISI	ANA KAHRAMAN	ANA KAHRAMANIN ÖZELLİKLERİ
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	3	Enes	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, küçük sahabe (Hz. Peygamber'in arkadaşı) olması, sorumluluk sahibi, sır tutması.

²¹⁰ Tür, Turla, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, s. 43.

²¹¹ Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, s. 64.

²¹² Okumuşlar, “Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye”, s. 250.

²¹³ Sever, *Çocuk ve Edebiyat*, s. 372; Nas, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 2014, s. 63; Sevan Usak, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Sıyer Çalışmaları”, 2013, s. 188.

2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	2	Cabir	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, Hz. Peygamber'in kokusunu unutmaması.
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	3	Zeyd	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, küçük sahabi olması, uyuyamama probleminin olması, sorunu için Hz. Peygamber'den yardım alması.
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	3	Umeyr	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, kuşunu çok sevmesi, ölen kuşuna üzülməsi.
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	3	Adı Belirtilmemiş	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, olay karşısında Hz. Peygamber'in vereceği tepkiden endişelenmesi, yaptığı davranıştan utanması, olaydan ders çıkarması.
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	2	Enes	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, küçük sahabi olması, verilen görevi unutmaması, verilen görevi yerine getirmesi.
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	3	Hz. Peygamber	Cömert oluşu, fakirlere yardım etmesi, çocuk sevgisi, çocuklara yardım etmesi.
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	3	Enes	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, zeki olması, okuma yazma bilmesi, yardımsever olması, dünyanın en şanslı çocuğu olması.
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	5	Hasan ve Hüseyin	Hz. Peygamber'i çok sevmeleri, Hz. Peygamber'in Hasan ve Hüseyin'i çok sevmesi, dedeleri ile oyun oynamaları, dedeleriyle namaz kılmaları, mutlu olmaları, afacan olmaları, yılandan korkmaları, Hz. Peygamber'in sözünü dinlemeleri.
10.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	4	Enes bin Malik	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, sevecen olması, heyecanlı olması, afacan oluşu, sorumluluk sahibi oluşu, mahcup oluşu, kendisine verilen görevi unutmaması, sır tutması,

				Hz. Peygamber'in arasında namaz kılmayı sevmesi, Medine'nin en mutlu çocuklarından biri olması.
11.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	7	Zeyd bin Harise	Evinden ayrıldığı için üzgün olması, anne babasını çok özlemesi, Hz. Peygamber'i çok sevmesi, Hz. Peygamber'i babası, Hz. Hatice'yi annesi yerine koyması, Hz. Peygamber'e sevgi ile hizmet etmesi, Hz. Peygamber ile çok mutlu olması, Hz. Peygamber için taşlanması, onu koruması ve ona hemen iman etmesi.
12.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	4	Yetim Kız	Hz. Peygamber'i çok sevmesi, üzgün olması, yetim olması, mahcup olması, ev halkı tarafından sevilmesi, . Peygamber'in ailesinden gördüğü muameleden sonra çok mutlu olması, Hz. Peygamber'i babası yerine koyması.
13.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	15	Birden çok ana karakter tespit edilmiştir. Kız Çocukları	Üzgün olmaları, kız olmalarından dolayı toplumda ötekileştirmeleri, Hz. Peygamber'in tutumuyla mutlu olmaları
14.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	7	Ebu Umeyr	Hayvanları çok sevmesi, kuşları sevmesi, bir kuşa sahip olması, merhametli oluşu, kuşuna iyi bakması, kuşuyla sürekli vakit geçirmesi, kuşun ölümüyle çok üzülmesi, Hz. Peygamber'i çok sevmesi.
15.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	5	Zeyd bin Sabit	Akıllı, uslu çocuk olması, annesinin sözünü dinlemesi, azimli ve başarılı olması, Kur'an'ı merak etmesi, sureleri kısa sürede ezberlemesi, başka diller öğrenmesi, tercümanlık yapması, savaflara katılması, neşeli olması. Hz. Peygamber'i çok sevmesi.

16.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	4	Rafi	Acıkması, hurmaları çok sevmesi, ağacı taşlaması, bahçe sahibini gördükten sonra suçluluk hissedip utanması, olay karşısında Hz. Peygamber'in vereceği tepkiden endişelenmesi, Hz. Peygamber'e söz vermesi ve sözünde durması, bahçe sahibinden özür dilemesi.
17.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	6	Küçük Kız	Üzgün olması, parasını kaybetmesi, ağlıyor olması, Hz. Peygamber'in ona olan tavrından sonra mutlu olması, Hz. Peygamber'in yanında kendini güvende hissetmesi, köle olan küçük kızın hür olması.
18.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	3	Amr bin Seleme	Hz Peygamber'i çok sevmesi, Hz. Peygamber'i görmek istemesi ve özlem duyması, meraklı olması, Kur'an okumayı sevmesi, azimli olması, Kur'an'dan sureler ezberlemesi, Hz. Peygamber'i görünce çok mutlu olması, Hz. Peygamber'in takdirini alması.
19.	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	13	Zeynep ve Tarık	Hz Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, sevgiyi paylaşmaları.
20.	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	11	Zeynep ve Tarık	Hz Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, doğruyu söylemeleri.
21.	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	10	Zeynep ve Tarık	Hz Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, yardımlaşmaları.
22.	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	5	Zeynep ve Tarık	Hz Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, her şeyi paylaşmaları.

23.	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemiştir	8	Zeynep ve Tarık	Hız Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, temiz olmaları.
24.	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	6	Zeynep ve Tarık	Hız Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, sabırlı olmaları.
25.	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	11	Zeynep ve Tarık	Hız Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, gülümsemeye önem vermeleri.
26.	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	14	Zeynep ve Tarık	Hız Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, hastaları ziyaret etmeye özen göstermeleri.
27.	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	7	Zeynep ve Tarık	Hız Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, hediyeleşmeleri.
28.	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	7	Zeynep ve Tarık	Hız Peygamber'i çok sevmeleri, Allah'ın sevdiği insan olmak istemeleri, Hz. Peygamber'i örnek almaları, öfkelerine yenik düşmemeleri, öfkelerinde öfkelerini kontrol edebilmeleri.
29.	Gerçek Olsa Rüyalar	1	Hız. Peygamber	Etkileyici güzelliğinin olması, yüzünde tebessümün olması, tane tane konuşması, güzel kokması, tüm varlıkları sevmesi, doğayı sevmesi, hastaları ziyaret etmesi, her şeyi paylaşması, çalışmayı sorumluluk olarak görmesi, güvenilir olması, çocuklarla dostluğu önemsemesi
30.	Dünyanın En Güzeli Kalbi	30	Hız. Peygamber	Hız. Peygamber'in Süreyya yıldızını, çocuklarını, babasını, annesini,

				dedesini, Ebu Talib'i, eşini, küçük Zeyd'i, Hz. Ali'i, Kur'an'ı Kerim', Kabe'i, Hz. Ebu Bekir'i, Hz. Hamza'ı, Hz. Ömer'i, devesini, Sevr mağrasını, Ebu Eyyüb el-Ensari'i, Hz. Enes'i, Hz. Bilal'i, torunlarını, Hz. Osman'ı, Uhud dağı, Allah'ı ve herkesi sevmesi.
31.	Bu Deve Neden Kızdı?	3	Hz. Peygamber	Selam vermesi, develere güzel davranması, hayvanları sevmesi, doğaya güzel davranması, hayvanlarla konuşması, hayvanlara zarar vermemesi,
32.	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	2	Hz. Peygamber	Doğayı çok sevmesi, tefekkür etmesi, Uhud dağı sevmesi, her şeye nazik davranması, ağaçlandırma yapması, fidan dikmesi, her şeyin en güzelini yapması, ağaçlara güzel davranması onlara zarar vermemesi, çevreyi temiz tutması, tasarruflu olması
33.	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	4	Hz. Peygamber	Nazik, hayvanları sevmesi, hayvan haklarına saygılı olması, hayvanlara güzel davranması.
34.	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	9	Hilmi	Meraklı olması, Etrafında olanları güzel görmesi, tefekkür etmesi, iç muhakeme yapması, anne babasına sorular sorması.
35.	İlk Öğretmenim Peygamberim	15'den fazla	Hasan Bey, Tekin, Esin ve Metin	Hasan Bey: oyuncak dükkânı olan, çocukları seven, Hz. Peygamber'i örnek alan ve çocuklara örnek almalarını tavsiye eden ve güzel davrananlar kulübü kurucusu olan kişi. Tekin: arkadaşlarıyla vakit geçirmeyi seven, bilmece çözmeyi seven, Hz. Peygamber'i seven ve sünnetlerini uygulayan bir çocuk.

				Esin: rengârenk giyinmeyi seven, Hz. Peygamber'i seven ve sünnetlerini uygulayan bir çocuk. Metin: Arkadaşlarıyla oyun oynamayı seven, Hz. Peygamber'i seven ve sünnetlerini uygulayan bir çocuk.
36.	Peygamber Efendimiz	15'den fazla	Hz. Peygamber	Hz. Peygamber'in genel özellikleri.
37.	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	15'den fazla	Ak güvercin, deve	Deve ve ak güvercinin Hz. Peygamber'in hayatına tanıklık edip onu anlatması.
38.	Benim Peygamberim	15'den fazla	Ayşe Nine	Hz. Peygamber'in hayatını anlatmayı sevmesi, Hz. Peygamber'i çok sevmesi, ailesini sevmesi, torunlarını meraklandırmayı sevmesi, insanları mutlu etmeyi sevmesi, Hz. Peygamber'in yaşadığı gibi yaşamaya çalışması.

Yapılan incelemede kitaplar Hz. Peygamber'in fiziki, ahlaki ve fiili özelliklerini ana karakterler ışığında okuyucuya iletmeyi hedeflemişlerdir. Karakterlerin yardımıyla okurların zihninde Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulmak istenmiştir. Kitapların hiçbirinde olumsuz özelliği olan karakterlere rastlanmamıştır. Kitaplarda Hz. Peygamber kimi yerde ana karakter kimi yerde yan karakter olarak tasarlanmıştır. Ancak amaç Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmaktır. Her ne kadar bazı kitaplarda Hz. Peygamber yan karakter olarak kurgulansa da ana karakterler üzerinden Hz. Peygamber'i ön plana çıkarmak hedeflenmiştir. Karakter sayıları kitaplara göre farklılık göstermektedir. Sayfa sayısı yüksek olan kitaplarda aktarılmak istenen bilgiler fazla olduğundan karakter sayılarının on beşten fazla olduğu tespitine varılmıştır. İncelenen kitapların on beş tanesinin²¹⁴ karakter sayısı 4 ve 4'ün altında olup okul öncesi dönem çocuğu için uygun

²¹⁴ Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-1 Enes'in Bir Sırrı*, 28. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-2 Güzel Bir Koku*, 27. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-3 Zeyd'in Uyku Duası*, 26. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu*, 26. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük*

olduğu gözlemlenmiştir. Geri kalan on dokuz kitapta ise karakter sayısı dördün üzerinde olduğu tespiti yapılmıştır.

2.5. Kitaplarda Kaynakçaya Yer Verilmesi

Hiz. Peygamber'i konu alan kitaplarda kaynakça gösterilmesi önemli bir husus olarak karşımıza çıkar. Kaynakça gösterilmeden kaleme alınan eserler, alanında uzman olmayan kişilere kitap yazma konusunda cesaret verebileceğinden dolayı Hiz. Peygamber'in yanlış tanınmasına yol açabilir. Bu sebeple Hiz. Peygamber'in hayatını ve davranışlarını doğru bilgilerle aktarmak onun doğru anlaşılmasında önem arz etmektedir.²¹⁵ Bu sebeple Hiz. Peygamber'i konu alan okul öncesi hikâye kitaplarında kaynakçaya yer verilmesi kitabın güvenilirliğini arttırmaktadır.

İncelediğimiz kitapların kaynakçaya yer verip vermemesi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11: Kitaplarda Kaynakçaya Yer Verilmesi

	KİTAP ADI	KAYNAKÇA
1.	Küçük Sahabeler-1 Enes'in Bir Sırrı	Var
2.	Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku	Var
3.	Küçük Sahabeler-3 Zeyd'in Uyku Duası	Var
4.	Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu	Var
5.	Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk	Var
6.	Küçük Sahabeler-6 Enes'in Görevi	Var
7.	Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para	Var
8.	Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu	Var
9.	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin	Yok
10	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes	Yok

Sahabiler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk, 20. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-6 Enes'in Görevi*, 20. bs., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-7 On Gümüş Para*, 20. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Özkan Öze, *Küçük Sahabiler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu*, 20. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021; Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016; *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız*; Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016; Semra Alkan, *Gerçek Olsa Rüyalar*, 4. İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2021; Elif Santur, *Bu Deve Neden Kızdı*, 2. İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2021; Merve Gülcemal, *Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi*, 1. bs., İstanbul: Cezve Çocuk, 2022; Merve Gülcemal, *Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi*, 1. bs., İstanbul: Cezve Çocuk, 2022.

²¹⁵ Apak, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", s. 176.

11	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise	Yok
12	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız	Yok
13	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar	Yok
14	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr	Yok
15	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit	Yok
16	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi	Yok
17	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci	Yok
18	Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme	Yok
19	Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz	Var
20	Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz	Var
21	Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz	Var
22	Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz	Var
23	Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz	Var
24	Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz	Var
25	Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz	Var
26	Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz	Var
27	Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz	Var
28	Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz	Var
29	Gerçek Olsa Rüyalara	Yok
30	Dünyanın En Güzel Kalbi	Yok
31	Bu Deve Neden Kızdı?	Yok
32	Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi	Var
33	Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi	Var
34	Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum	Yok
35	İlk Öğretmenim Peygamberim	Yok
36	Peygamber Efendimiz	Yok
37	Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)	Yok
38	Benim Peygamberim	Yok

İncelediğimiz kitapların on tanesinde güvenilir kaynaklar kullanılarak kaynakçaya yer verildiği tespit edilmiştir.²¹⁶ On kitapta²¹⁷ ise yararlanılan hadislere yer verilmiş ancak hangi kaynaktan alındığına dair bilgi verilmemiştir. Güvenilir kaynaklar ile hazırlanmış Hz. Peygamber’i konu alan okul öncesi hikâye kitapları, Hz. Peygamber tasavvurunun oluşumuna olumlu yönde katkı sağlar. Aynı zamanda kaynakçanın belirtilmesi, güvenilirliği arttırdığı için okur ve eğitimciler tarafından kitabı daha çok tercih edilir hale getirmektedir.

2.6. Kitaplarda Hz. Peygamber Tasavvuru

Hz. Peygamber’i konu alan hikâye kitapları, çocukların zihninde yaşamları boyunca sahip olacağı Hz. Peygamber tasavvurunu oluşturmada katkı sağlar.²¹⁸ Bu sebeple tezimizde incelenen hikâye kitaplarında geçen peygamber kavramının nasıl anlatıldığına, Hz. Peygamber ile alakalı hangi özelliklerin işlendiğine, kitap dinlendikten sonra dinleyenin zihninde Hz. Peygamber ile ilgili nasıl bir düşünce oluşacağına değinilerek kitaplardaki Hz. Peygamber tasavvuru araştırılacaktır. Okul öncesi dönem çocuğunun zihninde peygamber inancı ile ilgili beliren sorular, çocukta oluşan Hz. Peygamber tasavvurunu etkileyeceğinden²¹⁹ araştırmamızda hikâye kitaplarının bu soruları cevaplayıcı nitelikte olup olmayacağı da incelenecektir.

Hz. Peygamber her yönüyle bir rol modelidir. Çocuklara onunla ilgili aktarımlar yapılırken “çocuğa görelilik” ilkesiyle hareket edilmesi gerektiğine değinmiştik. Okul

²¹⁶ Öze, *Küçük Sahabiler-1 Enes’in Bir Sırrı*, 2021; Öze, *Küçük Sahabiler-2 Güzel Bir Koku*, 2021; Öze, *Küçük Sahabiler-3 Zeyd’in Uyku Duası*; Öze, *Küçük Sahabiler-4 Umeyr’in Yavru Kuşu*, 2021; Öze, *Küçük Sahabiler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk*, 2021; Öze, *Küçük Sahabiler-6 Enes’in Görevi*, 2021; Öze, *Küçük Sahabiler-7 On Gümüş Para*; Öze, *Küçük Sahabiler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu*, 2021; Gülcemal, *Benim Peygamber’im Doğayı Çok Severdi*, 2022; Gülcemal, *Benim Peygamber’im Hayvanları Çok Severdi*.

²¹⁷ Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020; Nurşen Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz*, 5. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.

²¹⁸ Şengül, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, s. 205.

²¹⁹ Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 2021, s. 192.

öncesi dönem çocuğunun algılayamayacağı mucizeler ile Hz. Peygamber’i tanıtmak olağanüstü peygamber tasavvuru oluşumuna sebebiyet verebilir. Bunun yerine hikâye kitaplarında öne çıkması gereken konular Hz. Peygamber’in sevgisi, manevi değerleri, ahlakı ve beşeri yönü olmalıdır. Okul öncesi dönem çocuğuna, ibadetlerin Hz. Peygamber tarafından nasıl yapıldığını aktarmak tasavvur ve dini düşünce açısından önemlidir.²²⁰ Araştırmamız dâhilinde Hz. Peygamber’in hayatını konu alan kitaplarda mucizelere yer verilip verilmediği de araştırılacaktır.

İncelediğimiz kitaplarda Hz. Peygamber tasavvuru aşağıdaki gibidir.

• Küçük Sahabiler – Enes’in Bir Sırrı

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²¹ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in sadece selam vermesi özelliğine değinilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde Hz. Peygamber ile alakalı, onun sırlarının saklanması gerektiği, sırlarının kıymetli olduğu, verdiği görevlerin hemen yerine getirilmesi gerektiği ve Hz. Peygamber’in herkes tarafından önemsenen bir kişi olduğu düşüncesi tasavvur edilebilir.

Tablo 12: Küçük Sahabeler-1 Enes’in Bir Sırrı Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-1 ENES’İN BİR SIRRI KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

²²⁰ Şengül, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, s. 210.

²²¹ Öze, *Küçük Sahabiler-1 Enes’in Bir Sırrı*, 2021.

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Küçük Sahabiler – Güzel Bir Koku**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²² olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in çocuklara karşı merhametli oluşu, güzel koktuğu özelliklerine değinilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde Hz. Peygamber ile alakalı, çocukları çok sevdiği, onlarla iyi geçindiği ve ilgilendiği, güzel koktuğu, kokusunun ise güle benzediği tasavvurları çocukta oluşabilir.

Tablo 13: Küçük Sahabeler-2 Güzel Bir Koku Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-2 GÜZEL BİR KOKU KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Küçük Sahabiler – Zeyd’in Uyku Duası**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²³ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

²²² Öze, *Küçük Sahabiler-2 Güzel Bir Koku*, 2021.

²²³ Öze, *Küçük Sahabiler-3 Zeyd’in Uyku Duası*.

Kitapta Hz. Peygamber'in sorunlara çözüm bulması, çocuklara yardım etmesi özellikleri vurgulanmıştır.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde çocukları seven, kendisine danışılan, tavsiyeler veren ve uyku problemi çeken kişilere yardımcı olan Hz. Peygamber tasavvurları oluşabileceği kanısına varılmıştır. Kitapta yer verilen Hz. Peygamber'in duası, uyku problemi çeken okurlara çözüm yolu sunabilir. Ancak duayı okuduktan sonra okuyucu duanın etkisini göremezse umutsuzluğa düşüp Hz. Peygamber tasavvuru olumsuz etkilenebilir.

Tablo 14: Küçük Sahabeler – 3 Zeyd'in Uyku Duası Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER – 3 ZEYD'İN UYKU DUASI KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

• Küçük Sahabeler – Umeyr'in Yavru Kuşu

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²⁴ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber'in çocuklara karşı merhametli olması, komşularını ziyaret etmesi ve üzgün olan kişiyi teselli etmesi özelliklerine değinilmiştir.

²²⁴ Öze, *Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu*, 2021.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde Hz. Peygamber ile alakalı, çocukların duygularını önemseyen, onları ziyarette bulunup dertlerini hafifletmesine yardımcı olan Hz. Peygamber tasavvuru oluşturabileceği kanaatine varılmıştır.

Tablo 15: Küçük Sahabeler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-4 UMEYR'İN YAVRU KUŞU KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

• Küçük Sahabiler – Ağaca Taş Atan Çocuk

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²⁵ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber'in çocukları çok sevmesi ve onlara kızmaması, yumuşak huylu ve tatlı dilli olması, doğayı koruması gibi özelliklerine değinilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde çocuklara karşı tatlı dille yaklaşan ve sorunlara karşı çözüm üreten, kimsenin kalbini kırmayan, herkese söz hakkı veren bir Hz. Peygamber tasavvurlarının oluşabileceği kanaatine varılmıştır.

²²⁵ Öze, *Küçük Sahabiler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk*, 2021.

Tablo 16: Küçük Sahabeler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-5 AĞACA TAŞ ATAN ÇOCUK KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

• Küçük Sahabiler–Enes’in Görevi

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²⁶ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in çocukları sevmesi, onlara karşı merhametli olması ve hoşgörülü olması özelliklerine yer verilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, kendisine verilen görevi unutanlara karşı yumuşak bir şekilde davranan, çocuklara sorumluluk veren bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulmak istenmiştir.

Tablo 17: Küçük Sahabeler-6 Enes’in Görevi Çocuk Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-6 ENES’İN GÖREVİ ÇOCUK KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok

²²⁶ Öze, *Küçük Sahabiler-7 On Gümüş Para*.

4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

• Küçük Sahabiler – On Gümüş Para

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²⁷ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in cömert olması, merhametli olması, yardımsever olması özelliklerine yer verilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde ihtiyaç sahibine yardım eden, güzel ve yeni olanı veren, üzgün ve yardıma ihtiyacı olan kimseleri dinleyen ve onlara yardım eden bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturabileceği kanaatine varılmıştır.

Tablo 18: Küçük Sahabeler-7 On Gümüş Para Çocuk Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-7 ON GÜMÜŞ PARA ÇOCUK KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

²²⁷ a.yer.

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Küçük Sahabiler–Dünyanın En Şanslı Çocuğu**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk cümlede Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²²⁸ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in çocukları sevmesi, onlara güzel davranması, güler yüzlü olması ve öfkelenmemesi özelliklerine değinilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, Enes karakterinden yola çıkarak Hz. Peygamber’in çocuklara karşı şefkatli olması, yaptığı işlerde çocuklardan yardım olarak onları önemsemesi üzerine bir tasavvur oluşmaktadır.

Tablo 19: Küçük Sahabeler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	KÜÇÜK SAHABELER-8 DÜNYANIN EN ŞANSLI ÇOCUĞU KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

Serinin tüm kitaplarında “Peygamber” kavramının açıklanmadığı görülmektedir. Kitaplar çocuk sahabilerden yola çıkarak Hz. Peygamber’in merhametli, güler yüzlü, yardım sever yumuşak huylu, hoşgörülü, cömert ve özellikle çocuk sevgisi temasını ön plana çıkararak kaleme alınmış ve ana karakterler yardımıyla, dolaylı olarak Hz. Peygamber tasavvuru

²²⁸ Öze, *Küçük Sahabiler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu*, 2021.

oluşturulmuştur. Çocukların zihninde peygamber inancı ile ilgili oluşan sorulara cevap verilmediği tespit edilmiştir. Hacmi küçük olan okul öncesi dönem kitaplarının yukarıda verilmiş olan soruların hepsine cevap vermemesi kanaatimizce normal olarak değerlendirilmiştir.

- **Peygamberimizin Çocuk arkadaşları – İki Çiçek Hasan ile Hüseyin**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²²⁹ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiş, fakat peygamber kelimesinin ne olduğu açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamberin şu özellikleri verilmiştir: Adaletli olması, sabırlı olması, anlayışlı olması, çocuklarla çocuklaşması, çocukları sevmesi.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, insanlar tarafından sevilen ve ona değer verilen Hz. Peygamber imajı oluşmaktadır. Bununla beraber torunlarını seven, onlarla vakit geçirip hatalarını kızmadan ve azarlamadan uyaran, çocuklar arasında adaleti gözeten ve onlara öğüt verip oyunlar oynayan bir tasavvur da oluşmaktadır.

Tablo 20: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – İki Çiçek Hasan İle Hüseyin Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – İKİ ÇİÇEK HASAN İLE HÜSEYİN KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

²²⁹ Nehir Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

Kitapta çocukların zihninde beliren sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk arkadaşları – Kutlu Yolcu ve Enes**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³⁰ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiş, fakat peygamber kelimesinin ne olduğu açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in çocukları sevmesi, onlara değer vermesi ve şefkatli olması özelliklerine vurgu yapılmıştır.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, kendisine verilen görevi unutanlara karşı yumuşak şekilde davranan ve çocuklara sorumluluk veren bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmaktadır.

Tablo 21: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Kutlu Yolcu ve Enes Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – KUTLU YOLCU ve ENES KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

²³⁰ Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes*, 2016.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Köle Zeyd bin Harise**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³¹ olarak ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamberin güler yüzlü olması, sevecen olması, çocukları sevmesi özelliklerine vurgu yapmıştır.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, insanlar arasında ayırım yapmaksızın seven, saygı duyan, çocuk haklarını önemseyip onlara fikirlerini soran bir Hz. Peygamber imajı oluşmaktadır.

Tablo 22: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Köle Zeyd Bin Harise Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – KÜÇÜK KÖLE ZEYD bin HARİSE KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Yetim Kız**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³² kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

²³¹ Nehir Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

²³² *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız*.

Kitapta Hz. Peygamberin merhametli olması, sevecen olması, çocukları sevmesi özelliklerine vurgu yapılmıştır.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, çocuklar tarafından sevilen, onlara hediye veren, derdi olanın derdine üzülen ve çözüm üreten bir tasavvur oluşmaktadır. Aynı zamanda Hz. Peygamberin fiziki özelliklerinin güzel oluşuna vurgu yapılmıştır.

Tablo 23: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Yetim Kız Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – YETİM KIZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Mutlu Kızlar**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³³ kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Hz. Peygamber ile ilgili çocukları sevmesi ve onlara değer vermesi özelliklerine vurgu yapılmıştır.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde çocuklar üzüldüğünde üzülen, kız çocuklarını önemseyen, hediyeler veren ve onlara güzel dualarda bulunan olumlu bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşmaktadır. “Bunu gören Peygamberimizin bir anda yüzü asılmış. Oğlunu kucağına oturtup okşayıp seven, kızını ise görmezden gelen bu adama

²³³ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

öfkelenmiş.”, “Kızana yaptığı haksızlık yüzünden, Peygamberden azar işiten adam, yaptığından çok utanmış...”²³⁴ kitapta geçen bu ifadeler ile öfkelenen ve azarlayan bir Hz. Peygamber tasavvuru da oluşmaktadır.

Tablo 24: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Mutlu Kızlar Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – MUTLU KIZLAR KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Zeyd’in Kuşu Ebu Umeyr**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³⁵ kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in çocuklara karşı merhametli olması, komşularını ziyaret etmesi, üzgün olan kişiye teselli vermesi özelliklerine değinilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde Hz. Peygamber ile alakalı, çocukların duygularını önemseyen, onları ziyarette bulunup dertlerini hafifletmesine yardımcı olan Hz. Peygamber tasavvuru oluşturabileceği kanaatine varılmıştır.

²³⁴ a.g.e., s. 8.

²³⁵ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd’in Kuşu Ebu Umeyr*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

Tablo 25: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Zeyd’in Kuşu Ebu Umeyr Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – ZEYD’İN KUŞU EBU UMEYR KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Kâtip Zeyd bin Sabit**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³⁶ kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in liderlik vasfına, ilme önem vermesine, çocuklara iyi davranmasına ve onları önemsemesine yer verilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde ilme ve özellikle çocukların eğitimini önemseyen, onlara kâtiplik gibi önemli görevler veren ve onların ilminden istifade eden Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulmuştur. Aynı zamanda hoş karşılanmayan şakaları tasvip etmeyen bir tasavvurda oluşturmaktadır.

²³⁶ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

Tablo 26: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Katip Zeyd Bin Sabit Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – KÜÇÜK KATİP ZEYD bin SABİT KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Nefis Hurmalar ve Rafi**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³⁷ kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in çocukları sevmesi, onlara değer vermesi, öğüt vermesi ve hataları karşısında çocuklara iyi davranması özelliklerine yer verilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde, ses tonu nahif olan, yanlış yapan kimseye karşı yumuşak şekilde yaklaşan ve onu hatasından ders çıkaracak şekilde uyarıcı bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmaktadır.

Tablo 27: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Nefis Hurmalar Ve Rafi Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – NEFİS HURMALAR ve RAFİ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok

²³⁷ Aydın Gökdoğan, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi*, 2016.

2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Kızın Sevinci**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³⁸ kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in cömert olması, merhametli olması, çocukları önemsemesi özelliklerine yer verilmiştir.

Kitap genel olarak sıkıntısı olan kişinin sıkıntısını gideren bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmaktadır. Bununla beraber insanları sevindiren ve insanlar tarafından sevilen, onların mutluluğuyla mutlu olan bir tasavvur da oluşturmaktadır.

Tablo 28: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Küçük Kızın Sevinci Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – KÜÇÜK KIZIN SEVİNCİ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok

²³⁸ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

8. Peygamberler insan mıdır?	Yok
------------------------------	-----

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

• **Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme**

Kitapta Hz. Peygamber, “Peygamberimiz”²³⁹ kelimesi ile ifade edilmiştir. Peygamber kavramının ne olduğu ve hangi peygamber olduğu kitapta açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamberin çocukları sevmesi ve onlara değer vermesi özelliklerine yer verilmiştir.

Kitap okunduktan sonra dinleyen zihninde, Hz. Peygamber’in çok sevildiği ve özlem duyulduğu, onu görmeden de insanların kalplerinde yer edindiği bir tasavvur oluşturulmuştur. Yine Kur’an-ı Kerimi okumaya ve ezberlemeye teşvik eden Hz. Peygamber imajı çizilmiştir.”

Tablo 29: Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları – Peygamberi Özleyen Çocuk Amr Bin Seleme Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİZİN ÇOCUK ARKADAŞLARI – PEYGAMBERİ ÖZLEYEN ÇOCUK AMR bin SELEME KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

²³⁹ Nehir Aydın Gökduman, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

Serinin tüm kitaplarında “Peygamber” kavramının açıklanmadığı görülmektedir. Kitaplarda anlatılan peygamberin hangi peygamber olduğu serinin ilk iki kitabında verilmiş olup sonraki kitaplarda zikredilmemiştir. Kitaplar Hz. Peygamber’in çocuk arkadaşlarını anlatarak Hz. Peygamber’in merhametli, güler yüzlü, yardımsever, yumuşak huylu, hoşgörülü, cömert ve özellikle de çocuk sevgisi temasıyla ön plana çıkararak kaleme alınmış ve ana karakterler yardımıyla dolaylı olarak Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulmuştur. Çocukların zihninde peygamber inancı ile ilgili oluşan sorulara cevap verilmediği tespit edilmiştir.

Kitaplarda “Peygamberler insan mıdır?” sorusuna net olarak cevap verilmediğini yukarı belirtmiştik. Ancak Hz. Peygamberin hayatı, beşeri yönleriyle kaleme alındığı için dolaylı olarak bu soruya cevap verilmekte ve zihinde Hz. Peygamber’in bir insan olduğu tasavvuru oluşmaktadır.

- **Hadisleri Öğreniyorum – Sevgimizi Paylaşıyoruz**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁰ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitap, Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğunu ve “Biriniz kardeşini seviyorsa bunu kendisine söylesin.” hadisinden yola çıkarak sevgi teması üzerine bir tasavvur oluşturmaktadır. Sevginin insanlar arasında paylaşılması gerektiği, Hz. Peygamber’in kardeşliğe verdiği önemi, kendisinin sevgi dolu olduğu ve davranışlarının güzelliği tasavvur edilmiştir. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevapları kitapta açıklanmıştır.

Tablo 30: Hadisleri Öğreniyorum – Sevgimizi Paylaşıyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – SEVGİMİZİ PAYLAŞIYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok

²⁴⁰ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz*, 2020.

3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

- **Hadisleri Öğreniyorum – Doğruyu Söylüyoruz**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴¹ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitap, Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğunu ve “Doğruluk iyiliğe götürür.” hadisinden yola çıkarak doğru davranmanın önemi tasavvur edilmiştir. Bununla birlikte peygamber sözünün dinlenilmesine dikkat çekilmiştir. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 31: Hadisleri Öğreniyorum – Doğruyu Söylüyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – DOĞRU YU SÖYLÜYÜRÜZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

²⁴¹ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz*, 2020.

• Hadisleri Öğreniyorum – Yardıma Koşuyoruz

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴² olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitap, Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğunu ve Hz. Peygamber’in “Allah yardım isteyenine yardımına koşulmasını sever.” hadisiyle yardımsever olma üzerine tasavvur oluşturulmak istenmiştir. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 32: Hadisleri Öğreniyorum – Yardıma Koşuyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – YARDIMA KOŞUYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

• Hadisleri Öğreniyorum – Paylaşmayı Biliyoruz

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴³ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitapta, Hz. Peygamber sözlerinin güzel, öğretici ve onun cömert olduğu hakkında genel bir tasavvur oluşturulmuştur. “Veren el alan elden üstündür.” hadisiyle sahip olunan

²⁴² Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz*, 2020.

²⁴³ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz*, 2020.

şeylerden ihtiyacı olan kimselere verilmesi düşüncesiyle tasavvur edilmeye çalışılmıştır. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 33: Hadisleri Öğreniyorum – Paylaşmayı Biliyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – PAYLAŞMAYI BİLİYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

- **Hadisleri Öğreniyorum – Temizliği önemsiyoruz**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁴ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitapta Hz. Peygamber sözlerinin güzel, öğretici olduğu ve “Allah temizdir, temizliği sever.” hadisinden yola çıkarak insanların temiz olmalarını isteyen bir düşünceyle tasavvur oluşturulmuştur. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 34: Hadisleri Öğreniyorum – Temizliği Önemi Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – TEMİZLİĞİ ÖNEMİYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok

²⁴⁴ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemi*, 2020.

6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

• Hadisleri Öğreniyorum – Sabretmeyi Öğreniyoruz

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁵ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitapta, Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğu, “Sevmediklerinize sabretmedikçe sevdiklerinize kavuşamazsınız.” hadisinden yola çıkarak Hz. Peygamber’in istediği bir davranış olan sabırlı olmak özelliği tasavvur edilmiştir. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 35: Hadisleri Öğreniyorum – Sabretmeyi Öğreniyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – SABRETMİYİ ÖĞRENİYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

• Hadisleri Öğreniyorum – Gülümsemeyi Seviyoruz

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁶ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiş. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

²⁴⁵ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz*, 2020.

²⁴⁶ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz*, 2020.

Kitapta Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğu, “Gülümsemek sadakadır.” hadisiyle Hz. Peygamber’in hep gülümsediği ve gülümseyerek sevginin paylaşıldığı düşüncesiyle tasavvur oluşturulmuştur. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 36: Hadisleri Öğreniyorum – Gülümsemeyi Seviyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – GÜLÜMSEMEYİ SEVİYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

• **Hadisleri Öğreniyorum – Hastaları Unutmuyoruz**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁷ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiş. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitap Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğunu, “Hastaları ziyaret ediniz.” hadisiyle hastaları ziyaret etmenin önemi vurgulanmıştır. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 37: Hadisleri Öğreniyorum – Hastaları Unutmuyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – HASTALARI UNUTMUYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok

²⁴⁷ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz*, 2020.

5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

• Hadisleri Öğreniyorum – Hediye Hazırlıyoruz

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁸ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

Kitapta Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğu, “Hediyeleşin ki birbirinize sevginiz artsın.” hadisinden yola çıkarak Hz. Peygamber’in hediyeleşmeye verdiği önem tasavvur edilmek istenmiştir. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 38: Hadisleri Öğreniyorum – Hediye Hazırlıyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – HEDİYE HAZIRLIYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

• Hadisleri Öğreniyorum – Öfkemizi Yeniyoruz

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁴⁹ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise “Hazreti Muhammed” olarak belirtilmiştir. Peygamber kelimesi ise “Allah’ın sevdiği bir insan” şeklinde açıklanmıştır.

²⁴⁸ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz*, 2020.

²⁴⁹ Şirin, *Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz*, 2020.

Kitapta Hz. Peygamber sözlerinin güzel ve öğretici olduğu, “Gerçek güçlü olan güreşte rakibini yenen değil, öfke anında kendine sahip olandır.” hadisiyle öfkenin yenilmesi gereken kötü bir duygu olduğu ve kişiye zarar verdiği tasavvur edilmeye çalışılmıştır. Tablodaki 1. ve 8. soruların cevaplarına kitapta yer verilmiştir.

Tablo 39: Hadisleri Öğreniyorum – Öfkemizi Yeniyoruz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	HADİSLERİ ÖĞRENİYORUM – ÖFKEMİZİ YENİYORUZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

Serinin tüm kitaplarında “Peygamber” kavramının açıklandığı görülmektedir. Kitaplarda anlatılan peygamberin hangi peygamber olduğu serinin tüm kitaplarında açıklanmıştır. Kitaplar sevgiyi paylaşmak, doğruyu söylemek, yardımlaşmak, paylaşmak, temiz olmak, sabırlı olmak, gülümsemek, hasta ziyaretinde bulunmak, hediyeleşmek ve öfkelenmemek gibi Hz. Peygamber’in önemseydiği değerleri hadisler ışığında hikâyelerin içinde vererek tasavvur oluşturmayı hedeflemiştir. Çocukların zihninde peygamber inancı ile ilgili oluşan soruların ikisine cevap verildiği tespit edilmiştir.

- **Gerçek Olsa Rüyalarda**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberim”²⁵⁰ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise belirtilmemiş ve peygamber kavramı da açıklanmamıştır.

Kitap okunduğunda okurun zihninde güler yüzlü, gözleri güneş gibi kamaştıran, kelimeleri özenle seçen ve tane tane konuşan, herkesin onu pür dikkat izlediği, mis gibi

²⁵⁰ Alkan, *Gerçek Olsa Rüyalarda*.

kokan, tüm varlıklara saygı duyan ve seven, doğaya karşı duyarlı olan, hastaları ziyaret eden, hediyeleşmeye önem veren, paylaşan, çalışma sorumluluğu olan, kendi işini kendi yapan, güvenilir ve çocuklarla dost olan bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmaktadır.

Tablo 40: Gerçek Olsa Rüyalarda Soruların Cevapları

SORULAR	GERÇEK OLSA RÜYALAR KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta “Peygamberler İnsan Mıdır?” sorusuna net olarak cevap verilmemiştir. Ancak Hz. Peygamberin beşeri özelliklerine yer verildiği için dolaylı olarak bu soruya cevap verilmekte ve zihinde Hz. Peygamberin bir insan olduğu tasavvuru oluşmaktadır.

- **Dünyanın En Güzel Kalbi**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberim”²⁵¹ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise belirtilmemiş ve peygamber kavramı da açıklanmamıştır.

Kitap, Hz. Peygamber'in kalbinde yer eden Süreyya yıldızını, çocuklarını, babasını, annesini, dedesini, Ebu Talib'i, eşini, küçük Zeyd'i, Hz. Ali'yi, Kur'an'ı Kerim'i, Kabe'yi, Hz. Ebu Bekir'i, Hz. Hamza'yı, Hz. Ömer'i, devesini, Sevr mağarasını, Ebu Eyyüb el-Ensari'yi, Hz. Enes'i, Hz. Bilal'i, torunlarını, Hz. Osman'ı, Uhud dağı, Allah'ı ve onun için değerli olan herkesi sevmekten bahsederek Hz. Peygamber'in hayatı hakkında genel bir tasavvur oluşturulmuştur.

Tablo 41: Dünyanın En Güzel Kalbi Kitabında Soruların Cevapları

²⁵¹ Semra Alkan, Elif Santur, Hülya Ünal, *Dünyanın En Güzel Kalbi*, 4. İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2018.

SORULAR	DÜNYANIN EN GÜZEL KALBİ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta “Peygamberler İnsan Mıdır?” sorusuna net olarak cevap verilmemiştir. Ancak Hz. Peygamberin anne, baba, dost ve arkadaşlarından bahsedildiği için dolaylı olarak bu soruya cevap verilmekte ve zihinde Hz. Peygamberin bir insan olduğu tasavvuru oluşmaktadır.

- **Bu Deve Neden Kızdı?**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamber Efendimiz”²⁵² olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise belirtilmemiş ve peygamber kavramı da açıklanmamıştır.

Kitap, Hz. Peygamber’in dünyaya geldiği ve yaşamış olduğu Mekke şehrinin anlatımı ile okurun zihninde tasavvur oluşturmaya başlamaktadır. Hz. Peygamber’in çok güzel koktuğu, herkese selam verdiği özellikleri ile bir imaj çizilmiştir. Ardından kızgın olan bir devenin hikâyesi anlatılarak hayvan haklarını gözeten, onlara şefkatle yaklaşan ve duygularını önemseyen bir Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulmuştur.

Tablo 42: Bu Deve Neden Kızdı? Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	BU DEVE NEDEN KIZDI? KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok

²⁵² Santur, *Bu Deve Neden Kızdı*.

5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi**

Kitapta Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, "Peygamberim"²⁵³ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise belirtilmemiş ve peygamber kavramı da açıklanmamıştır.

Hz. Peygamber'in doğayı çok sevmesi, doğayı seyredip tefekkür etmesi, son derece nazik olması, fidan dikmeye önem vermesi, örnek bir kişi olması ve yaptığı işin en güzelini yapıyor olması kitabın genelinde tasavvur edilmeye çalışılmıştır. Hz. Peygamber'in ağaçlara zarar veren adamlarla konuşması hikâye edilerek anlatılmış; tatlı dilli, ağaca zarar vermeyen, doğayı ve doğadaki varlıkları koruyup gözetken, çevreyi, akarsuyu ve yolları temiz tutan, temizlik ve tasarrufa önem veren özellikleriyle Hz. Peygamber hakkında tasavvur oluşturmayı amaçlamıştır.

Tablo 43: Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	BENİM PEYGAMBER'İM DOĞAYI ÇOK SEVERDİ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

²⁵³ Gülcemal, *Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi*, 2022.

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

- **Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi**

Kitapta geçen Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberim”²⁵⁴ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise belirtilmemiş ve peygamber kavramı da açıklanmamıştır.

Kitapta genel olarak Hz. Peygamber'in hayvanlara olan sevgisi tasavvur edilmeye çalışılmıştır. Hz. Peygamber'in hayvanları sevip okşadığı, onlara güzel isimlerle seslendiği, onları aç bırakmadığı, hayvanların sahipleri tarafından çok fazla zorlanmaması gerektiğini tavsiye ederek tasavvur oluşturulmuştur. Hikâye Hz. Peygamber'in yavru köpeklere verdiği değeri anlatan bir olayı okurlara sunarak Hz. Peygamber'in hayvanlara verdiği önem pekiştirmiştir.

Tablo 44: Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	BENİM PEYGAMBER'İM HAYVANLARI ÇOK SEVERDİ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

²⁵⁴ Gülcemal, *Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi*.

• Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum

Kitapta geçen Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Sevgili Peygamber”²⁵⁵ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu “Hazreti Muhammed”(sav) olarak ifade edilmiştir. Kitapta peygamber kavramı “öğretmen, Allah’ın elçisi, Allah’tan aldığı emirleri ileten” şeklinde açıklanmıştır.

Hz. Peygamber’in öğretmen ve insanlar için bir rehber olduğu, doğru yolu gösterdiği, iyi ve kötü, faydalı ve zararlı olanı insanlara öğrettiği düşünceler üzerine tasavvurlar oluşturulmuştur. Bunlar ile birlikte çocuklara gülümsemesi ve onları sevmesi, hediyeleşmesi, insanları incitmemesi, doğru sözlü olması, yardımsever olması, dua etmesi ve güzel davranışlara sahip olması gibi özellikler de oluşturulmak istenilen tasavvurlardandır.

Tablo 45: Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBERİMİN KİM OLDUĞUNU BİLİYORUM KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Var
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta “Peygamberler İnsan Mıdır?” sorusuna net olarak cevap verilmemiştir. Ancak kitap Hz. Peygamberin öğretmen oluşu ve insanların Hz. Peygamber’e öğrenci oluşundan bahsederek dolaylı olarak bu soruya cevap vermiş ve zihinde Hz. Peygamberin bir insan olduğu tasavvuru oluşabileceği yorumu yapılmıştır.

²⁵⁵ Ömer Baldık, Çiğdem Özmen, *Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum*, 16. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.

- **İlk Öğretmenim Peygamberim**

Kitapta geçen Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁵⁶ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise belirtilmemiş ve peygamber kavramı da açıklanmamıştır.

Kitapta Hz. Peygamber’in süt içmeyi sevdiğini, sünnetlerini yaşamanın sağlıklı ve mutlu olmaya olanak sağlayacağını, örnek bir kişiliği olduğunu, diş sağlığına önem verdiğini, hapsirdiğinde yaptığı davranışlarını, her işe başlarken besmele çekmesini, teşekkür etmeye verdiği önemini, bir yere gittiğinde kapının üç defa çalınması gerektiğini, yemekleri israf etmeden bitirdiğini, her durumda şükretmesini, sorumluluk sahibi olunmasını tavsiye ettiğini, güzel koktuğunu, işini güzel yaptığını, yüksek sesle konuşmadığını ve güzel giyinilmesi gerektiğini hikâyeler ile anlatarak tasavvur oluşturulmaya çalışılmıştır.

Tablo 46: İlk Öğretmenim Peygamberim Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	İLK ÖĞRETMENİM PEYGAMBERİM KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah’ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

²⁵⁶ Nur Kutlu, *İlk Öğretmenim Peygamberim*, 3. İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.

- **Peygamber Efendimiz**

Kitap Hz. Peygamber'in hayatını konu alıp bu konuda okurların zihninde tasavvur oluşturmayı amaçlamıştır. Fil vakasının anlatımıyla başlayan kitap hemen sonra Hz. Peygamber'in doğumuna değinmiş ve onunla ilgili karşılaşılan ilk kavram "bebek, güzel bir bebek"²⁵⁷ olduğu tespit edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise ismen verilerek açıklanmıştır. Peygamber kavramı, Hz. Peygamber'in insan olduğuna vurgu yapılarak açıklanmıştır.

Kitap okunduktan sonra dinleyenin zihninde Hz. Peygamber'in kişisel özellikleri, evliliği, yaşadığı çevre ve çevrenin durumu, ailesi, arkadaşları, akrabaları, peygamberliği, peygamberliğinin gelişi, ona inanan ve karşısında olan kimseler, yaşadığı olaylar, katıldığı savaşlar, çocuklara verdiği önem, okuma yazamaya verdiği değer, güzel huylu olması, istişareye önem vermesi, liderlik özelliği, affedici olması ve insanlığın öğretmeni olduğu üzerine tasavvurlar oluşmaktadır.

Tablo 47: Peygamber Efendimiz Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	PEYGAMBER EFENDİMİZ KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Var
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

Kitapta mucizelere yer verilmemiştir. Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

²⁵⁷ Özkan Öze, *Peygamber Efendimiz*, 12. İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2018.

- **Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(s.a.s.)**

Kitapta geçen Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamber”²⁵⁸ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ismen verilerek açıklanmıştır. Son peygamber olduğuna vurgu yapılmış olup peygamber kavramı “Allah’ın kulu ve elçisi” olarak açıklanmamıştır.

Kitap Hz. Peygamber’in hayatını konu alıp bu konuda okurların zihninde genel bir tasavvur oluşturmayı amaçlamıştır. Evliliği, yaşadığı çevre ve çevrenin durumu, ailesi, arkadaşları, akrabaları, peygamberliği, peygamberliğinin gelişi, O’na inan ve karşısında olan kimseler, yaşadığı olaylar, katıldığı savaşlar, ibadetler hakkında tasavvur oluşturulmuştur.

Kitapta Hz. Peygamber ile alakalı şu özelliklerle tasavvur oluşturulmaya çalışılmıştır: tatlı bir çocuk olması, güzel kokması, temiz giyinmesi, bolluk ve bereket getirmesi, paylaşmayı bilmesi, kaldığı eve neşe getirmesi, vefalı olması, büyük sözü dinlemesi, insanları üzmemesi, hep doğruyu söylemesi(Muhammedü’l Emin), ticaretle uğraşması, yardımsever olması, kimseyi incitmemesi, kalp kırmaması, güler yüzlü olması, küskünleri barıştırması, adaletli olması hayvanları sevmesi, insanların en şerefli varlık olması, Kur’an-ı Kerim’e olan sevgisi, insanlara olan sevgisi, merhametli olması, şefkatli olması, çocuk sevgisi, ümmetini gözetmesi.

Tüm bu özelliklerle beraber kitap Hz. Peygamber’in fiziki özellikleri ile tasavvur oluşturmaya çalışmıştır. Örneğin; saçlarının siyah ve dalgalı olması, gözbebeklerinin simsiyah olması.

Tablo 48: Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed(S.A.S.) Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	ÂLEMLERE RAHMET SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED(S.A.S.) KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Yok
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah’la konuşur mu?	Yok

²⁵⁸ Esra Erken Güney, *Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s)*, 2. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2021.

5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Var

Kitapta Hz. Peygamber'in mucizelerine yer verilmemiştir.

• Benim Peygamberim

Kitapta geçen Hz. Peygamber ile ilgili karşımıza çıkan ilk kavram, “Peygamberimiz”²⁵⁹ olarak ifade edilmiştir. Hangi peygamber olduğu ise ismen açıkça belirtilmiş ve peygamber kavramı açıklanmıştır.

Kitap Hz. Peygamber'in hayatını konu alıp bu konuda okurların zihninde genel bir tasavvur oluşturmayı amaçlamıştır. Evliliği, yaşadığı çevre ve çevrenin durumu, ailesi, arkadaşları, akrabaları, peygamberliği, peygamberliğinin gelişi, O'na inan ve karşısında olan kimseler, yaşadığı olaylar, katıldığı savaşlar, ibadetler hakkında tasavvur oluşturulmuştur.

Kitapta Hz. Peygamber'in şu özellikleriyle tasavvur oluşturulmaya çalışılmıştır: örnek kişi olması, herkes tarafından sevilmesi, özel biri olması, selamlaşmaya önem vermesi, her işe besmele ile başlaması, sofrada adabına önem vermesi, herkesi sevmesi, saygılı olması, sabırlı olması, sorumluluk sahibi olması, yardımsever olması, şükreden biri olması, dua eden biri olması ve güvenilir olması.

Tablo 49: Benim Peygamberim Kitabında Soruların Cevapları

SORULAR	BENİM PEYGAMBERİM KİTABINDA SORULARIN CEVAPLARI
1. Peygamberler kimdir?	Var
2. Kimler peygamber olur?	Yok
3. Peygamberler nerededir?	Yok
4. Peygamberler Allah'la konuşur mu?	Yok
5. Peygamberler Allah'ı görür mü?	Yok
6. Peygamberler niçin vardır?	Yok
7. Peygamberlerin sihirli güçleri var mıdır?	Yok
8. Peygamberler insan mıdır?	Yok

²⁵⁹ Ayşenur Okur, Nurcan Yıldırım, *Benim Peygamberim*, 1. İstanbul: Yekder Yayınları, 2021.

Kitapta Hz. Peygamber'in bazı mucizelerine yer verilmiştir. Ancak mucizelere yer verilirken abartıya kaçılmamış ve Hz. Peygamber hakkında olağanüstü bir tasavvur oluşturmaya sebebiyet vermeyeceği yorumu yapılmıştır. Kitapta çocukların zihninde beliren bu sorulara cevap olabilecek bir veriye rastlanmamıştır.

Toplamda otuz sekiz kitabın biçimsel, içeriksel ve tasavvur açısından incelemesi yapılmış olup veriler yukarıda belirtilmiştir. İncelenen kitaplarda Hz. Peygamber'in ahlaki, fiziki vb. birçok özelliği hikâye kitapları aracılığı ile aktarıldığı gözlemlenmiştir.

Hikâyeler, elverişli ortam, doğru çocuk, doğru kaynak ve doğru zaman sağlandığında oluşmamış, yanlış veya eksik Hz. Peygamber imajını geliştirmede önemli ve yararlı bir yöntem olabilir.

SONUÇ

Araştırmamız okul öncesi dönem hikâye kitaplarında Hz. Peygamber tasavvurunu incelemiştir. Üç bölümden oluşan tezimizin ilk iki bölümünde dinî ve ahlaki gelişim, tasavvur, tasavvurların oluşum ve gelişimi, okul öncesi dönemde peygamber tasavvuru, çocuk edebiyatı, hikâye, hikâyelerin dini eğitime katkısı, hikâyelerin peygamber tasavvuru oluşumuna katkısı başlıklarını konu edinmiştir. Üçüncü bölümde ise araştırmamızın ana konusu olan hikâye kitaplarının incelemesi yapılmış olup Hz. Peygamber tasavvuru ile ilişkilendirilmiştir.

İlk iki bölümde okul öncesi dönemde gelişim, dinî gelişim, ahlaki gelişim ve tasavvur hakkında alan taraması ile bilgiler toplanmış ve kaleme alınmıştır. Ulaşılan bilgiler aşağıda zikredilmiştir.

Okul öncesi dönemde dinî uyanışın başladığı ve bu uyanış desteklendiğinde dinî gelişime olumlu olarak katkı sağlayacağı tespitine yer verilmiştir. Dünyaya yeni geldiğinde ahlaki davranışları sergilemeyen insanda ortaya çıkmayı bekleyen birçok ahlaki kod bulunmaktadır. Dinî ve ahlaki gelişime birçok faktör etki edeceği gibi çocuğun fitratında bulunan özelliklerin de dinî ve ahlaki gelişime katkı sağladığı belirtilmiştir.

Dinî ve ahlaki gelişim gösteren çocuk aynı zamanda dinî tasavvur üretmeye de hazır hâle gelir. Dini içerikli her türlü nesne, kişi, olgu veya olayla karşılaşıldığında kişi tasavvur oluşturmakta ve dini yaşayışını bu tasavvurlar üzerine bina etmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğun idrak etmeye çalıştığı ilk kavram Allah kavramıdır. Bu kavram üzerine ilk dinî tasavvurlarını oluşturmaktadır. Bu durum ise Hz. Peygamber'i kavramayı onun hakkında tasavvur oluşturmayı beraberinde getirmektedir. Bu sebeple insanlar için en güzel örnek olarak ifade edilen Hz. Peygamber'in kişilik ve hayatını çocuklara sunmak, tasavvurun sıhhatli gelişmesine sebebiyet vereceğinden önem arz eder.

Ahlaklı ve dindar bireyler yetiştirmek için aileler ve eğitimciler; hikâye kitaplarını kaynak olarak kullanmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarında oluşan Hz. Peygamber tasavvuruna hikâye kitaplarının katkı sağlayacağı düşünüldüğü için bu doğrultuda birçok eser kaleme alınmıştır. Bu eserlerin biçimsel özelliklerinden içeriksel özelliklerine varıncaya kadar her detayı, çocukta oluşmakta olan Hz. Peygamber tasavvurunu olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Bu sebeple Hz. Peygamber'i konu alan eserlerin incelemeye tabi tutulması gerekli görülmüştür. Ancak kullanılan kitapların titizlikle

hazırlanması hakkında yeterli çalışma bulunmamaktadır. Alana katkı sağlaması amacıyla hazırlanmış olduğumuz çalışmada aşağıdaki hususlar tespit edilmiştir.

Araştırmamızın üçüncü bölümünde Hz. Peygamber'i konu edinen piyasada basımı mevcut otuz sekiz hikâye kitabının biçimsel, içeriksel ve oluşturulmak istenilen Hz. Peygamber tasavvurunun incelemesi üzerinde durulmuştur.

Biçimsel olarak incelenen tüm kitaplarda kullanılan malzemelerin okul öncesi çocuğuna uygun olduğu tespit edilmiştir. Seri kitapları hariç tüm kitapların boyutları farklılık göstermektedir. Bu durum kitapların tercih edilme olanağını arttırdığı için kanaatimizce Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmada da etkili olacaktır.

İncelediğimiz kitapların genelinde ince karton ve tel baskı kullanıldığı gözlemlenmiştir. Okul öncesi dönem çocukları kitapları kolaylıkla yırtılabileceğinden dolayı gerekli özen gösterilmemiştir. Ancak kapak kalınlığının ince olması ve ciltlemede tel dikiş kullanılması satış fiyatlarını etkileyeceği düşünülerek daha çok okura ulaşması için tercih edilmiş olabilir kanısına varılmıştır. Kitaplarda bulunan metinlerin puntoları, okul öncesi dönem çocukları için uygun bulunmuştur.

“Küçük Sahabeler” serisi, “Gerçek Olsa Rüyalar”, “Dünyanın En Güzel Kalbi”, “Bu Deve Neden Kızdı?”, “Benim Peygamber'im Doğayı Çok Severdi”, “Benim Peygamber'im Hayvanları Çok Severdi” kitaplarında sayfa başına düşen metin sayısı tek olup okul öncesi dönem çocuğuna uygun olduğu tespit edilmiştir. Hz. Peygamber'in hayatını konu alan “Benim Peygamber'im”, “Peygamber Efendimiz”, “Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s)”, kitaplarında sayfa başına düşen metinler birden fazla tercih edilmiş olup okul öncesi dönem çocuğuna uygun olmadığı gözlemlenmiştir. Fakat bu kitaplar Hz. Peygamber'in doğumundan vefatına kadar bir bütün şekilde kaleme alındığı için ebeveynler ve eğitimciler tarafından okul öncesi dönem çocuklarına parça parça aktarılabilir. “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisi, “Hadisleri Öğreniyorum” seri, “Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum” ve “İlk Öğretmenim Peygamberim” kitaplarında sayfa başına düşen metin sayısının birden fazla olduğu gözlemlenmiş olup okul öncesi dönem çocukları için uygun olmadığı yorumu yapılmıştır. “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisi hariç diğer tüm kitaplarda metin ile resim arasında uyum, sayfalardaki kenar boşlukları ve metindeki satır aralıkları okul öncesi dönem çocuğuna uygun şekilde tasarlandığı gözlemlenmiştir.

“Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisi ve “Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum” kitaplarında resimlerin renklendirilmesinde canlı renkler kullanılmıştır. “Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum” kitabında çizilen bazı varlıklar gerçeklikle örtüşmemektedir. “Küçük Sahabeler” serisi, “Bu Deve Neden Kızdı?”, ve “Peygamber Efendimiz” kitaplarında Hz. Peygamberin fiziki varlığı kahramanların yüz ifadeleriyle hissettirilmeye çalışılmıştır. “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisi, “Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s)” kitaplarında Hz. Peygamber’in varlığı gül ve parıltı şekline verilmiştir. Ancak “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisinde gül ve parıltı sembollerinin abartılı olduğu tespit edilmiştir. Diğer kitaplarda ise Hz. Peygamberin fiziki varlığı resmedilmemiştir.

Çocuk hikâye kitaplarında muhatap kılınan yaş grubu kesinlikle belirtilmelidir. İncelediğimiz otuz sekiz kitaptan yirmi ikisinde yaş grupları belirtilmiş olup on altı kitapta yaş grupları belirtilmemiştir.

Dil ve üslup, çocuk için kaleme alınan kitaplarda önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. İncelenen kitaplarda akıcı bir dil kullanıldığı gözlemlenmiştir. Akıcı ve anlaşılır cümleler kullanılan hikâye kitaplarının bazılarında bağlı, birleşik ve sıralı cümleler kullanıldığı tespitine varılmıştır. Özellikle “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisi ve “Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum” kitabında okul öncesi dönem çocuğunun anlamakta zorluk çekeceği ve uzun olan cümlelere rastlanmıştır. Çoğu kitapta noktalama ve imla hataları gözlemlenmiştir. İncelenen kitaplar dini içerikli olduğu için yabancı kavramlar bulunmaktadır. Bu durum kelime hazinelerinin artması açısından olumlu olduğu yorumu yapılmakla birlikte yabancı kelimelerin açıklamalarına çoğu kitapta yer verilmediği gözlemlenmiştir. Yabancı kavramların açıklanmaması, çocuğun kitabı anlayamamasına sebebiyet verebilir. Tüm bunlarla beraber bazı kitaplarda yabancı kavramlar metin içinde bazılarında ise kitap sonunda sözlükte yer verilerek açıklanmıştır.

İncelenen kitaplarda Hz. Peygamber’in güzel ahlakı ve hayatı genellikle tek tema ve konu üzerinden verilerek tasavvur oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu durum ise okul öncesi kitaplarında istenilen bir husustur. Bazı hikâye kitaplarında olaylar gerçek hayat üzerinden kurgulanmış, bazılarında ise kurmaca metinlerle mesaj verilmek istenmiştir. Kitapların genelinde kurgu hatası görülmemiştir. “Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları” serisinde kurgusal problemlere rastlanılmıştır. Kitapların çoğunda ana karakter Hz.

Peygamber değildir. Ancak tüm karakterler üzerinden Hz. Peygamber tasavvuru oluşturulmak istenmiştir. On beş kitapta karakter sayısı dört veya dördün altında, yirmi üç kitapta ise dördün üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Okul öncesi dönem çocuğu için yaparak yaşayarak öğrenmek önemlidir. İncelenen hikâye kitaplarının bazılarında etkinliklere yer verilmiştir. Kitaplarda etkinliklere yer verilmesi hikâyenin kalıcılığını arttıracığı ve pekiştireceği için okul öncesi kitaplarında olması gerektiği yorumu yapılmıştır.

Hz. Peygamberi konu alan kitaplarda bilginin güvenilir ve doğru kaynaklardan olması önemlidir. İncelenen kitapların çoğunda kaynakçaya yer verilmediği tespit edilmiştir. Kaynağı belirtilen kitapların ise güvenilir hadis kaynaklarından yararlandığı tespit edilmiştir. Bu durum ise kitabın tercih edilmesinde önemli bir faktördür.

Kitaplar Hz. Peygamber'i genel olarak güzel ahlakını esas alarak tasavvur oluşturmayı hedeflemiştir. Hz. Peygamber ile alakalı olağanüstü tasvirler genellikle rastlanılmamıştır. Olaylarda geçen soyut konular veya mucizeler ya çocuğa göre düzenlenmiş ya da anlatılmamıştır. Kitapların çoğunda Hz. Peygamber'in çocuk sevgisine yer verilmiş ve çocuklarda Hz. Peygamber sevgisi oluşturulmak istenmiştir.

Peygamberlik inancı ile ilgili okul öncesi dönem çocuğunun zihninde beliren sorulara hikâye kitaplarının cevap vermesi Hz. Peygamber tasavvurunu olumlu etkileyecektir. İncelediğimiz kitapların çoğunda bu soruların cevaplarına rastlanmamıştır. Soruların hepsi önemlidir. Sayfa sayısı az olan hikâye kitaplarının bu soruların hepsine cevap vermesi pek mümkün değildir. Kitaplarda “Peygamberler insan mıdır?” sorusuna net olarak cevap verilmediği yukarıda değinilmiştir. Ancak Hz. Peygamberin hayatı, beşeri yönleriyle kaleme alındığı için dolaylı olarak bu soruya cevap verilmekte ve zihinde Hz. Peygamberin bir insan olduğu tasavvuru oluşmaktadır.

Hz. Peygamber'i konu edinen hikâye kitaplarının biçimsel özelliklerinden içeriksel özelliklerine varıncaya kadar her ayrıntısı Hz. Peygamber tasavvuru oluşumuna etki edeceğinden bahsedilmiştir. Yapmış olduğumuz araştırmada Hz. Peygamber'i konu alan hikâye kitaplarında şu hususlara dikkat edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Kitapların ciltlemesi, kapağı ve kâğıt cinsine dikkat edilmelidir. Kolayca ayrılan, yırtılan yani zarar gören cinsten olmamalıdır. Aksi hâlde kitaplar okunamaz hâle gelir ve tasavvur oluşturmada yetersiz olurlar.

Okul öncesi kitaplarının olmazsa olmazı olan önemli bir husustur. Çizer kişinin Hz. Peygamber'i iyi tanması, sevmesi ve hürmet etmesi, resimlere yansması açısından önem arz etmektedir. Resimlerde Hz. Peygamber'in fiziki varlığı semboller ile okura hissettirilecek ise bu abartıya kaçılmadan yumuşak çizgiler ile resmedilmelidir.

Yaş kriterinin belirtilmesi kitapların daha çok ve doğru kitleye ulaşmasını sağlayacağından tarafımızca önemsenmiştir. Aksi hâlde yazılan eserler, muhatap aldığı kitleye tam olarak ulaşamayacağından Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmayı sekteye uğratabilir.

Okul öncesi hikâye kitaplarında sade ve anlaşılır dil tercih edilmeli, cümleler ve paragraflar özü içerecek şekilde kısa olmalıdır. Hikâyede yabancı kavramları kullanmaktan uzak durulmamalı bilhassa kavramlar, hikâye içinde zikredilmeli ki çocuk zihninde Hz. Peygamber tasavvuru doğru oluşabilsin. Ancak yabancı kavramlar cümle içinde açıklanmalı ya da okuru bilgilendirecek sözlük şeklinde verilmelidir. Çünkü yaşlı büyük okurlar, karşısındaki çocuk kitlenin kavramları bildiğini düşünebilir. Bu durum ise hikâyeden çocuğu uzaklaştırabilir.

Hz. Peygamber'i konu alan kitaplarda anlatmak istenilen niyet tasavvur oluşturmayı arttıracak etkiye sahiptir. Ancak işlenen konuların tek ve sade olması Hz. Peygamber tasavvurunun yeni dimağlarda daha sağlam oluşmasına katkı sağlayacaktır. Okul öncesi hikâye kitaplarının sonunda etkinliklere yer verilmesi konuyu pekiştireceğinden Hz. Peygamber tasavvuru oluşturmada da etkili olacaktır.

Hz. Peygamber'i konu alan kitaplarda kaynakça belirtilmelidir. Kaynakça belirtmek kitaplara olan güvenilirliği artırır. Doğru tasavvur oluşturabilecek yapıdaki kitaplarda kaynakçanın bulunması, Hz. Peygamber tasavvurunu olumlu şekilde destekler.

Hz. Peygamber'in ahlaki özellikleri, insanlarla olan ilişkileri, çocuk sevgisi, beşeri yönlerinin hikâyelere konu olması çocuğun hikâyede kendini bulmasına sebebiyet verir. Bu durum ise Hz. Peygamber hakkında daha kalıcı tasavvur oluşturur. Hikâyelerde bu hususlara daha çok ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Çocuk zihninde peygamber hakkında beliren sorulara hikâyelerin cevap vermesi tarafımızca önemli bulunmuştur. Özellikle peygamber kavramının açıklanması ve Hz. Peygamber'in beşer olduğu ancak peygamberlik mertebesinin de kutsal olduğu vurgusunun yapılması tarafımızca gerekli görülmüştür.

Yaptığımız incelemede kitaplar olumlu ve olumsuz olarak eleştirilmiştir. Özellikle basımı eski olan kitaplar tarafımızca daha çok olumsuz eleştiriye maruz kalmış, basımı yeni olan kitaplar ise daha az eleştiri almıştır. Fakat tüm kitaplar Hz. Peygamber hakkında olumlu bir tasavvur oluşturmayı hedeflemiştir. Tüm bunlardan hareketle bu alanda eksikliklerin giderilmeye çalışıldığı, yeni çalışmaların yapıldığı ve çalışmaların devam etmesiyle daha iyi sonuçlar çıkacağı düşünülmektedir.

Yaptığımız bu çalışmanın alana katkı sağlamasını ve bu alanda yapılacak yeni çalışmalara kaynaklık teşkil etmesini umuyoruz.

KAYNAKÇA

- ADLER Alfred, *İnsanı Tanıma Sanatı*, 17. bs., Ankara: Say Yayınları, 2017.
- Ahmet Cevat(Emre), *Çocuklara Hikâye Anlatmak Sanatı*, çev. Ferit Ragıp Tuncor, 1., Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 2000.
- AKINCI Adem, *Din Eğitiminde Etkili Bir Yöntem: Hikâye*, 1. bs., İstanbul: Feza Gazetecilik Aş, 2001.
- , “Kur’an’daki Kıssalar ve Din Öğretimindeki Yeri”, *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 13, sy. 13 (2004), ss. 42-64.
- ALBAYRAK Ahmet, *Ergenlerin Dini Gelişiminde Sevgi ve Korku Motifinin Etkinliği*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, 1995.
- ALKAN Semra, *Gerçek Olsa Rüyalar*, 4., İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2021.
- ALKAN Semra, Elif SANTUR, Hülya ÜNAL, *Dünyanın En Güzel Kalbi*, 4., İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2018.
- , *Dünyanın En Güzel Kalbi*, 4., İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2018.
- APAK Adem, “Hz. Peygamber’in Çocuklarla İlişkileri Üzerine Tespit ve Değerlendirmeler”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 19, sy. 1 (2010), ss. 43-67.
- , “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Siyer Yazımında Kaynak Kullanımı ve Bilgi Hataları Üzerine Değerlendirme*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- ARMANER Neda, *Din Psikolojisine Giriş*, 1. bs., Ankara: Ayyıldız Matbaası, 1980.
- ASLAN Canan, *Yazınsal Nitelikli Çocuk Kitaplarının Çocuğun Okuduğunu Anlama ve Yazılı Anlatım Becerilerine Etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.
- ATİK Aslıhan, “Erken Çocuklukta Peygamber Tasavvuru ve Din Eğitimi: Fenomenolojik Bir Araştırma”, *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, sy. 12 (2021), ss. 245-82, doi:10.53112/tudear.1000477.
- AYDIN Ayhan, *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*, 2., İstanbul: Alfa, 2000.
- AYDIN GÖKDUMAN Nehir, *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları İki Çiçek Hasan ile Hüseyin*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.

- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Kutlu Yolcu ve Enes*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Katip Zeyd bin Sabit*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Kızın Sevinci*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Küçük Köle Zeyd bin Harise*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Mutlu Kızlar*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Nefis Hurmalar ve Rafi*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Peygamberi Özleyen Çocuk Amr bin Seleme*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- , *Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Zeyd'in Kuşu Ebu Umeyr*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- AYHAN Halis, *Din Eğitimi ve Öğretimi*, 1., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1985.
- BACANLI Hasan, *Gelişim ve Öğrenme*, 2. bs., Ankara: Nobel Akademik Yayınları, 1999.
- BALDIK Ömer, Çiğdem ÖZMEN, *Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum*, 16., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.

- , *Peygamberimin Kim Olduğunu Biliyorum*, 16., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- BALKIŞ BAYMUR Feriha, *Genel Psikoloji*, 4. bs., İstanbul: İnkılap ve Aka Kitapevleri, 1987.
- BAŞARAN İbrahim Ethem, *Eğitim Psikolojisi: Gelişim, Öğrenme ve Ortam*, 6. bs., Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2005.
- BATSON C. Daniel, Patricia SCHOENRADE, W. Larry VENTİS, *Din ve Birey Sosyal Psikolojik Bir Yaklaşım*, 1. bs., Kayseri: Kimlik Yayınları, 2017.
- BAYRAKLI Bayraktar, *İslamda Eğitim: Batı Eğitim Sistemleri ile Mukayeseli*, İstanbul: Dergah Yayınları, 1980.
- BAYRAKTAR Mehmet Faruk, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, 2. bs., İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1987.
- BİLECİK Sümeyra, “Anne Baba Tutumlarının Bireylerin Din Algısına Etkisi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, (2017).
- BİLGİN Beyza, “Ahlâk Terbiyesinde Dini Hikâyeler”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, (1994).
- BİLGİN Beyza, Mualla SELÇUK, *Din Öğretimi - Özel Öğretim Yöntemleri*, 1., Ankara: Akid Yayıncılık, 1991.
- BİLSEL Halim Hilmi, *İyi Ahlak Güzel Huy*, İstanbul: Ahmet Sait Matbaası, 1976.
- BİREKUL Mehmet, Ed. Mustafa AYDIN, “Aile Sosyolojisi Yazıları”, *Aile ve Dinî Sosyalleşme*, 1. bs., İstanbul: Açılım Kitap, 2014, ss. 141-55.
- BİSAV ÇOCUK EDEBİYATI ATÖLYESİ, (ed.), “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Cumhuriyet Dönemi Çocuk Siyerleri: Biçim ve İçerik Açısından İnceleme*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- BUDAK Selçuk, “Psikoloji Sözlüğü”, *Kavram*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2017.
- , “Psikoloji Szölüğü”, *İmaj*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 2017.
- CLARK W.H., “Çocukluk Dönemi Dini”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Neda çev, Armaner, c. 24, sy. 01 (1981).
- ÇAKMAKÇI Nurdoğan, *Çocuk Kitaplarında Oyun Ögesi Ve Okul Öncesi Eğitim Amaçlı Etkileşimli Çocuk Kitabı Tasarım Çalışması*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Beykent Üniversitesi, 2011.
- ÇELİK Nebiha, Özer DAŞCAN, (ed.), *Son Değişiklerle Okul Öncesi Eğitim Programı ve Etkinlik Kitabı*, 2., Ankara: Anı Yayıncılık, 2013.

- DEMİRDÖĞEN Melek, Ayşe FARSAKOĞLU EROĞLU, “İslami Çocuk Edebiyatı”, *Turkish Studies - Language and Literature*, c. 16, sy. 1 (2021), ss. 185-206.
- DÖKMEN Üstün, *Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2009.
- DURMUŞ Alpaslan, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Hz. Peygamber’le İlgili Çocuk Kitaplarında Duyuşsal Boyut*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- ERDEM Münire, Yasemin AKMAN, *Gelişim ve Öğrenme*, 13., Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2004.
- ERKEN GÜNEY Esra, *Âlemlere Rahmet Son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s)*, 2., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2021.
- FARABİ, *Fusulü’l Medeni (Siyaset Felsefesine Dair Görüşler)*, çev. Hanifi Özcan, 1. bs., İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları, 1987.
- FOWLER James W., “İman Bilincinin Evreleri”, *Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, çev. Ali Ulvi Mehmedoğlu, sy. 19 (2000), ss. 85-104.
- , *Stages Of Faith : The Psychology of Human Development and The Quest for Meaning*, 1. bs., New York: Harper Collins Publisher, 1955.
- GAZALI, *İhya-u Ulumi’ d-Din*, çev. Ahmet Serdaroğlu, İstanbul: Bedir Yayınevi, 1975.
- GÜLCEMAL Merve, *Benim Peygamber’im Doğayı Çok Severdi*, 1. bs., İstanbul: Cezve Çocuk, 2022.
- , *Benim Peygamber’im Doğayı Çok Severdi*, 1. bs., İstanbul: Cezve Çocuk, 2022.
- , *Benim Peygamber’im Hayvanları Çok Severdi*, 1. bs., İstanbul: Cezve Çocuk, 2022.
- GÜRSES İbrahim, *Dindarlık ve Kişilik*, 1. bs., Bursa: Emin Yayınları, 2010.
- GÜVEN Meriç, “TYB Akademi”, *Türkiye Yazarlar Birliği*, (2022).
- HACIKELEŞOĞLU Hacı, *Ebeveyn Tutumları ve Kişilik Özelliklerinin Tanrı Tasavvuru İle İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*, (Doktora Tezi Tezi), Erzurum: Atatürk üniversitesi, 2020.
- HARMS Ernest, “The Development of Religious Experience in Children”, *The American Journal of Sociology*, c. 50, sy. 2 (1944), ss. 112-22, doi:10.1086/219518.
- “Hece Aylık Edebiyat Dergisi Çocuk Edebiyatı Özel Sayısı(104-105)”, *Kolektif*, (2005).

- HOLM Nils G., *Din Psikolojisine Giriş*, çev. Abdülkadir Bahadır, 3. bs., İstanbul: İnsan Yayınları, 2018.
- HÖKELEKLİ Hayati, *Din Psikolojisi*, 10., Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı, 2013.
- İBN SİNA, *el-İşârât ve't-Tenbîhât*, çev. Hüseyin Gazi Topdemir, 1. bs., İstanbul: Say Yayınları, 2009.
- JEAN Piaget, Bärbel INHELDER, *The Child's Conception Of Space*, 1. bs., New York: W.W. Norton & Company, Inc., 1967.
- KAYA Mahmut, "Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi", *Tasavvur*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011, c. 40, s. .
- , "Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi", *Tasavvur*, İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2011, c. 40, s. .
- KONAR ÖZKAN Elif, "Türkiye'de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları", *Çocuklara Yönelik Dinî Yayıncılıkta Dil, Üslup ve Estetik Sorunları*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- KÖYLÜ Mustafa, Cemil ORUÇ, *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*, 2.basım., Ankara, 2020.
- KUTLU Nur, *İlk Öğretmenim Peygamberim*, 3., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- MEHMEDOĞLU Yurdagül, *Ahlaki ve Dini Gelişim Çocuğum Değerlerimizi Öğreniyor*, 3. bs., İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, 2005.
- MENDERES Fatih, *Çocuğun Din Eğitimi ve Karşılaşılan Güçlükler*, İstanbul: Beyan Yayınları, 2005.
- NACİ Muallim, *Medrese Hatıraları*, Hece Yayınları, 2007.
- NAS Ramazan, *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 3., Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2014.
- , *Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 3., Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları, 2014.
- OĞUZKAN A. Ferhan, *Çocuk Edebiyatı*, 11., Ankara: Anı Yayıncılık, 2021.
- , *Yerli ve Yabancı Yazarlardan Örneklerle Çocuk Edebiyatı*, 1., Ankara: Kadioğlu Matbaası, 1977.
- OKUMUŞLAR Muhiddin, "Din Eğitiminde Etkin Bir Yöntem Olarak Hikâye", *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 21, sy. 21 (2006), ss. 237-52.
- OKUR Ayşenur, Nurcan YILDIRIM, *Benim Peygamberim*, 1., İstanbul: Yekder Yayınları, 2021.

- ORUÇ Cemil, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 3., İstanbul: Dem Yayınları, 2021.
- , *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, 3., İstanbul: Dem Yayınları, 2021.
- ÖZAKPINAR Yılmaz, “Psikolojinin İnsan Tasarımı”, *İnsan İnanan Bir Varlık*, ed. ed. Sibel A. Arkonaç, 1. bs., İstanbul: Alfa Yayınları, 1991, ss. 67-90.
- ÖZDOĞAN Öznur, “İnsan Peygamber İlişkisi”, *Dini Araştırmalar*, (2004).
- ÖZE Özkan, *Küçük Sahabiler-1 Enes'in Bir Sırrı*, 28., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-1 Enes'in Bir Sırrı*, 28., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-2 Güzel Bir Koku*, 27., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-2 Güzel Bir Koku*, 27., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-3 Zeyd'in Uyku Duası*, 26., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu*, 26., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-4 Umeyr'in Yavru Kuşu*, 26., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk*, 20., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-5 Ağaca Taş Atan Çocuk*, 20., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-6 Enes'in Görevi*, 20. bs., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-6 Enes'in Görevi*, 20. bs., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-7 On Gümüş Para*, 20., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu*, 20., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Küçük Sahabiler-8 Dünyanın En Şanslı Çocuğu*, 20., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2021.
- , *Peygamber Efendimiz*, 12., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2018.
- , *Peygamber Efendimiz*, 12., İstanbul: Uğurböceği Yayınları, 2018.

- , “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, Meridyen Kitaplığı, t.y., s. .
- ÖZYILMAZ Ömer, *Erzurumlu İbrahim Hakkı’ya Göre Çocuk Gelişimi ve Eğitimi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Bursa: Uludağ Üniversitesi, 1990.
- PEKER Hüseyin, *Din Psikolojisi*, 16. bs., Çamlıca Yayınları, 2011.
- Peygamberimizin Çocuk Arkadaşları Yetim Kız*, İstanbul: Damla Yayınevi, 2016.
- PIAGET Jean, *The Moral Judgment of the Child*, New York: Free Press, 1997.
- ROBİNSON Maria, *Child Development 0–8 A Journey through the Early Years*, 1. bs., New York: Open University Press, 2008.
- SAĞLAM İsmail, *İslam ve Batı Eğitimde Okul Öncesi Eğitimi*, 3. bs., Bursa: Emin Yayınları, 2019.
- , “Okulöncesi Eğitimde Sözlü Öğretim Etkinlikleri ve Din Eğitimi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, c. 10, sy. 1 (2001), ss. 195-208.
- SAĞLAM İsmail, Bilal YORULMAZ, Fatma KOTAN, (ed.), *Kur’an Kursları Öğretici Kitabı*, 8., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2019.
- SANTUR Elif, *Bu Deve Neden Kızdı*, 2., İstanbul: Multibem Yayıncılık, 2021.
- SARİ Hakan, *Dindar Bireylerin Peygamber Tasavvurlarıyla Dini Tutumları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma (Bursa Örneği)*, (Yüksek Lisans Tezi), Bursa: Bursa Uludağ Üniversitesi, 2021.
- SENEMOĞLU Nuray, *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*, 16., Ankara: Pegem Akademi, 2010.
- SEVAN USAK Sevde, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Siyerin Çocuk Dilinde İnşası*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- , “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Siyerin Çocuk Dilinde İnşası*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- SEVER Sedat, *Çocuk ve Edebiyat*, 4., İzmir: Tudem, 2008.
- SMİTH Edward E., *Atkinson ve Hilgard Psikolojiye Giriş 14. Edisyon*, 5. bs., Ankara: Arkadaş Yayınevi, 2017.
- ŞAHİN Abdullah, Ömer YILAR, Lokman TURAN, (ed.), *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*, 1. bs., Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2007.
- ŞANVER Mehmet, *Kur’an’da Tebliğ ve Eğitim Psikolojisi*, 1., İstanbul: Pınar Yayınları, 2001.

- ŞENGÜL Fatma, “Türkiye’de Çocuklara Yönelik Siyer Çalışmaları”, *Çocuklara Yönelik Siyer Yazımında Psikolojik ve Pedagojik Faktörler*, 1., İstanbul: Meridyen Kitaplığı, 2013, s. .
- ŞİRİN Mustafa Ruhi, *Çocuğa Adanmış Konuşmalar 1*, t.y.
- , *Çocuk, Çocukluk ve Çocuk Edebiyatı*, 1. bs., İstanbul: Kapı Yayınları, 2016.
- ŞİRİN Nurşen, *Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Doğruyu Söylüyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Gülümsemeyi Seviyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Hastaları Unutmuyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Hediye Hazırlıyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Öfkemizi Yeniyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Paylaşmayı Biliyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Sabretmeyi Öğreniyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Sevgimizi Paylaşıyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemsiyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.

- , *Hadisleri Öğreniyorum Temizliği Önemi*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- , *Hadisleri Öğreniyorum Yardıma Koşuyoruz*, 5., İstanbul: Timaş Çocuk, 2020.
- TUNCER Murat, *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kullanılan Resimli Hikâye Kitaplarının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Malatya: İnönü Üniversitesi, 2016.
- TURAN İbrahim, “Bazı Batı ve Türk Çocuk Klasiklerinde Dini ve Ahlaki Değerler”, *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, c. 10, sy. 3 (2010), ss. 171-94.
- TÜR Gülseren, Ayşe TURLA, *Okul Öncesi Çocuk, Edebiyat ve Kitap*, 1. bs., İstanbul: Ya-Pa, 1999.
- “Türkçe Sözlük”, *Hikâye*, 532, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, c. 1, s. .
- “Türkçe Sözlük”, *Konu*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 1998, c. 1, s. .
- YAVUZ Kerim, *Çocuk ve Din*, Çocuk Vakfı Yayınları, t.y.
- , *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 1. bs., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1983.
- , *Çocukta Dini Duygu ve Düşüncenin Gelişmesi*, 1. bs., Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1983.
- , *Psikanalizde İlk Dini Gelişmelerin Değeri*, 1. bs., Erzurum: Atatürk Üniversitesi Yayınları, 1987.
- YILDIZ Murat, *Çocuklarda Tanrı Tasavvuru*, 1., İzmir: İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, 2007.